

Р. ПАКЛЕН

**ОСНОВИ
НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО
СВІТОГЛЯДУ
І
УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ**

ТОМ IV

2

**1979
ЧУЖИНА**

нагадуємо: часи Клеона в Атонах, Чорну Раду /1663 р., що обрала Брховецького/ і хочби часи Конвенту у Франції.

З приводу цього "закону" /досить таки безпідставного/ можна було б сказати "ми новини не заводимо", бо це є лише модифікація твердження М. Грушевського, що у всіх випадках конфлікту між владою і народом уважав, що завжди і обов'язково є винна влада.

В дійсності не можна підтягати вирваних фактів і з них виводити "закон", тим більше, що на світі взагалі немає нічого вічного і неможливого устрій, щоб без змін тривав віки. Однак прийнявши такий "закон" ми б не могли з ним "погодити", ані тривавшої протягом понад тисячі років влади єгипетських фараонів, ані влади володарів римської імперії, ані навіть влади московських царів. Ми думаємо, що коли не можна "погодити" якомусь "закон" з життям, з фактами - то це зле говорить про "закон". Нарешті, чи існувала взагалі влада, яка б рядила за допомогою любові? З цього "закону" можемо лише один висновок зробити, а саме, що автора тягне до "ідеалів" висунутих українцями та "провансальським націоналізмом" це б то - до "народоправства", якого фіктивності Сціборський не розумів.

Що наше припущення правильне - на це вказує розділ "Націократії" присвячений демократії. З нього видно, що автор не знає цілком праць присвячених хіба демократії /демократії взагалі, а не тільки "буржуазної демократії"/, праць підставових, а не закидів актуальної журналістики. Ось напр. одне з характеристичних тверджень для цього розділу: "... чи управнюють вони /додатні якості індивідуальності та еліти/ до скороспілих, при тому "засадничих" висновків про брак конструктивності народньої більшості, до погорджування нею?". Далі, тому що автор не знає відповідних праць і дослідів - він просто "порівнює" вичитані з преси "обох таборів" скрайні тези і робить, написавши їх поруч такий "Соломонів висновок": "ми гадаємо, що правда десть по середині". Такий висновок є цілком на місці в розмові міщуха за гальбою пива з нагоди свіжо переглянутих двох часописів "обох таборів" над якими навіть він хвилину "задумався", але зразу ж припинив це втомлююче заняття подібною розв'язкою, яка мусимо признати в устах такого міщанина є ще не надто шкідлива. Але, як виглядає ідеологічна праця, яка дає на такі важливі, засадничі питання такі відповіді?

Людина з еліти /за яку вона себе вважає/ не сміє обмежуватися до такої фрази, яка нічого не окреслює, нічого не з'ясовує, яка личить лише українській провансальській "позапартійній" інтелігенції. Завданням творців ідеології є знати і докладно формулювати те знання, щоб воно могло іншим вказувати шлях по якому треба йти, а не вчити СТОЯТИ нерішуче на роздоріжжі. "мудро" кажучи: "думаю, що шлях десть по середині!".

Але, на жаль, цього мало, ми маємо далі "незрівнянний" впрост "аргумент" в оборону "конструктивності народньої більшості", який наводимо в цілості:

"Заперечування ad hoc творчих спроможностей народніх мас повинно привести до заперечення значної частини історії культури людства.

Бо хто ж в силі заперечити, що остання твориться і збагачується не-
оцінними вкладами з неформлених глибин народніх? Досить вглянути-
ся в етнографію, епос, мистецтво, штуку, музику, ^xкультуру і т.д. дан-
ного народу, щоб переконатися в тій важливій ролі, що її відіграв
будуючий /?/ інстинкт його мас... власне народні маси... в консерва-
тизмі й устійності виказували у рішайучих подіях далеко більшу відпор-
ність, більшу ніж їх провідні верстви: вони зберегали здобутки націо-
нальних культур і політично-державних традицій, навіть тоді коли елі-
та... ставала на службу ворожих чинників... Коли б не ті українські
маси... не існували б сьогодні підстави відродження Визвольної Ідеї.

Наша історія дає справді рідкий приклад, коли не еліта лише
власне народні низи стимулюють появу нової провідної меншости"...
/стор. 61-62/.

З приводу цієї "аполіогії маси", якій ми не без причин уділили
стільки місця, мусимо зазначити, що вона доводить істину: є більше
чим небезпечно писати "ad hoc" ідеологічні праці, не маючи само-
му виробленого світогляду і належної підготовки. Тут маємо каскаду з
фраз запозичених зі старого, ще українофільсько-народницького арсена-
лу, зі "світогляду", у якого в полоні був Сцибпрський -який є верхом
питомої "провансальству" недокладности і не розуміння істоти того про
що говориться.

Мусимо далі коротко вказувати за порядком їх помилковість, не
повторюючи їх з огляду на брак місця. /читач, може їх відшукати легко
сам у наведеному уривку/. Отже:

1. Ми розглядали конкретне питання, а саме: чи здатні і чи є
можливе, щоб маси справді керували державою, а не формально так, як
напр. "править" нею дволітній король - отже всі справи культури тут
не на місці і не до речі.

2. Коли справді тільки "вглянутися" в "етнографію, епос, мисте-
цтво" і т.д. то можна до творчости приплести маси, але в дійсности
а/ "маси", в соціологічному значенні цього слова, /див. в нашій пра-
ці відповідний розділ/ абсолютно не виступають, як суб'єкт, при тво-
ренні культури, тільки ми кажемо для зручності вислову, що творить
цю "народню культуру", - "народ",
б/ В дійсности ж ні вишивку, ні пісню, ні музику, ні архітектуру не
творив "народ" у цілому, лише твори́ли одиниці, індивідуальности з того
народу /приклад: "народніми" піснями стали: "Стоїть гора високая",
"Ніч яка місяшна", "Ні мамо не можна", "Взяв би я бандуру", "Реве та
й стогне" і т.д.; коли б не було друкарства, або в наслідок війни чи
окупації були б знищені збірники творів тих поетів, які написали сво-
го часу ті поезії - оголошено було б ці твори, як і твори інших, яких
авторів ми не знаємо, "народньою творчістю" - питаємо: при чому тут

х/ автор намагаючися заглушити у читача думку словами, робить з
тих слів "ніч" у якому сам блукає: хіба "штука" є не польська
назва "мистецтва", а чи епос, музика не належать до нього?

"народ", а тим більше саме "маси"?/

б/ при чому є "будущий інстинкт мас" - коли Глібов чи Шевченко пише вірша?

3. Чи "відпорність мас", чисто пасивна /малописьменність плху погляд керуючих верств царату, що "нарід є худобою", отже можна його зробити кріпаками, позбавити освіти, але є зайвим занадто журитися його денационалізацією/, яка тепер, при окерованню на нього пильної уваги червоного Кремля певно відпорність народу виявиться далеко не такою великою; - чи ця пасивна відпорність заслуговує похвал та управління маси до ролі активного керівника державою?

4. Що до взаємовідношення народніх мас та "визвольної ідеї" то воно таке: народні маси - це ґрунт і матеріал, на котрому і використовуючи котрий можна виплекати визвольну ідею, але "ґрунт" хоча конечний для садівника, проте "творцем" є власне "садівник" /тому, хоча наш "ґрунт" є чудовий, а "визвольна ідея" саме така - на яку спромігся садівник - "провансалець", і зараз на ньому яничари і представники пятої колони виплекали чудовий... будяк!/

5. Наша історія справді "дає приклад", але... того, що не Сіборський, а ми маємо рацію: відновив державу гетьман Богдан - людина з "еліти", шляхтич, за те зазнавав і її представники мас - "Брижовські", а в 1917 р. "політики", такі як напр. Винниченко. Але ні поява Хмельницького, ні навіть Брижовського не стимулював жоден "народ" /який не спричинив ні появи на світ гетьмана Богдана, ні його приглед з Чаплицьким, ні рішення підняти повстання, ні його доброї організації; що ж до народнього обурення на Польщу і ненависти до неї - то воно було скорше "заслугою" поляків/. Так виглядають усі "аргументи" автора "Націократії" для оборони фальшивої ідеї, якій служили і Драгоманів і Грушевський і Винниченко і Гр. Наш. Однак при чому ж тут націоналізм?

Всі дальші міркування про масу, яко "співчинник" - уже ми виправили, давши пояснення /приклад: "ґрунт" і "садівник"/, а тому не розглядаємо їх. Вплив же оточення /в тому числі і маси/ є дуже різнородний, виявляється він усюди і він де-коли є навіть такий же користний, як гальмо при спусканні з крутої гори, але це все знова не є поважним, тільки наївно-народницьким аргументом проти диктатури /більш значно істотний аргумент проти диктатури ми в цій праці вже подали, говорячи і про неї докладніше/ і про демократію.

Приклади ж автора зі стор. 63 про вояків і тунгузів слід би було доповнити так: "а україно-фільське оточення не може легко породити націоналістів".

Самозрозуміло не менше безпідставною є друга крайність, якої тепер не вишуває ніхто, а саме, що нарід - це бидло не здатне до нічого крім праці чорнороба. Цей "аргумент" панський давно зліквідували "народники" і то не наші, а в першу чергу західньо-європейські. Нарід числово переважає в багато тисяч разів тоненьку "панську" плівку і є так би мовити велетенським резервуаром з якого вилонюються і Жанни Д'Арк, і Коперники, і Левенгаупти і Наполеони. Виняткові одиниці, індивідуальності такі, як Шевченко, числово переважають тих хто з'являється

серед пануючої верстви, бо, як ми вже вказували і "нарід" числово переважає представників тої верстви. При цьому, не слід забувати і того, що в багатьох випадках власне вища верства, нехай навіть і з еґотистичних мотивів, допомагає таким винятковим одиницям вибитися і розвинути свої надзвичайні здібності. Отже політик, претендент на члена еліти не сміє порожніми фразами сіяти хаос в головах людей "з народу".

Міркування автора на стор. 64-65 є близькі до правди, в основі лежать правильні думки, лише власне впливи /про котрі говорили/ перешкоджають йому їх оформити.

Звичайно, "диктатори" не є "витвором більшості", як ми це й з'ясовували на своєму місці, хоча вони і потребують "передумов" так, як садівник потребує ґрунту, а скульптор - глини і т.д. З рідкого болота жоден скульптор за нормальної температури нічого не виліпить - наше політичне життя тому доказом! Але "диктатори" - родяться "волею Божою" і тому, як не є "витвором" народу так і не на місці питання, котрим закінчує Сциборський таке міркування: "щасливий народ, якому доля судила таких вождів. Ну, а як їх не має"?

На це можемо відповісти питанням: чи, на думку автора, в тому випадкові можна просто "вибрати" когось на Наполеона чи Кромвеля, або Хмельницького і чи не боїться він, що в наслідок "вибору" з'являться Петрушевич, Винниченко, або Грушевський?

По за тим закінчення розділу про диктатуру має правильну думку.

Після того переходить автор до з'ясування чим має бути "націократія".

Тут треба звернути увагу на певну властивість самого викладу, яка, можливо, має своє джерело в програмі ОУН.

Всякий виклад, а особливо всякий програм повинен бути писаний можливо найяснішою можливо найбільш приступною мовою. "Наукові" вислови, терміни, означення взагалі допустимі і навіть конечні є там, де таке означення чи слово: а/ заступає кілька інших і б/ дає більш стисле, більш окреслене /отже і більш ясне/ розуміння думки автора. Але на жаль трапляється часто, що автор добором таких слів /умисне чи не умисне/ заплутує речення і за "мудрими" словами криється тоді найчастіше банальність, або брак думки.

Нам далі доведеться не один раз спинятися і "розшифровувати" думки висловлені так, що мимохіть, ще й ще згадується Молієрові "Маніри". Ця хіба ще поглиблюється тим, що де-які наші люди, покидаючи рідну землю не були навіть лядьми, що добре володіють рідною мовою /виростаючи в еденаціоналізованому середовищі/ і тому мали дуже убогий запас слів, а завдяки науці в чужих мовах утратили розуміння українських законів словотворення, а вуха їх жерестали вражати чужі нашої мові слова. Вони й кинулися "збагачувати" мову вигадуючи зайві цілком слова, замість тих, котрих вони просто не знали а в словниках, таких як напр. Грінченка лінувалися шукати. Дуже часто також калічили відомі слова на зразок чужинецьких до яких звикли.

У періоді між двома війнами наша мова зарябіла від чехізмів, від яких лише дуже моволі, зі зміною політичних обставин - звільняється,

але, на жаль, їх заміняють найбільш чудернацькі москалізми, кальки з московського а також слова з інших чужих мов, які починає вперто вживати наш півінтелігент, думаючи, що аж ті слова приховують його неучтвo і походження.

Рух, який має на меті очистку тої чи іншої мови від чужих слів, таких без яких можна легко обійтися і замінити їх, або призабутими власними, або влучними новотворами, прийнято звати "пуризмом".

Але при цьому конечними є досконале знання власної мови і таке ж досконале розуміння тих чужих слів, без яких можна обійтися, не обтяжуючи пам'ять новотвором, або словом, що має невідповідне значення. Так напр. "чистота" не заступає загально прийнятого терміну "пуризм". Слово "біцепс" один з таких "пуристів" пропонує замінити словом "м'яз" не підозрюючи, що це медичний термін і стосується лише двох окреслених м'язів /т.зв. двохголових/, а інші мають інші назви. Він же пропонує неживати слова "ванна", не пропонуючи іншого. Другий подібний мовознавець пропонує вживати слово "купіль", це ж слово пропонує Уманець, але вони забувають, що слово "ванна" тепер набуло два значення, від часу коли заможніші люди мають у своїх хатах кімнату, в якій міститься і купіль, і умивальник, і кльозет. Нечуй-Левицький писав: "Звеліла принести купіль, налити окропів і почала купатися". Тимчасом за української влади термінологічна комісія "викувала" з українського народнього дієслова дуже добру назву і наказала ввести її в ужиток у всіх установах і власне тому окупаційна московська влада негайно наказала її усунути. Назва "чепурня" охоплювала все: і купіль, і умивальника і дзеркало і кльозет. Натомість інший "пурист" виступив проти, як він написав московського слова "суп" воліючи "зупу". Очевидячки він не знав, що коли була у Московщині мода серед "панів" і підпанків як-що не говорити по французьки то бодай пересипати свою мову французькими словами, замість московського слова "пахльобка" і інших, стали вживати французьке: "Le soupe", яке читається "суп", а знова по німецьки пишеться "di suppe" - читається ж "зупа". По українські ж кашка.

Інший "пурист" від слова "ботфорти" чомусь відсилає до слова "сапоги" і крім правильного перекладу цього московського слова словом "чобіт" подає ще 9 слів з яких ні одного не можна вживати навіть взамін за слова "чобіт" /бо не є синонімами/. Ботфорти ж французька назва лише чобіт з високими твердими халявами, що розширені вгорі. Такий же невдалий переклад слова "брюнет", бо брюнет може мати чорне мов пофарбоване волосся і бліде обличчя - отже не бути "смаглявим". "Булат" - це не кинжал, а перського походження назва високоякісної криці /дамаска/ з якої вироблялися клинки холодної зброї. Смішно "перекладати" українське слово "лихий" /напр. у Нечуй-Левицького "і старий пан був недобрий, а цен такий лихий"/. Московське "блудо" не можна звати "ринкою", тільки "таріллю". "Мавзер" не є "пистоля", тільки означений тип револьвера.

Ми подали стільки прикладів помилок роблених людьми, які щоб бути добрими пуристами не мають відповідних знань і не очищають, тільки хаотизують нашу мову. Спинилися ж над цією справою, щоб показати, що

ми не є ворогами пуризма, але уважаємо конетним зберегати ті чужі слова, які віддавна прийнялися, або терміни. Але про це довелося говорити тому, що Сціборський і його однодумці часто свідомо вживали так дібраних слів, щоб утруднити зрозуміння, щоб думка здавалася надзвичайно глибокою і мудрою, хоч у дійсності була, або загальновідомою, або й цілковито безглуздим набором слів! Спеціалістом був у тому Вассиян, але й Сціборський не раз його наслідував.

Але вертаймося до розгляду "Націократії". На стор. 70 читаємо:

"Для українського націоналізму - Українська Нація є вихідним за-
ложенням чинности та цілевим означенням усіх прямивань".

Чи не простіше і не доцільніше було б сказати: "український націоналізм служить тільки власній нації та керується лише її добром". І лише вона має бути громадянином і володарем держави. Це і коротче і ясніше. Що правда може такі речення перестали б виконувати недоукам з четвертої гімназійної, які такими фразами могли задурювати голови сільських хлопців, але треба думати, що воно дало б більше користі та привчало шукати мудрого змісту, а не "хитромудрої" форми.

Все ж мусимо зазначити, що ця теза є не виотарчаюча бо сама по собі не відмежовує від "гетьманців", "Ундо" й інших національних партій. Отже виникає здогад чи часом творці і автор не намагалися свідомо плутаниною зі слів закрити відсутність змісту? На стор. 71 читаємо, що "український націоналізм" ґрунтується на спіритуалістично-вольтаристичному світогляді". Наведені слова мають окреслити "філософічні основи" світогляду, який пропагує "Націократія", не подаючи, що властиво то криється за словами "спіритуалістично-вольтаристичний світогляд".

Ми на підставі вже зреферованої частини праці Сціборського /і як побачить читач - дальших частин/ оскільки мова йде про ту ідеологію "українського націоналізму", яка подається "Націократією" - мусимо заперечити правдивість цього твердження, яке нам видається просто фразою, що зрештою невяжеться з тою мішаниною ідей, з якою обклеєна "Націократія". Адже ж ряд ідей пропагованих "Націократією" впливає тільки з чистого матеріалізму, а не з якогось "спіритуалістично-вольтаристичного світогляду".

Однак, абстрагуючи ці твердження від того в якій мірі воно може стосуватися до організованого укр. націоналізму, мусимо підкреслити, що такий світогляд спіритуалістично-вольтаристичний є таким же штучним і шкідливим, як і матеріалістичний.

Ми кілька разів підкреслювали, що схематизування, однобокі абстракції - рано чи пізно мусять піти до архіву.

Само життя, сама природа, якої ми є лише дрібною частиною, є органічною сполукою духа і матерії. Дати рішаччу перевагу, а тим більше визнавати за важний, один з тих первнів і то той, який у данну хвилину пропагує автор - це значить "пустити в світ одного каліку!"

Той, хто є прихильником "чистого ідеалізму" з дальшим розвитком науки буде терпіти компромітацію за компромітацією.

Щоб краще з'ясувати, що саме маємо на увазі мусимо тут сказати коротко хоч би про новітні здобутки психотерапії.

Наука встановила цілком певно і перевірила на ряді експериментів, що при будові людського мозку було застосовано у найширшій мірі принцип "поділу праці" - це б то "окремими" чинностями, змістами, рухами - керують окремі нервові центри. Досі думали, що людський мозок нагадує велику телефонічну централю, в якій нерви алярмуючими сигналами домагаються сполучення данного органу з централі, який має дати наказ, що діяти. Тепер дійшли - до переконання, що мозок нагадує цілу скомпліковану систему свого роду електричних резонаторів. Ці "резонатори", сполучені спеціальними нервовими волокнами один з другим і зі сірою масою мозковою, яка знаходиться над потилицею. Про кожну "подію" повідомляється відразу "по всіх лініях", а цілість реагує не вся, а лише ті пункти, які саме в тому випадкові мають реагувати.

Мозок, при своїй праці виділяє ритмічні електричні хвилі /які стверджено і записано/. Ряд нервово-психічних хвороб пояснюються хворобливим порушенням цього ритму. На цьому відкритті обперті два роди лікування: левкотомією і електрикою. При левкотомії, взаємності від характеру недуги, перетинаються хірургом певні сполучуючі волокна. Зв'язок однак негайно відновлюється посереднім шляхом - інші тканини негайно достосовуються до виконання обов'язків перетятих волокон. Вони виконують вправді не так добре, але за те не відзначаються хворобливою подразливістю та патологічними властивостями хворих перетятих волокон і тому пацієнт видужує. Той же ефект досягається перепусканням через мозок хвиль електричного струму, який зрушуючи хворобливий ритм електричних хвиль мозку, допомагає сприйняти йому нормальне темпо. При чому стверджено, що після подібних операцій вертали пацієнти з установи для божевільних знова до праці, однак відзначалися: а/ нерішучістю, в/ деякою лінню і с/ браком ініціативи.

З того ясно випливає, що названі прикмети духа є лише функцією мозку /матерії/. Коли б ми в подібний спосіб з поступом науки, ще ряд складових частин духа звели до функцій матерії то, що ж би належало до "духа", у вульгарному розумінні цього слова? Вправді, ми ще можемо пояснювати собі, що ті прикмети духа не виявляються в цілості лише тому, що ослаблені є "органи" через які виявляється саме дух. Однак і таке пояснення усталює досить велику співзалежність між духом і матерією.

Ми думаємо, що учення про "світ духа" і самий "дух", як щось цілком не лише відмінне від матерії, але й протилежне їй - є не лише не наукове, але й небезпечне в своїх наслідках.

Коли ми в цій праці уживаємо слово "Бог" то: а/ не думаємо, що "Бог" це природа, що він "творчий первень, який є у воьому", що він просто "центр вітальної сили, яка просякає все", в/ не уважаємо, що Бог існує тільки в наших серцях, і с/ не розуміємо Бога, як якусь абстрактну ідею, якусь метафізичну протилежність реальному світу.

Відкидаючи те все ми думаємо, що Бог, як творча індивідуальність, реально існує, вправді поза тим матеріальним /і духовим/ світом, який ми бачимо, чуємо, відчуваємо нашими змістами, але не як антитеза того світу під будь яким оглядом. Так як світ тварин переходить непомітно у світ рослин так що між ними немає справжньої межі,

лише межа умовна, так думаємо, матеріяльне непомітно для нас переходить у нематеріяльне, проте-матеріально-істнующе. Обидва ці терміни добрі лише для "класифікації" і то для зкласифікування більш скрайніх виявів тої ж реально-істнующої суті, яка в дійсності є не лише тісно пов'язана, але й до певної міри - єдина.

В нашому світогляді не повстане жодного "дисонансу", чи тим більше замішання, коли б напр. такі, безсумніву не матеріальні явища, як прояви магнетизму, як гіпнотичні явища, що їх викликають індуські йогі, як прояви телепатії - колись були б з'ясовані цілком і виявилися чимось не лише реальним, але й цілком аналогічним по своїй природі до радієвих хвиль, що їх випромінюють чи сприймають наші радіостанції. Питаємо наших "спірітуалістів" чи вони вважають радієві /електричні/ хвилі за феномен "матеріального" світу чи духового?

Коли Бог є чимось таким же реальним і таким же не чужим матеріальному світові, як напр. ті ж радієві хвилі, хоча невидимим, як вони /без спеціального апарату взагалі не можливо ствердити їхнього існування, яке хоча б ще у XVII столітті всі вчені могли заперечувати/ то чи від того Він перестає бути Богом, духом і стає "матерією"? Чи перестає бути Творцем? Чи перестає бути найвищим представником того нематеріального, але реально-істнующого світу і Творцем цілості? Адже ж людина будучи тільки частиною матеріально істнующого світу, будучи близьким родичом мавпи і далеким родичом якогось дильодока - також створила цілий світ не лише в царині техніки, але і в царині духа. Усі ці духові "творчі акти", виконував цілком "матеріальний" мозок, який дояг того розвитку шляхом мільйонів літ еволюціонування і розвитку в головах найрізноманітніших істот. Дух і матерія пов'язані між собою і "межу" між ними ми, як і між рослинами та тваринами не можемо виразно провести. Ці відносини між духом і матерією, як між розкішною запашною трояндою і смердючою гноївкою, якою вона живиться, що їх ми встані отвердити, обсервуючи людину та її діяльність, дають нам право припускати, що якісь невідомі нам зв'язки між матерією і духом існують взагалі в цілому воесвіті, що взагалі створення та існування матеріального світу не є ані примхою, ані навіть нецілієвим актом Божої волі, лише є одною з "ланок" того "ланцюга", якого навіть існування ми не здогадуємося, тої "цілості" про яку ми нічого не знаємо. Чи всі ці наші міркування є лише плодом нашого розуму, лише чимось, що є протиріччям здобуткам природознавства? - Аж ніяк! Модерна атомова фізика експериментуючи за допомогою бетатрону з променями "бета" ствердила, що при збільшенні руху електромагнета - вони "згущуються" і перетворюються у позитрони. Так нарешті повстає газ з прикметами водня.

Промені "бета" це властиво негативна електрична енергія, яку ми отже можемо експериментально перетворювати в матерію; знова ж радіоактивні речовини розпадаються і матерія перетворюється в промені в енергію. Так у наведеному випадкові затираються межі матеріального і нематеріального, одне переходить в друге. На це можуть нам завважити що все ж це "фізичний світ", але запитаємо ми, що є не фізичним світом, який би не в'язався з ним і який би визначувався якимись спеціальними способами?

Дослідник атомів Нільс Бор написав: "Нам доводиться виявлювати свої думки образами-словами і тому ми стоїмо перед труднощами, яка є наслідком того, що звичайні слова нашої мови є тільки витвором наших спостережень, тих спостережень зі становища яких існування... нових проявів... є не дійсністю".

З того випливає, що і поділ на матеріальне і не матеріальне, якщо щось протилежне першому є грубою, примітивною схемою, а тим більше фальшивим є вигадкування для того "спіритуального" якихось екстра-законів. Ось, що писав другий дослідник атомів - Дірак:

"Саме в останніх часах більше й більше виявляється, що природа діє за іншим планом. Основні закони природи відносяться не тільки до того світу, який ми можемо спостерігати і уявляти в часі і просторі. Ці закони є важливі, пов'язані, мають значіння і для якогось "Щось", про яке ми маємо жодної виразної уяви. Нові теорії ґрунтуються на поняттях фізикальних, яких не можливо з'ясувати... відомими нам досі словами." Наука ствердила існування світу, який не можна пізнати нашими змислами, а який проте існує і хоча не міститься у відомому

нам трьохвимірному просторі - проте разом з тим трьохвимірним світом творить цілість. І тому не можемо дивуватися напр. тому, що фотони /кванти світла, світляні частки в яких скупчена енергія світляного промення/ не рухаються за законами "звичайної" фізики, лише часто користаються з якогось багатовимірного простору. З того випливає, що ми знаємо лише приступну нам частину існуючого, решту ж маємо нахил або заперечувати або відносити до містичного "царства духів", а ряд відомих нам законів природи знаємо імовірно не в їх "повній редакції", бо вони дані для природи, для існуючого взагалі - не лише для приступної нашим змислам його частини. Неспроможність спостерігати і досліджувати цілість є причиною, чому ми не спроможні вивести з того дослідів і сформулювати належно ряд законів природи.

Чим далі наука йде вперед тим більше того, що нам видавалось "недоосконалим" або "випадковим" - з'ясовується, яке досконале, доцільне і мудре. Вже згадуваний Планк висловив таку думку:

"... найбільшим чудом є факт, що діяння законів природи викликає вражіння, що природою керує розумна, свідома Воля".

Він же слушно казав, що науковий світогляд "залишиться на завжди лише приблизно тінню правди" бо "реального, від нас незалежного, зовнішнього світу не можливо безпосередньо пізнати". Ми справді пізнаємо лише "сигнали" про те реальне, які наші свідомості подають наші змисли.

Тому ми маємо підстави вірити в існування Бога, маємо підстави вивчати те, що нам приступне і на підставі того пізнавати закони, що керують світом у якому ми живемо, маємо підстави твердити, що існує "цілий світ", якого ми майже не знаємо, який є пов'язаний тисячами нам невидимих ниток з "нашим" світом, але не маємо підстав виключати й ізолювати якийсь "спіритуалістичний" світ.

Над усім стоїть цілком реально існуючий, хоча неприступний нашим змислам, Творець, який імовірно, ще перед створенням всесвіту визначив усі закони, згідно з якими він, той світ, мав розвиватися й існувати.

Ці закони - єдині в своїй спрямованості і в джерелі, як єдиний є всесвіт й єдиний Бог.

Тут вправді слід згадати, що кандидати на деміургів з матеріялістичного табору заперечують існування доцільності в розвитку живих істот, розумуючи приблизно так: "чи користна для метлі є властивість летіти на вогонь, який їй приносить смерть, дивовижний дзюб - деяким птахам, надзвичайний хвіст - райській вдовиці? Цей "розвиток", який очевидно був викликаний механічною реакцією організму на певні умови зовнішні, ще раз підкреслює відсутність доцільності в еволюції". Тимчасом нахил метлі летіти на світло є прастарий нахил властивий більшості живих істот /в тому числі і людині/ і в 99% випадків є корисний для відмінків. Сучасна наука не стоїть ще так високо, щоб ствердити без помилки ролі і "шкідливість" чи "користність" для індивідуума того чи іншого. Але найголовніше є те, що Бог знаючи остаточну мету, знаючи до чого має прямувати розвиток істот, лише Він міг знати, що є "користне" бо він виходить не з інтересів особи, не з інтересів відмінка, лише невідомої нам цілості і мети.

Ми напр. помічаємо правильність і в мінливості, бо майже всі форми виникаючі - були малими. Амоніти в найстарших шарах землі мали біля сантиметру, а потому досягали майже людського зросту. Праотець коня - був завбільшки лисиці і т.д. Коли зріст став за великим - він спричиняється до вимирання. Кожна жива істота, як і відмінки, як і наріди - має дитинство, Zenit розвитку, старість і смерть. В собі носить зародки своєї загибелі. Але, запитаємо, коли б так не було, коли б Бог у своїй передбачливості не наділив усі без винятку істоти прикметою "розвиватися" обов'язково так, що після розцвіту приходить занепад і смерть, то що би тоді було? Чи саме тоді не дотрималися б до нині ті ж амоніти і то в кількості яка б знова привела до вимирання? Уявіть собі якусь істоту з прастарих часів /бо ж ті істоти були першими/, яка була б "доцільно" створена, в розумінні наших матеріялістів-деміургів, а тому організм би її "не псувався" - отже вона б жила вічно, вічно плодилися нові істоти і росли б, та ставали що раз більшими. Така істота б дословно "заповнила б" Землю, оскільки їй на переході не став би брак поживи. Питаємося "деміурга" /який тоді взагалі б не існував! / чи така розв'язка була би краща? Коли ж міркувати так, як міркують деякі матеріялісти то саме це й було б "доцільним".

Ми стоїмо на іншому становищі, уникаємо і заперечуємо можливість "скороспілих" осудів про доцільність і не доцільність в окремих, часто не докладно з'ясованих випадках і вважаємо значно мудрішими вже цитовані слова Плянка: "діяння законів природи викликає враження, що природою кермує розумна, свідома Воля".

Як що так собі уявляти Всесвіт і Бога. Творця того Всесвіту то чи це є "матеріялізм" чи "ідеалізм"?

Думаємо - ні одне, ні друге - обі тяжкі є за вузькі, за штучні, за обмежені.

"Спіритуалістично-вольонтеристичний світогляд" є дуже добрий, навіть конечний, як антитеза матеріялістичного, якої завданням є привести до синтезу, однак він не може бути, в мертвій схематичності

своїй /яка властива розумінню Сциборського, пригадаймо собі хоча б його слова про "частину провідних кадрів", яка була "поглинена в сферах чистої чи абстрактної ідеології" / підставою націоналізму, руху, що діє реально в реальному світі, а тому повинен бути "всебічним", а не "однобічним". Всесвітом керують закони встановлені Богом і цим законам підлягає "матеріальне" й "нематеріальне", лише ми можемо легше спостерігати їх виявлення в світі матеріальному і наші знання, які повстали з тих спостережень, практично мусять бути в більшій мірі застосовані та мусять виконувати роль компаса /який не веде корабель, але який допомагає капітану орієнтуватися/ для тих хто веде націю, реально-існуючу й діючу у великій мірі в матеріальному світі.

При цій нагоді мусимо підкреслити, що штучна "класифікація" є небезпечна в питаннях, котрі для величезної більшості людей є дуже слабо з'ясовані й тому помічається стало тенденція навіть функціональні вияви цілком матеріальних феноменів трактувати не лише, як щось "спірітуалістичне", але й "яскраво протилежне, чуже всьому матеріальному".

Ось простий приклад: "надія" - це ж не є щось матеріальне, але вона може виникнути хоч би коли вмираючі зі спраги в пустелі мандрівники бачать міраж, який подвоює їхні сили, збуджує надію, яка й штовхає їх зробити ще зусилля, напружити волю і в наслідок того всього все ж таки вони - рятуються, дістаються до води, що в дійсності не мала нічого спільного з міражем.

Ми знаємо, що спрага - є щось цілком матеріальне, тіло, котре могло стати мертвим через брак того матеріального - також матеріальне, зміцнююче надію бажання жити в цьому світі матерії - також у великій мірі матеріальне, міраж викликала цілком матеріальна оаза, положена за десятки кілометрів /і воду вони знайшли не в тій оазі, бо до неї не могли дійти/ - була також цілком матеріальна. Що ж тут є не матеріальним і то таким, що б не було витвором матерії? Лише одна надія, яка зродилася під впливом того всього і зміцнила духа.

Ми, заперечуючи "спірітуалізм", як викривлення дійсності, так само рішуче заперечуємо матеріалізм, як таке ж викривлення тої ж дійсності і стремління обмежити дійсність до тої малої її частини, яку ми можемо вже помічати - або її існування експериментально доводити.

Наш ідеалізм саме полягає на тому, що ми знаємо про існування кольосальної кількості явищ, яких ми не всіли навіть докладно описати, чи тим більше вивчити і віримо, що існуюча реально Висша Сила - Бог, кермує всесвітом, як за посередництвом усталених ним законів, так і безпосереднього втручання.

При тому те втручання відбувається найчастіше в межах установлених Богом законів /у нашому прикладі міг Бог хотіти врятувати матеріальне існування тих мандрівників і для цього вистарчило, щоб повстав міраж саме тоді, а не тиждень пізніше, чи два дні раніше/.

Провід нації може інколи вести також свій нарід і за допомогою "міражів", але це буде спасення лише тоді, коли він "міражі" міститиме "на шляху до води", а не на шляху до безводної пустелі.

Тому ж, що всякий провід складається з людей /не обов'язково "послаників Божих", яким дано дар ясновидження/ - вони мусять добре знати на якому шляху містити ті міражі та не повинні виховувати націю в дусі втрачання почуття дійсності, створення фальшивої, односторонньої уяви, яка може бути джерелом все нових, безкінечних помилок.

Саме тому є небезпечним викреслювати, або просто знецінювати частину того Єдиного, органічно цілого, яким є Всесвіт /байдуже матеріальну чи нематеріальну/.

Безпідставним є припущення, що просто абстрактний "дух" взагалі беззастережно панує над матерією, може не оглядатися на закони матеріального світу, може діяти не цікавлячись законами природи. Прихильники таких поглядів очевидно не встані дати на підтвердження реальних доказів і тому втікають найчастіше в царство чистої логіки, оперуючи апіорними твердженнями. Зокрема, кажуть вони, що дух - це божеський первень у людині, а "Бог не був би Богом, коли б його в'язали закони природи".

На це слід заважити, що всезнаючий Бог усталив правильні, доречні закони природи і тому не потребує їх ані "підправляти", а ні тим більше порушувати. Закон є законом і об'язує також самого законодавця, який також і тому прийшов між люди /яко Христос/, родячись від жінки і тим зберігаючи всі закони.

Знова ж ідеалістичне світосприймання не має бути обов'язково ірреалістичним. У світі, котрий без сумніву існує, матеріальне і нематеріальне творить одно ціле, є пов'язане тісно. При тому нематеріальне в жодному випадкові не є тільки вищим шаблоном розвитку матеріального, але й не є "єдиною справжньою дійсністю, що матеріалізується в реальному", лише є цілим, таким же цілим, як і людина - це б то в ній душа і тіло творять органічну цілість. Куля, що влучає в тіло /матерію/, а не в душу /не матеріальне/ порушує цей зв'язок і ми не знаємо, як відділяється душа і не знаємо де вона перебуває до Страшного Суду /бо лише після нього вчить релігія - вона може трапити до нематеріального раю чи пекла/ не знаємо нарешті чи в тому часі вона не веде ще якогось іншого існування.

Всесвіт існує мільйони мільйонів літ, до Страшного Суду може пройти також ще кілька мільйонів років, чи отже "людське" життя душі, коротке, як блискавка в порівнянні з віками, є єдиною зустріччю духа з матерією не матеріальної душі з матеріальним тілом, чи вона до тої зустрічі і по ній перебуває в стані "нірванні", чи навпаки - веде барвисте життя - ми цього не знаємо і певно знати не будемо. Те ж, що ми знаємо - те вказує на тісний, органічний зв'язок матерії й духа, такий тісний, що як всяке порушення цього зв'язку так і всяка "генералізація" - одного з них - веде до порушення рівноваги і шкідливих наслідків.

Нація, як і людина, частина тої нації, існує і розвивається в цьому реальному, матеріальному світі. Завданням її провідників є забезпечити її гармонійний розвиток, зберегти її від хворобливого примітивізованого цілості в дусі матеріалізму, а одночасно врятувати від "спірітуалізму", забарвленого містицизмом, який нам здається є

стремлінням втечі від життя тих хто, втратив усяку надію здобути /чи вдержати/ місце у цьому реальному житті, але є неузасаднений і шкідливий у життєздатних націй чи клас. Завданням провідників нації є забезпечити їй гармонійний розвиток, розвиток у якому "ідеалізм" і "матеріалізм", зливаючися в одне ціле, був би підставою світорозуміння та забезпечував би правильність оцінки явищ та правильність поступовання. Нехтування "духом" також шкідливе, як і нехтування матеріальним світом, а також законами живої, реальної природи встановленими Богом, отже істотою, яка має в собі максимум "духа".

Безмежним примітивізмом віяло від спроб матеріалістів переконати нас хоч би в тому, що борються за існування не "вовки", лише "вовчі зуби", не "зайці", лише "заячі ноги" /Паннекук /, але так само смішно нації, ці великі органічні суспільні з'єднання матеріально духових істот - втискати у штучний світогляд, який мав би намагатися усе трактувати в площині духа і все підпорядковувати абстракціям, народженим духом без уваги на матерію.

Нації борються за існування у всіх його проявах і всіма можливими засобами. Що цей факт заперечують з одного боку представники пануючих націй /причини зрозумілі - їм потрібна "димова заслона" / і виховані ними південационалізовані інтелігенти поневолених націй /"провансальці" / - не міняє справи. Дійсність є такою, якою вона є і її не змінить сліпота і глухота людська на яку нарікав ще Христос! "Ті, що мають очі, щоб бачити - не бачать ті, що мають вуха, щоб слухати - не чують" - можна сказати про наших "політиків", які живуть "купою мудрістю".

В боротьбі нації, у де-яких випадках, мають найбільше значіння матеріальні моменти, в інших - духові. Засобом перемони може бути і дух і матерія, які однак і в боротьбі пов'язані між собою майже в цілість.

Ми вже звертали увагу на безсумнівний факт, що культурний розвиток Англії є в великій мірі наслідком прикмет характеру озброєного культури, яка є знова ж наслідком пановання англійців над рядом інших народів.

За розвиток духової культури треба платити, або кров'ю /будуєчи імперію/, або золотом /збираним в імперії з поневолених/. Ми знаємо напр. олавні на весь світ словники Брокгауза. По розмонтованні друкарень, забранні кліш, ліквідованні самого видавництва - можливо німці довгий час не матимуть порядної енциклопедії, не матимуть таких наукових видань, по виїзді де-яких учених, які мали і повстане занепад науки, а підлегле становище може спричинити і занепад характеру та духа взагалі.

Причини, як бачимо будуть частково, і навіть у великій мірі, характеру матеріального.

Українці на західних землях були спроможні на трьохтомний енциклопедичний словник, якого малий розмір відповідав убогості матеріальних засобів поневолених Польщею українців, а москвофільський зміст - тому духовому рабству, яке само, будучи наслідком поневолення /часи царату/, спричинило нове поневолення, яке знова, було

причиною матеріальних злиднів. На окупованій москвинами Україні, саме в тих роках, злидні були ще багато більші, як і залежність від пануючої нації - отже не знайшлось коштів навіть на три томи, а обмосковлення там було таке велике, що окупанти могли собі дозволити запропонувати замість української енциклопедії - просто московську /"Малую" чи "Большую" т.зв. "советскую енциклопедию", на видання, котрої пішли також гроші стягнуті держ.скарбом з України/.

Вправді дух організовує матерію, але не довільно і апріорно, як то здається наївним "спірітуалістам", лише так, як будівничий вітер-ків та водянних млинів - вітер та воду, це б то значили закони природи і дотримуєшся до них. Без належної організації матерії - не можливий розвиток духа.

Український націоналізм у першу чергу бореться за здобуття "місця під сонцем" у овою виключну власність, за здобуття відібраних у нас окупантами матеріальних багатств, - отже за матеріальні цілі. Для здобуття того всього треба мати і духові і матеріальні засоби. Тут очевидно, першенство належить "духові" як "організаторові" бо не можливо без волі, озброєної розумом, що свідомий законів природи, вказує, що і як можна і треба здобувати - осягнути успіх, здобути матеріальні передумови розвитку духових вартостей і цивілізації.

Однак усюди потрібна гармонійна співпраця обох первнів. Коли ж ми хочемо означити якимсь терміном наш світогляд - то найкраще б лише надавалося означення його, яко світогляду органічного, обпертого на студійованні всіх проявів, усякого відомого нам життя та його історичного розвитку.

Тепер, по з'ясуванню підставової помилки автора "Націократії" вертаємо до праці Сціборського. На стор. 72 "Націократії" маємо цілком правильне з'ясування істоти імперіялізму, а це знова /коли ми пригадаємо не правильне означення його на стор. 49/ є зайвим доказом конігль омератности світогляду автора.

Рівно ж є безумовно правильним твердження Сціборського: "На етнічно-національний поділ людства впливає незбагнений закон світобудови, що з безмежно великої різноманітності складових елементів життя - творять його величаву суцільну гармонію... Чи можна думати, щоб цей діючий із глибин тисячоліть закон був змінений приписами спекулятивних маркоівовських чи інших теорій?"

Так поставлене питання є лише де-що зміненою, що-до форми вислову думкою Ч. Дарвіна. Так Сціборський висловив глибоку істину і бракувало йому не багато: вдуматися у сказане, збагнути усь глибину і ширину тих слів і зробити з того єдино-можлиий логічний висновок!

Він би його привів до потреби познайомитися зі всесвітом і усіми діючими в ньому законами, бо ж вони не можуть бути змінені жодними "спекулятивними теоріями"... "націократичними" отже і привів би до свідомости кінечности усі свої "спекулятивні теорії", усі суспільно-політичні ідеали та пляни їхнього осягнення, дотримуєшся до тих законів природи, яких змінити не можливо. Таким чином мусів би він прийти неухильно до світогляду, накресленого в цій праці. Але на жаль автор з цих слів не поробив жодних висновків.

На стор. 74 маємо знова певний ухил, а саме, автор пише, що націоналісти "мобілізують творчий дух і діючу волю нації, означуючи на основі їх її шляхи в майбутнє". Тут автор в нетрах олів загубив зміст: можна мобілізувати і волю і розум і почуття нації для здобуття "місця під сонцем" і можливості повного суверенного розвитку, розвитку всебічного /духового і матеріального/, але не можна "на основі духа і діючої волі" означити будь які шляхи! Шлях означається за участю розуму, озброєного знанням, на основі: а/ пізнання минулого досвіду нації, в/ знання сучасних потреб, о/ знання кінцевих передумов розвитку майбутніх поколінь, д/ знання можливості, які припускають криє в собі наша нація і о/ знання доколишніх умов /отже і законів природи, тенденції розвитку/. Це все безумовно немає нічого спільного з тим, що означає Сциборський, як "дух" і діючу волю" бо воля є одною з головних рушійних сил інстинкту життя, інстинкту, який не може бути вже тому підставою для означення шляху, а "творчий дух" без вишколення розуму і запасу відомостей - не зможе дати конкретної відповіді потрібної для визначення шляху.

Далі є помилкове твердження "Висновуючи свій світогляд із єдиного правильного відчуття і зрозуміння законів, що кермуть долею нації, український націоналізм протиставить його всім іншим світоглядам" /стор. 74/.

По перше - або висновується світогляд із законів природи, в який входять і закони, що кермуть людським суспільством /про них також згадував Сциборський/, або... зі спостережень тільки над хвиловими явищами, пов'язаними з життям модерних націй. Це ж - не дасть нічого, бо не існує окремих законів, які керували б "долею нації".

Спостереження ж явищ з життя модерних націй не гарантує нас від оповіщення хвилевого і хворобливого прояву за "закон", бо ми зігнорували цілість, ставши на засаді "pars pro toto". Але і ця непевна дорога ще погіршує "відчуття", бо кожен індивідуум може оповіщати кожне своє хвилове "відчуття" за "єдино правильне" і... маємо, або "розкол в організації", або, постійну зміну програмів і повний брак світогляду.

Таким чином не можна збудувати жодного правильного світогляду. Це - щось таке, як пробувати замінити знання таблички множення потрібне для математичних обчислень... відчуттям!

Дальше речення є на наш великий жаль тільки "пропаганда" /у гіршому розумінні цього слова, це б то не відповідає правді/ і "деклямація"! Читаємо:

"Ідеологія націоналізму є суцільна, неподільна, войовнича і непримирима: її не мислимо узгодити з іншими ідеологіями". В дійсності "ідеологія" автора "Націократії" та його однодумців є не тільки не суцільна, але є досить эле пов'язана мозаїкою з чужих світоглядів, є більш ніж "подільна", бо слабо зцементована, і не є тому войовнича /войовничою і то більше "декларативно", а не в істоті речі була тільки організація, що протиставила себе, яко таку, іншим організаціям, а не ідеологія/, з тої ж причини не була "непримирима" лише охоча до "єднання".

Саме наслідком того була співпраця і певне узгодження ідеологічно-програмове, в переддень війни, з іншими партіями, співпраця т.зв. "бандерівців" з бувшими і чинними ундістами, усенерівцями і т.д. в Кракові і пізніше та такі комбінації іншого відламу, як участь в "КВК" і т.п.

Всяка така співпраця є не лише доказом слабості групи, але й того, що вона не знає властивого шляху до мети і не має "символа віри".

На стор. 75 слушно цілком говорить автор про "нетерпимість до ворожого", як про одну з прикмет націоналізму, але тоді не місце в тій же книжці та на сторінках націоналістичних видань означенням шовінізму, як негативної прикмети /це належить до крутіської пропаганди соціалістів та демократів/, а також не виправданною є участь у всяких АБН, "Інтернаціоналах Свободи" та АЛОН-ах, поскільки ця участь чомусь /!/ завжди "змушує" організованих націоналістів "ховати" навіть своє негативне відношення до московського народу, як-що таке відношення у частини "організованих націоналістів" оправді є. За те мусимо підкреслити, що ми і раніше не годились і тепер; практика "нацистів" дала досить матеріалу, що стверджує правильність нашої позиції і її незгідність з такими словами:

"В обороні засобів визволення Української Нації націоналізм не обмежує себе ніякими "загально-людськими" приписами оправдовувати, милосердя і гуманізму, вважаючи, що вони можливі до здійснення тільки в умовах взаємності".

Ми вже попередю підкреслили основну моральну норму, що випливає з законів розвитку всього живого, коли говорили про боротьбу за існування, норму яка доводить фальшивість, а навіть злочинність наведеної тези.

"Чим ближче споріднення тим лагідніші мають бути прояви боротьби за існування". Ось закон, який панує в природі. У природі на сторожі цього стоїть мудрий інстинкт і тому тигр не розшарпує всіх слабших за себе тигрів, вовк - не нищить вовків так, як напр. телят, курка може задзьобати мишу, але не курча, а обертає на голому інстинкті людська внутрішня мораль /сумління/ толерує беззастережне нищення всіма можливими засобами бациль, "шкідливих" тварин, але не одобрює знущання навіть над вовком, тим більше мавпою, а ще більше - людиною! У не звульгаризованого Макіявелля: "велич мети виправдує засоби" мета мусить бути справедливою на думку тих хто реалізує.

Коли ж ми прийнемо під увагу, що людина є в наслідок виховання та інших причин взагалі досить жорстока і то безглуздо - жорстока /нагадуємо "ціляння" хлопців у пташок, безцільне руйнування гнізд, обривання крилець метеликам і мухам, нацьковування собак на котів та інші "шляхетні" розваги, які толерують, а то й заохочують до них батьки дітей/, а також, що гурт людей перетворюючися в масу діє під впливом фальшиво скерованого атакістичного інстинкту - то зрозуміємо усю небезпечність наведеної тези. Адже ж коли ми навіть ведемо спеціальну пропаганду за зберігання певних моральних правил у боротьбі то і так маси /ми на своєму місці подавали приклади/ а "вистарчачо" жорстокі!

Правило взаємності тут не може стосуватися. Чи коли напр. ворог обдирає зі шкіри наших полонених - ми мусимо робити так само? А саме така "наука" впливає з наведеної цитати.

Ми також не проповідуємо зайвого милосердя і гуманізму, але розуміємо це цілком інакше. Коли напр. в ім'я "милосердя" пропонуть нам лишити загарбника жити на загарбаній оилою чи підступом у нас землі, лишити "зі співчуття" до його "маленьких діточок, які не винні, як янголятка" - то ми повинні рішуче відмахнутися від подібного милосердя, але не тому, що ми проти милосердя, тільки тому, що само милосердя тут не при чому. Чи мала б оерна "з милосердя" вигодовувати "невинних" вовчат чи тигренят, або людина - підгодовувати маленьких шуренят і отруйних гадів? Адже ж земля наша належить не істнучому поколінню - тільки нації і ми не вправі жертвувати майном, місцем під сонцем, життєвими можливостями наших дітей, внуків, правнуків і т.д. Адже ж вони такі ж "невинні", і в першу чергу їм, а не дітям загарбника, належить наша ніжність, любов і милосердя.

Ми обов'язані тому повернути свою власність і коли буде можливе його застосувати, то мусимо намагатися найбільш лагідним способом, але з залізною рішучістю усунути загарбників зі своєї землі.

Чи при цьому слід вирізувати селянські родини, вбивати жінок і дітей /Волинь 1943 р./?

Чи не простіше, правильніше і доцільніше та справедливіше просто - вислати? А вбивати ворога можна не здираючи з нього передтим шкіри!

Ми згодні з тезою "усе те добре, що добре для блага, сили і розвитку моєї нації", але треба мати не аби які кваліфікації, не аби яке політичне знання і мудрість власну - щоб без помилки визначити, що є справді добре для нації - це по перше, а по друге - знова ж треба пам'ятати норми моралі природи.

Що не так просто знати, що є добре для власної нації - бачимо на прикладі застосованих гітлерівцями газових камер, нищення цілих сел з метою ліквідації партизанки і звичайно цілої політики в окупованих землях, яка в остаточному результаті пошкодила саме німцям.

В тій частині "Націократії" де мова йде про взаємовідношення між нацією і державою /стор. 75-76/, поставлено завеликий натиск на справу "соборності", а за мало уділено уваги здобуттю державности. Читаємо: "Тому основне завдання нації полягає в поширенні її державних меж насамперед на цілий пов'язаний з нею етнографічний простір... Неможливість чи невміння досягнути свого державного об'єднання позбавляє націю передпосялок ... дальшого належного росту а навіть спроможності правильно виконувати свої життєві функції... Життя з його духовними двигунами й протилежними інтересами /??/ накидає нації свій залізний закон; згідно з ним передумовою її здоров'я, сили й поступу є державна соборність. Без неї загрожую нації розшматування і руїна". x/ тут вправді говориться про "державну" соборність, але оті "насамперед" і наголошення соборності впарі з тим про що пишемо далі - управнюють нас розуміти так, як ми розуміємо - ці слова.

і т.д. Подібні "залізні закони" - плід уяви галицького провінціалізму, ополученого з відгомонам драгоманищини. Націям не хворим на те все, вони ні трощечки не перешкоджали значно краще і певнішє розвиватися за нас. Французи, німці, італійці, угри, румуни, поляки та інші жили й розвивались без "спроможности і передполок дальшого належного росту", не дуже лякаючися тої "руїни" і за час того "не соборного" існування, розвиваючися належно, посувалися в рівні з іншими народами вперед, а не "пасли задніх", як робимо ми.

Франція ніколи не ставила "передумовою" /1/ свого існування - приєднання заселених французами земель Швайцарії, Бельгії та Ельзасу; Німеччина рівнож обходила без німецької частини Швайцарії і до італійських кантонів Швайцарії також не пред'являвала претензій Італія, котрої політики, не читавши "Націократії" і не знаючи, що без "соборности" всіх земель, як "передумови" нації не варто бути самостійною державою, щоб не наразитися на "розшматовання і руїни", - здобули собі самостійність коштом Німці /батьківщини Горібальді! / і Корсики.

Флямандські землі Бельгії безперечно повинні уважати голландські "соборники" за свої.

Може одною з причин чому всі ті нації мають свої власні держави, а не шасливе "соборне" рабство, є те, що вони віддавна розуміли в скільки разів є важливішє здобуття самостійности за "соборність" без неї.

Дуже небезпечним симптом є, ставлення на "соборництво" такого наголосу в "Націократії", а також стає ясною конечність негайного утруєтвання /в першу чергу реальними конкретними аргументами/ невідхильности ділеми: стати знова державною нацією - або... "вимерти".

Першим завданням нашим є стати справді цілком суверенною державою і для цього, цих три слова, виконати конкретним змістом, щоб маси знали за що вони мають боротися. Другим завданням - організувати боротьбу так, щоб при можливо найменших втратах, здобути ту суверенність. Самозрозуміло, є не природне націоналізмові хотіти зменшити простір на якому мала б жити і розвиватися нація, отже коли ми за приєднання напр. Криму, серед населення якого українці творять лише 12%, то омішно було б не намагатися включити в склад самостійної нашої держави земель віддавна українських. Але фрази подібні до такої: "Протисоборницька, а тим самим і противеликодержавницька постава..." - говорять про щось інше і затемнюючи справу є лише водою на млин наших ворогів.

Ось де-які докази, що за таким "соборництвом", як пропаговане "Націократією", стоїть собі звичайноєвський "галицький провінціалізм" Так напр. в журналі "Інтернаціонал свободи", за якою редакцією стояли також /і в першій мірі/ саме "соборники" вміщена була стаття "Боротьба козачого народу за самостійність" /стор. 39 ч. I, 1947 р./, яка пропагує не лише якийсь фіктивний "казачий народ", московський по культурі більш чим на 4/5 і в великій мірі московський по расі та самоусвідомленню /донці, уральці, терці, астраханці і т.д./ вигаданні на еміграції москвинами - козаками, але і ширить баламутство та справді розшматовує вже тепер, реально розшматовує українську націю.

Той хто ставить наголою на самотійності, коли б навіть мусив на якийсь час зректись тої чи іншої частини території - не тільки не переставав би писати і говорити, що то українська територія, не тільки не перестав би повторювати, що її заселяє український нарід, не тільки не перестав би підтримувати з тою частиною нації культурний і всякий інший зв'язок, але і підтримував би віру в майбутнє об'єднання з рештою українських земель.

Тимчасом ці "соборники", яких жодні непереможні обставини до того не змушують, перед якими не стоїть питання руба: "або самотійна держава без якихось п'ять відсотків території або жодної держави" - добровільно і БЕЗ ЖОДНОЇ ПОТРЕБИ пропагують у видаваному їм органі відділення частини власної території, яку безправно визнають чужою і визнають частину власного українського народу не українцями, тільки членами повставшого в головах кількох московських емігрантів "казачього народу".

У згадуваній статті виразно стоїть, що ця "козака нація" крім Уралу, Дону і т.д. живе ще "на берегах Чорного та Озівського морів" /це б то на територіях без котрих справді неможливе існування Української держави/.

Ще трохи пізніше "Алон" /організація в якій здебільшого москвофіли, москвини чи може московський якийсь агент, це для нас байдуже "об'єднав" кількох випадкових калмуків, киргізів та узбеків і грузинів з наївними вічними "хитрими хахлами", що "хитро всміхаючися" танцюють, послушні диригентській паличці тих "казачьих" політиків /просто собі "визнала" Кубань незалежною від України!

А тепер уявіть собі, щоб сказали ті наші "соборники", коли б якийсь "націоналіст" почав раптом пропагувати існування якогось "малопольського народу", яко народу окремого цілком, але зачисляючи до нього... бойків, лемків, гуцулів, закарпатських українців, буковинців, поліщуків і т.д.?

Ми певні, на цю остатню концепцію реакція була б з боку навіть не "націоналістів", а взагалі українців, не лише спонтаничною, але й рішучою та недвозначною. А тому ми вправі поставити питання: чи все є в порядку з політичною свідомістю і свідомістю національною українців, коли вони "міряють" подібні речі, застосовуючи "дві різні мірки"? Чи це не є вбивчим доказом з одного боку провінціалізму наших "соборників", а з другого боку - певного москвофільства "організованого націоналізму", оскільки він у цьому випадкові своїм поступованням змушує нас шукати "диригента", послушний благословенню палички котрого і він "самотійно" співає свою партію в концерті?

Щоб не вертати знова до справи "соборности", мусимо ще ухилитися від розгляду "націократії" Сциборського і згадати про іншу публікацію /Боярський "Внутрішня політика ОУН"/. Вважаємо в праві зробити це, бо ж ми працюючи Сциборського не цікавимося самою по собі - лише, як одною з підставових ідеологічних праць "організованого націоналізму" і тому повднання розгляду певного питання з розглядом того ж питання іншим автором, що був далеко не остатнім членом організації і за часів коли Сциборський писав свою "Націократію" і тепер відіграв визначну

ролю, лише гарантує більшу повноту і правильність у з'ясовуванні погляду на питання "соборності", "організованого націоналізму".

Отже у згадуваній праці Боярського /безперечно, як видно з праці - українця з зазбручанських земель/, виступає між іншим також з усією яскравістю, справжня істота цього "соборництва". Це не є природне соборництво, чи краще сказати - теза неподільності, яка органічно випливає з почування себе просто українцем, сином неподільної, єдиної української нації, лише надумане "соборництво", що випливає на 3/4 з гостро відчуваних інтересів провінції, які протиставляються решті світа і навіть почасті може Україні. Воно випливає з концепції: треба для того створити Самостійну Соборну Українську Державу, щоб до неї прилучити бувшу ЗУНР і так не лише врятувати її з під чужого панування, але може й забезпечити її, Галичині, краді за решту України, умови. Її сини мають, за таким задумом мати право першинства у цілій Україні, як завдяки "вищій національній свідомості та культурності", так і во ім'я принципу "соборності", але до того ж вони мають мати виключні права і в Галичині, якій у цій цілі забезпечувалося першим програмом ОУН навіть власні законодавні установи. Таке, глибоко провінціяльне "соборництво" можна було помітити і у Панейка в його "Зєдинених державах" і у Назарука і навіть у галицького москвофіла, але його важко було дошукатися у мешканця Холмщини, Херсонщини, Чернігівщини, чи Слобожанщини. Кожен з них також любить свою землю, також боліє її долею і коли б хоча частина її лишилася поза межами Української Держави - намагався б усунути ненавистну границю проведену по живому тілі української нації, але це не є той "соборність", про яку ми говоримо, яко про негативне явище.

З того фальшивого "соборництва" випливає дуже тенденційне ставлення до всіх і всього, що не пов'язане з його провінцією. Це наприклад яскраво відбилося в тоні опису подій на західних, не галицьких землях під Польщею у Боярського. Прочитаймо стор. 14 і у нас повстає враження немов на Волині та Холмщині вся політика опочивала в руках не поляків, а тільки зненавиджених автором за "Варшавську умову" і т.д. "бувших міністрів УНР" і то вони відповідають і за шкільництво і за адміністрацію і т.д.

Про саму "Варшавську умову" висловився п. Боярський так: "Той союз був лише політичною помилкою". Що ж було б запитавмо автора, коли б не велося тої політики, яка привела до тої "помилки" /це б то переговори з Польщею/ і самої помилки?

1/ Не було б походу українських армій на Київ 1919 року і здобуття Києва в серпні того року /бо по переході УГА через Збруча - слідом би його перейшли поляки, а що УГА відходила тому, що не могла ставити опір полякам, а наддніпрянська армія - відступила а ж під Кам'янець не можучи здержати натиску москвинів - то драматичний кінець ще в кінці червня того року можемо уважати аксіомою/.

2/ "Зимового походу" також не було б, або коли б такий рейд стався влітку, а Варшавської умови не було б взагалі - він би кінчився катастрофою, про яку навіть світ би не довідався,

3/ не було б походу 1920 року,

4/ не було б шости стрілецьких дивізій, які 1920 року вловили українську зброю в боях проти кінної армії Будьонного, проти Котовського і проти частин підляглих Тухачевському.

5/ УГА /з Головінським на чолі/ не дісталися б на Захід і була б ліквідована ще в 1919 році, а її старшини мусіли б перетворитися, або у "червоних московських жандармів", або - згинуть на Сибіру,

6/ низвольна боротьба скінчилася б рік раніше, і

7/ не було б "Базару", а також правдоподібно, не було б і УВО.

Усе це було наслідком "Варшавської умови", коли мати на увазі започаткування переговорів і взагалі тенденцію підписати мир з Польщею, коштом можливо найменших уступок. Коли ж мати на увазі вже конкретну Варшавську умову - то не треба забувати: І/ саме так далеко-йдучі уступки Польщі, які мусіла зробити влада УНР - спричинили найокрайніші "соборники", а саме Панейко своїми "інформаціями" та листами до Петрушевича й цілою діяльністю, одним із дальших наслідків котрої була та умова, на яку ті "соборники" пікнули героїчну армію Наддністрянщини /УГА/. За цією умовою, ця армія ставала на службу найгіршому ворогові України, якого позиція, що до України була виразно ним під час переговорів підкреслена, і

2/ в наслідок того всього тоді, коли була підписувана Варшавська умова, вже не можливо було з жодною іншою державою укласти будь-якої умови.

Де - хто може сказати: тоді не треба було взагалі укладати будь-яких умов і вже в 1919 році припинити боротьбу. Ми тут не будемо розглядати такої позиції /з якою не погоджуємося/, але зазначимо, що колеги п. Боярського /а може і він сам/ їздили в 1941 р. до Києва творити українські установи на окупованих ворогом землях, з яким не мали навіть такої умови, як "Варшавська". А кожному ясно, що існування установ тих було не до подумання - без льояльного заховання до окупанта.

Коли ця політика дала в сумі тисячі жертв, а серед них таких діячів, як О. Теліга чи Ольжич - то на виправдання говориться: за те ми підняли ще раз ідею України і ще раз кинули гасло боротьби за Україну! Але чи не це ж саме можуть сказати і творці Варшавської умови? А коли так, то чи оправдане дбайливе виписування коло кожного, кого згадав Боярський з числа представників угодівців, обов'язкових "сакраментальних" слів "був. міністр УНР /навіть у випадкові, коли той таким не був!/? Коли ж пише автор на стор. 19 про КПЗУ то тоді: "до якої входили навіть був. українські міністри", з дискретним промовчанням чи УНР чи ЗУНР.

Коли мова була в тій книжці про Волинь то в рахунок "табору УНР", якого "доменою", твердить автор, були "північно-західні землі", на які "зіїхалися різні був. "міністри" і був. "пресові шефи" та інші чоловічі люди "з Великої України" /стор. 13/ - записано всю польську політичну, а навіть "створену на тих землях" /в дійсності зовсім не "на тих землях" - тільки для підпорядкування православної цілей держави польської, створена була польським урядом у Варшаві/ "польську автокефальну православну церкву.

Самозрозуміло, автор під впливом тих же "соборницьких" настроїв, а ні словом не згадав про ряд адміністративних висилки, польською владою dokonаних, також і людей з табору УНР, починаючи хоч би з полк. Романченка /ад'ютанта Петлюри/ і кінчаючи на особах менш відомих.

З легкої руки Боярського всіх вихованців "православної богословської академії у Варшаві" /такої не було, був лиш богословський факультет при польському університеті/ зроблено людьми, що "проповідували польською мовою" і в польському державному дусі", /стор. 14/ переплутавши їх з тими попами, що створили "Католицизм Всього Сходу", що звичайно є також тенденційною вигадкою "соборника", бо багато студентів того факультету було серед членів ОУН, а і ті хто не був також далеко не всі були польонофілами і багато хто з них завзято боровся з польонізацією. До "вихованців" того ж факультету належав і відомий своєю антипольською патріотично-українською діяльністю церковний діяч о. Малюжинський, розстріляний німцями в Рівному році 1943. Були звичайно і польонофіли, але і в Галичині був єп. Хомишин, що був безперечно "вихованцем" греко-католицьких семінарій, який знова мав таких же, як сам, своїх "вихованців". "Соборництво" не дозволило авторові з однаковою міркою підійти до обох явищ, тільки змусило його оскаржити тих же "творців варшавської умови" у всьому зробленому і не зробленому ними, не накидаючи такої ж відповідальності на греко-католицьку церкву, з якої ми вправі вдесятеро більше вимагати, як тому, що вона почувала себе більше незалежною, маючи підтримку Риму так і тому, що вона була вже українською церквою, тоді, як всі керуючі кола православної церкви в Польщі - були по переконанні /і наполовину чи і більше по народності/ москвинами, які за влади УНР - завзято боролися проти неї, якої влади української.

Отже жодні українці не несуть відповідальності ані за москвина Діонісія, ані за політику поляків, - а тому ні одна людина не заціпнена "соборництвом" не може вписувати їхньої діяльності на рахунок якого-будь українського табору, це є так само безпідставно, як безпідставно вписувати на рахунок УНДО-ня Твердохліба чи тих "галичан", що працювали в польській поліції.

Ліквідацію "Просвіти", заборону продажу на Волині львівських часописів і т.д. - все вписано було автором на conto українців не милого напрямку, що не може пояснюватись навіть "пропагандовим запалом", бо саме в момент писання цієї праці вже йшли розмови односторонніх авторів саме з типовими "уєнерівцями", про співпрацю і об'єднання з тими, яких ми оскаржуємо не у підписанні "Варшавської умови", лише... у шкідливий для нас "співпраці" з польським урядом в роках 1926-39! Наше становище і заохочення до них є диктоване українським націоналізмом а автора цитованої праці - тим "соборництвом", яке ми побороємо. Правильність нашого твердження доводить, що коли Боярський говорить про "вужчу батьківщину" то моментально починає ставитися "по батьківськи" до всіх, навіть до угодовців /такими виразно назвав лише т.зв. "хлібоїдів", а решті не вписав на conto нічого злого! "Забув" п. Боярський, що УНДО в дійсності намагалося весь час здобути собі "позиції" подібні /де-що кращі/ до позицій т.зв. "уєнерівців",

що п. Мудрий був заступником голови польського парламенту /несучи тим самим співвідповідальність за цілість його політики/ і виступав з закликом до українців активно і патріотично боронити польську державу. В очах цілого світа така позиція, була доказом не лише того, що п. "віце-маршале" солідаризується з соймом польським, не лише стоїть на становищі "доброго громадянина" Польщі, але і партійні кола українські, які його висунули - годяться на приналежність українських земель до Польщі, якої незалежність і цілість хочуть боронити. Керований "соборництвом", на цьому автор не лише не кладе наголосу /навіть не згадує/, але не можучи, говорячи про УНДО ухилитися від окреслення його політики, пише що УНДО пішло на "коляборацію" /але тут же це слово дипломатично взяв у "лапки"/. Та і взятий в лапки цей вислів його болів, здавався за гострим і він тут же виправдався перед "земляками", для яких у нього була інша мірка, словами: "Тут ми мусимо підкреслити, що ми не осуджуємо тодішньої провідної верстви в краю за її тодішній політичний реалізм. Ми лише з нею не погоджуємося" /стор. 17/.

Так "націоналіст" завдяки специфічному "соборництву" дійшов до признання УНДО "провідною верствою в краю" /за словом "край" криється те ж "соборництво", бо для автора головно Галичина було "в серці його" не частиною "краю", не одною з земель єдиного "краю" - України, лише... цілим "краєм"/, тоді, як там "у краю" націоналісти заперечували права УНДО говорити в імені населення, репрезентувати українців. Мало того автор виразно підкреслив, що угодовської лінії УНДО він не осуджує!

Очевидно подібне ж "соборництво" привело Петрушевича під зверність Крестінського, а не що інше викликало і ту пошесть "іменовецтва", про яку згадує в тій книжці Боярський. Тут мусимо підкреслити, що виразу "іменовецтво" не вільно вживати у відношенні до українців. По московськи "вехами" звуть ті ознаки /де-коли віхті соломи на довгих паликах/ якими означають в засніжених полях шлях, який раз у раз замітає завіриха. Отже можуть бути "змінені" "вехи" і навіть новими позначено де що інший /хоч би короткий/ шлях до тої ж мети. Таким чином москвині, що прямував до могутності московської імперії шляхом на якому царат поставив "вехи", або і "Керенський" - може змінити шлях, міняючи "веху" і до тої ж мети - посуватися шляхом, яким ведуть більшовики. Українець - боровся взагалі проти московського пановання, проти московського народу, за відновлення власної державності, йдучи до цілком іншої ніж усі москвини мети, протилежної мети і тому перехід їх до табору ворога /чи то в Хрущов, чи Власов, чи "козаческо-азіатсько-московський союз народностей Бразилії"/ - є звичайною зрадою. Націоналізм - це "ясність" писав донцов, а тому треба "ясно" звати речі власними іменами.

Ми стоїмо за справжню єдність цілої української землі, за єдність усіх українців і тому за рівне трактування всіх українців як що до їх прав так і що до обов'язків, оцінюємо на підставі вчинків, а не місце походження і нарешті ми стоїмо за те, щоб боронити цілості української землі, як у випадкові коли мова йде про Галичину так і

у випадкові, коли мова йде про Кубань, однак пам'ятаючи, що державність є важливішою за збереження навіть на початках її відбудови, в першому періоді повної ненарушності етнографічної границі. Але з того аж ніяк не випливає роблення послужливих натяків чужинцям про нашу готовість зректися тих чи інших земель!

Отже ми лише в обличчі альтернативи: одержання підтримки для здобуття державності від якоїсь поважної, могутньої сили ціною невеликих територіальних втрат, або втрат тої підтримки і неможливості здобути самостійність - могли би піти на компроміс якого довготриваліст при самостійності залежала б від нас. Самозрозуміло, що підтримку могла б дати лише та група держав, яка була б зацікавлена в ґрунтовному розбитті і ослабленню нашого головного ворога - Московщини і при умові, що ми представляли б з себе хоч і неозброєну, але поважну силу і то таку наш головний ворог не міг би, як у 1919 році, розколоти. Для того мусить бути використаний період міжвоєнний, для чесного обговорення і прищеплення цілому народові однозгідної думки хто є головним ворогом і свідомості, що лише визволення з його ярма врятує нарід від загибелі. При тім не має наша акція мати характеру пропаганди за зречення будь-якої частини нашої території тільки усвідомлення конечности навіть ціною жертв здобути суверенність, цілковиту самостійність і невідчужливість.

Але для націоналіста є недопустиме зречення без найменших поважних причин, без мусу рахуватися з якоюсь поважною силою, великої /майже такої як Галичина, Буковина і Закарпаття разом/ і багатої території "генералом Тарасом Чупринком", що сказати про тих, що в Голандії дня 8.XII.1948 року пустили в обіг серед чужинців статтю і мапу, яка без найменшої потреби віддавала москалям українські землі. Цю ж мапу без найменших застережень передрукував "соборницький" Нью-Йоркський "Вісник" /ч. 12 за 1948 рік/. Ці землі подаровані безправно вигаданій москалями-емігрантами пару літ перед війною "козацькій нації", це б то доцям, уральцям, забайкальцям і ще семи козацьким формаціям, розкиданим на просторі від Озівського моря аж до Сахаліну! Цим москалям по культурі і свідомості.

Так "подароване було старе Тмутороканське князівство, Передкавказзя, Чорноморщина і Кубань.

Наведений нами разючий факт ще раз показує, що в дійсности криється за "соборництвом".

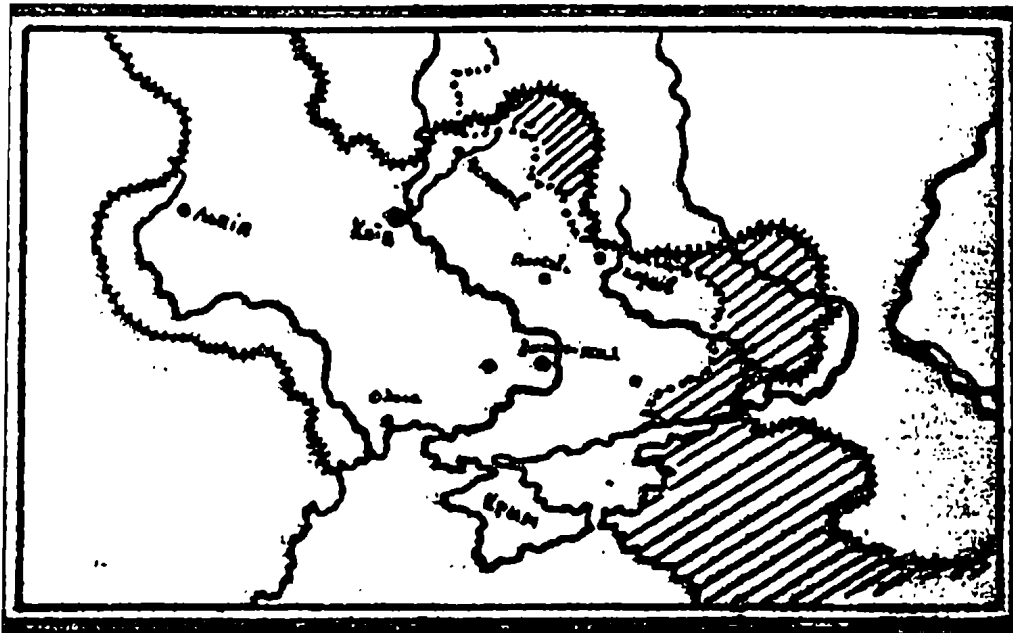
Наша позиція в справі "соборництва" аж ніяк не ідентична зі становищем тих "соборників", що думають, як провінціали, а "провінціалізм" ховають, називаючи себе за московським звичаєм "по отчеству".

В словнику українського націоналіста не має місця для слова "соборництво", а єсть лише місце для тези єдності української нації та її території.

Тепер, по з'ясованні цієї справи вертаємося до дальшого розбору "Націократії" Спідорського.

На стор. 79 цієї праці зустрічаємо серед повені, позбавлених гідного уваги змісту, фраз, таку: "нація уявляє собою підставу

**Схематична
ЕТНОГРАФІЧНА МАПА УКРАЇНИ
та вирізаної з неї "У.С.С.Р."**

етнографічні межі

.....
межі У.С.С.Р.

захарбані землі

дно з поданої схематичної мапи України, московські захарбали собі величезну частину української етно- і території. Однак, те, що силою захарбали гнобителі, відновлена Українська Держава має цілковите моральне право з відібрати.

Це моральне право захистять такі виступи, як навед. передній сторінці, бо дають змогу москвинам твердити, що ті українці, які боролися проти окупантів, винна лише ті землі неукраїнськими! Чия рука в тому легка? Порівнявши західні кордони мапи ширшої У.П.Д. з кордонами У.С.С.Р. Вони - на жаль збігаються!

людської спільноти". В розумінні соціологічному це твердження позбавлене змісту бо ж не може бути нація, яка сама є спільнотою "підставою спільноти". Коли ж припустити, що автор мав на увазі власне і тільки "людську спільноту" у протиставленні до не "людських" спільнот /решти тваринного світу/ то вона є доказом ненаціоналістичного думання, бо оскільки в тому випадкові не загрожувало людині, як такий, людству взагалі небезпека від "поза людського" світу, - остільки націоналіст, для якого "альфа і омега" повинна бути нація, не повинен її uważати лише "підставою", елементом якоїсь більшої надрядної одиниці, бо тоді, тоді він обов'язаний виходити завжди з інтересів "цілості", а не "частини". Коли ж для нього "цілість" є "людство", він стає... космополітом!

Тут взагалі маємо багато таких, на перший погляд "наукових", але не визначуваних і не з'ясовуваних дефініцій, як напр. "держава - це неорганізована доцільність" /стор. 80/. Воно по перше так само "з'ясовує" істоту держави, як речення "електрика - є текуча сила" /це б то не з'ясовує нічого/ а по друге - заводить цілковито на манівці, бо "організованість" це взагалі єдина істотна прикмета всякої держави і вживаючи у відношенні до неї слова "неорганізована", ми вправді висловлюємо "парадокс", але такий, який не має жодного узasadнення і змісту. Тимчасом націоналіст мусить докладно і ясно собі усвідомлювати чим властиво є держава, бо ж треба добре розуміти за що саме ми боремося.

Не можна рівно ж згодитися з автором /стор. 86/ який каже: "Націократія оперта на усталеному світогляді - вона в розбудові суспільно-виробничих і політичних відносин всередині нації кермується не мертвими чи там паперовими програмами, лише безпосереднім вчуванням у потреби нації та її окремих елементів". По перше - коли "вчування", а не програм то тоді взагалі не треба було писати навіть "Націократія", не треба нічого отудіювати, нічого знати, а на чолі нації має стояти якийсь "медіум", а по друге слід би не забувати, що нація є щось реально існуюче і бореться в першу чергу за реальне опанування певного простору у реально існуючому світі.

Отже тому так, як не вистарчає для матері, яка хоче виховати і виростити дитину, замість педагогіки та гігієни - "вчування" в її потреби, мандрівникові на роздоріжжях замість мапи, дороговказів і знання мети подорожі - "вчування", яке має його вести, так, тим більше цього не вистарчає політикові, який має не "вести" свій нарід, але і вивести його!

Шлях пройдений "організованим націоналізмом" на наш великий жаль вказує, що вони оправді найчастіше керувалися "вчуванням" і йшли, як це можна простіше і яснійше означити "за голосом серця". Наслідки того мусіли бути такі-які маємо, а то "серце" і здатність до "вчування" може бути у кожної людини, що освіта для того не є потрібна - то взагалі стає зайвим кваліфікований провід, теоретичне знання і т.д. Це так би мовити спроба замінити втручання досвідченого хірурга у випадковій konieczності операції - ласкавим доглядом і теплим словом та уважливістю лагідної бабусі, або "операцією" зробленою "костоправом".

Ми вправді підкреслювали виняткову "мудрість інстинкту", але це щось цілком іншого. По перше у людей /і то не у всіх/ такий інстинкт обзивається лише дуже рідко в спеціальних випадках. Коли він обзивається то лише скеровуючи якусь дію у певному напрямкові та залишаючи розумові конкретизацію завдання. По друге він виступає лише у випадках коли розум не має вистарчаючих даних для будь-якого рішення, а є нагла потреба такого рішення. По третє - за інстинктом стоїть Вищий Розум того хто сотворив усе і дав йому напрямок, закони, рухи і т.д. і т.д., але той Вищий Розум не діє ніколи там, де цей обов'язок лежить, з Його волі, на розумі живої істоти. Таким напр. інстинкт "вчування" веде голуба в його леті до дому, тоді, коли його завезли в замкнутій скрині за сотки кілометрів від внізда і жодний пташиний розум не поміг би йому знайти шлях назад. Але і у випадках таких, як з голубом, чи краще сказати подібних до нього, є дуже небезпечно робити передчасні висновки, що мовляв "вчування" веде, а не щось інше. Ось напр. віддавна люди звернули увагу на те, що лилики /кажани/ ховаючися на день /у гірських місцевостях/ в глибоких печерах до котрих ведуть довгі, покручені переходи, а то і живучи стало в глибоких підземних печерах - хоча летять у повній темряві, однак ніколи не натикаються на виступи скелі у переходах! Здавався б "інстинкт" веде і було стверджено, що коли лиликові закрити цілковито очі - летить без помилки. Коли ж затулити рота чи вуха - починає наштовхуватися мов сліпий на стіни і скелі. Виявилось, що лилики, летячи видають стало згук високої частоти /тому для нас - він не існує, ми його не чуємо/, який вдаряючися об скелі луною вертає назад і на підставі його, розвинутий слух лилика докладно устальовує де і на якій віддалі знаходяться переходи. Таким чином лилик був віддавна озброєний чимсь подібним до "радару" /котрий людський розум винайшов щойно на початку цієї війни/, лише вертала не радіома, а згукова хвиля. Так показалося - що за "вчуванням" стоїть властиво розум і знання, лише не розум лилика, а Вічний Розум, того хто усталив усі закони, хто скерував розвиток живих істот так, що вони тоді, коли це було конечне, свідомо чи не свідомо використовували ті закони, розвивали органи, що діють так, як треба. Спроби пояснити інстинкт та інтуїцію "досвідом набутих предками" не витримує критики бо досвід набувається поволі, а інстинкт діє відразу охоплюючи цілість ситуації. У прикладі з лиликом діє інстинкт, але він послуговується органами нам невідомими, яких ми не маємо.

Що стоїть "за" людською інтуїцією - ми не знаємо і можемо логічно її з'ясувати лише, як чинність того ж Вічного Розуму, а рівнож не знаємо в яких випадках вона діє, або не діє. Спостереження виказують однак, що далеко не всі люди мають розвинуті інтуїцію, а і у тих, які її мають - вона найчастіше виступає незалежно від свідомої волі та розуму, у виняткових моментах, коли людина змушена мати блискавично-швидку відповідь на важливе для неї питання, таке питання, на котре розум, з браку потрібних даних не може відповісти.

Отже є досить фантастичною, ідея пробувати заступити суцільний світогляд, цю свого роду систему "скристалізовану" і продуману й

опрацьовану розумом для здійснення нашої волі, систему, що є підставою, як добору членів організації та усталення основ їх розуміння світа і впливаючого з того реагування, так і плану діяльності цієї організації... "вчуванням".

По друге - справа припинення процесу переміни нації в нарід, справа перетворення в міцну, монолітну націю, при безупинному протидіянню у цій справі могутніх і підступних ворогів, справа здобуття для цієї нації державності у невимовно-скомплікованих умовах міжнародної політики, з її протирічними інтересами, з її боротьбою і необхідністю здобуття та створення матеріальних підстав для перемоги в боротьбі - вимагають безперечно добре опрацьованого практичного світогляду а це, в свою чергу вимагає високої кваліфікації і знання провідників.

Отже тут навіть геній /який звичайно одержує від Бога той дар "вчування" в тій чи іншій сфері в найвищій мірі/ не міг би здійснити всі ті завдання, спираючися на "вчування".

Певно отав би об'єктом загального глузування той хто маючи кваліфікації сільського теолога, запропонував би спираючися на своє "вчування", а не "на мертві теорії інженерської науки" - збудувати американського хмародера на 40-50 поверхів. А ми думаємо, що є в тисячу разів легше збудувати, спираючися на "вчування" такого хмарочоса чим створити, в наших несприятливих умовах, більш скомпліковану будову - державу, на території, яку ще треба здобути, при активному спротиві не лише загарбника, але і суоїдів.

Ця нехіть до "теорій", а властиво - до науки, яка впливає з незнання багатьох справ і нині спричиняється до того, що майже кожен "організований націоналіст" не тільки дає цілком іншу відповідь на підставове для кожного націоналіста питання: "що таке націоналізм", але й майже ніхто не дає правильного означення! Вони не вміють відрізнити націоналізму від не націоналізму, націоналістичного від національного у першу чергу тому, що здебільшого не знають чим є нація, змішуючи її з народом. Вони і тут радять собі "вчуванням"! Тимчасом теоретичне знання мусіло б їм подиктувати на поставлене питання таку відповідь: "націоналізмом звано суму поглядів властивих політичному рухові, що вважає основною суспільною одиницею націю, який лише її вважає суб'єктом історії, якого зміцнення та існування є природне і користне, отже тим самим вся діяльність націоналістів зводиться до того, щоб зміцнюючи всі елементи стихійного націоналізму в народі, довести їх до такого високого напруження, яке б в багаторазів збільшило силу народу, уможлививши йому перемогу в боротьбі, суверенність і забезпечення дальшого розвитку.

Таке розуміння впливає з поданого на своєму місці розуміння нації, але люди, яким то все чує, певно у трьох четвертих своєї діяльності не зміцнюють лише ослаблюють елементи стихійного націоналізму, орудуючи "космополітизму", "толеранції", "об'єктивізмом", "релятивізмом" та поборюючи все, що лише їм ворог окреслить словом "шовінізм", або "зоологічний націоналізм".

Ми вважаємо, що теорія, знання і т.д. є конечні для політичної

діяльності, а "вчуванням" можуть керуватися в надзвичайних, конкретних випадках люди, які в звичайних випадках керувалися знанням.

Тому є добрий намір "вести селянство і робітництво шляхами не антагонізмів лише соціальної справедливості", але для цього провідники також мусять добре ці шляхи знати самі, на що знова не вказує хоча б наведена фраза, бо "соціальний мир" є такою ж шкідливою утопією, як і "вічний мир" міжнаціональний. Згідно з законами природи була і є всюди боротьба - лише завданням проводу унеможливити ненормальний і нездоровий надмірний зріст внутрішньої боротьби в межах Нації. Не розшматовання нації, не творення штучних класових спільнот, а нормальна боротьба за свої права та інтереси, нормальне контр-тистнення. Жодні закони самі не "обороняють" громадянина від порушення його прав іншими громадянами, коли він сам не буде боротися за свої права. Так стоїть справа і з селянством та робітництвом.

Отже зміцнення "солідаризму" можливе і бажане, але лише єдиною реальною основою такого солідаризму є правильна, обперта на науці, теорія і дотеперішньому досвіді соціально-економічна, а почасти і державно-устроєва програма.

На сторінці "Націократії" 84 маємо таку "тезу":

"Тільки творчі, продукуючі соціальні складники нації - вважає націоналізм управненими і гідними до керми державою".

Щоб зрозуміти походження цієї "мудрої" тези, треба пригадати минуле. У 1919 році Винниченкові не вдалося добитися ухвали Директорії встановити на Україні "радянську владу", а тому, що з того нічого не вийшло він виступив з проектом встановлення не "диктатури пролетаріату", а "диктатури трудового народу", яка б здійснювалася через "Трудовий Конгрес". Цю ідею з деякими змінами прийняла Директорія, що було подане до відома загалу у грудні 1918 року, а "Трудовий Конгрес" зібрався 16.І.1919 року. При цьому, що до права вибрати чи бути обраним ухвалена постанова допустити "тих, що не визискують самі і не допомагають другим визискувати чужої праці".

Постанова була остільки неясною, що при практичному її застосуванні, між іншим фельшерам /лікарський помішник/ призначене таке право, а лікарям - ні! Хоча подібні рішення були матеріалом для глузування це, як бачимо не врятувало Сіборського від повторення. Вправді на стор. 103, говорячи про "Державний синдикалізм" автор ласкаво згодився допустити лікарів, але може подібних питань виникнути більше бо навряд чи можна погодитися з його твердженням /рівно ж позиченим/, що всяка праця, завдяки таким правам - зробиться приємністю і кожний з гордістю "казатиме: "держава - це я" /стор. 103/.

Абсурдність і фальшивість такої думки була зясована в томі II.

Познайомимся отже з тим, що в цій справі пропагує "Націократія".

В першу чергу автор, безкритично повірив соціалістичному твердженню /і то беззастережно!/, що "Приватна власність - з засобу добробуту й господарського скріплення суспільних має перетворилася в середник застрашуючої соціальної нерівності". Ми звичайно думаємо, що ця "застрашуюча нерівність" може існувати і завжди існує незалежно від існування, або не існування приватної власності і не

конче має бути "застрашуючою".

В умовах, де не існує приватна власність, людина може: а/ мати абсолютну владу, в/ жити так, як може жити найбагатша людина, не відмовляючи собі ні в чому, с/ мати мешканєві та всі інші умови очевидно в багато разів кращі, за умови звичайного робітника. При тому всьому абсолютно не має значіння чи та людина має 800 мільярдів доларів на своєму рахунку в банку - чи... нічого, так і так життя її може бути більш чим приємне, а на той світ вона не бере нічого зі собою. Кожному ясно, що хоча в ССРСР не існує приватної власності на засоби продукції - проте існує разеча різниця між життям звичайного шахтаря, свинарки, працівника каналізації - з одного боку і життям "товаришів" Корнійчука, Хрушова, Хденова, Брежнева і т.д., не кажучи вже про Сталіна - з другого боку.

Отже, певно причина "застрашуючої соціальної нерівності" не в приватній власності. Рівно ж не правильно, говорячи про минуле - розглядати справу з погляду збільшення загального добробуту й господарського скріплення суспільних мас, це б то не зі становища упосліджених низів, лише маючи на увазі, або "пересічний добробут", обчислений шляхом поділу на папері всієї суми народнього доходу на кількість населення, або просто зі становища оцінки підвищення тої суми, а говорячи про сучасне - розглядати виключно зі становища упосліджених. Або одне, або друге минуле, але ніколи раз одне, а раз друге!

Просимо порівняти собі становище й життя колишньої рабині, колишнього кріпака чи навіть сільської наймички з життям куховарки чи послугачки у американського мільярдера. Куховарка мільярдера не має права сісти разом з господарями до столу так, як це має право зробити наймичка і маєткова різниця /словом - "соціальна нерівність" / між куховаркою мільярдера і мільярдером є багато більша, за ту котра є між сільською наймичкою та її господарями, а проте чи коли б та сільська наймичка попала на місце куховарки мільярдера, а колишній кріпак /навіть "козачок" такий, яким був Т.Шевченко/ попав на місце найменше кваліфікованого робітника Г.Форда - не почували б вони себе багато краще, не уважали б свого життя майже за розкішне?

Очевидно вимоги зростають у людини стало, "апетит приходить під час їди", кажуть французи - отже можливо дуже швидко сільська наймичка ставши куховаркою великого капіталіста взяла б участь у страйку, але і це не дає права писати про те немов за "добрих старих часів", оскаржувана у всьому злому "приватна власність", була лише чинником додатнім а тепер - стала раптом причиною всіх лих. Навпаки, колишнє було багато менше способів паралізувати лихі сторони суспільних відносин, а тепер є тих ефектовних способів багато більше.

Поза тим ми не визнаємо користності егалітаризму, не визнаємо, що рівність - є нашим ідеалом, навпаки вважаємо, що розвиток, поступ усього живого, отже і саму появу людини - завдячуємо саме не рівності. Треба бути логічним і не перечити самому собі - раз визнаючи нерівність користною, а раз - повторючи твердження, які є в згоді з цілком іншими підставовими поглядами.

Інша річ - надмірний розвиток, він кожен користну прикмету може

обернути в шкідливу. Отже тому ми можемо і повинні поборювати надмірну або неузасаднену нерівність, оскільки вона починає ослаблювати віддінок, однак поборюючи - не потребуємо прищеплювати чужих фальшивих ідеалів.

Далі вправді автор "Націократії" писав, що "націократія не заперечує приватну власність і прагнення зиску", але ще перед написанням цих слів писав: "соціалізм... до певної міри правильно викрив антисоціальні дефекти капіталістичного устрою" /стор. 91/ і "Нелогічно змагати до направи певних наслідків без усунення причин, що їх зроджують" /стор. 90/. Певно автор сам заплутався у цих протирічних твердженнях і не пробував докладніше з'ясувати, яку ж "причину" він хоче усувати "не заперечуючи приватної власності", але вважаючи, що вона стала злом!

Засадничу помилку робить автор, підкреслюючи тільки позитивні моменти, dokonаної червоними окупантами України "соціальної революції", зовсім ігноруючи напр. те, що легше усунути самих капіталістів-чужинців, чим напр. численних /мільйони!/ колоністів, робітників, фахівців, урядовців і т.д., яких насадила червона Москва на наших землях. "Соціальної революції" dokonувала Москва маючи перед усім на увазі московські національно-державні інтереси, яким мала служити ціла та "революція".

Далі автор пише про цілий ряд галузей промислу, які на його думку, не можуть бути власністю приватних осіб.

Ми не збираємося аж ніяк повертати капіталістам/до речі - здебільшого чужинцям/ сконфісковані у них за пановання червоних окупантів капітали, але робим це виходячи з цілком інших основних, підставових поглядів чим це робить Сціборський. Він просто певні галузі промислу уважав би конечним зробити державними, йдучи в цій справі за практикою соціалізму, що діє в цьому випадкові послідовно й логічно, трактує таке удержавлення, як етап на шляху до повної соціалізації, до соціалізму. Чому і Сціборський не говорить про всі?

Тому мовляв, що названі ним це є важливіші для держави і т.д. Але коли б справді в здобуваючій, хемічній та важкій промисловості не значила нічого приватна ініціатива, а з другого боку не шкодив бюрократизм державного керівництва /так запевняють соціалісти/ - то і тоді повинен автор подібно розв'язати справу організації взагалі всіх галузей промислу. Коротко, в цьому випадкові не має причин і не є логічно взагалі підтримувати принцип приватної власності на засоби продукції, а це значить, що така "націократія" мала б прийти до звичайного державного капіталізму, який є ідентичний з комунізмом.

Ми, як це вже було оказане, також не маємо наміру звертати капіталів, але лише з таких мотивів: а/ Повстали ці капітали /або - прийшли, тільки - не наше запрошення/ підчас безконтрольного господарювання нашою власністю, нашою землею - загарбниками, окупантами, чужинцями. Окупанти в своїх власних цілях використовували загарбані ними наші природні багатства, нашу робочу силу і як усякі грабіжники жили весело і заможнo коштом жертви грабунку, разом зі своїми помішниками-спільниками капіталістами інших народів. Нашим коштом, коштом

нашої нації вони багатіли й накопичували ової капітали. Потім інші, такі ж грабіжники ограбували і цих грабіжників, загарбавши все собі. Отже, коли б ми здобули назад власність нашої нації, землю з її багатствами, яку ми боронили власною кров'ю протягом віків і на якій ми працювали - омішним було би "віддавати" її чомусь знова, після відібрання у одного грабіжника - другому, такому ж. Це значить, що ми цілком не беремо під увагу чи тамті "власники" були капіталістами чи ні, чи капітал є "злом" чи навпаки, лише наше рішення є наслідком нашого глибокого переконання, що ті власники-фабрик-та інші капіталісти не є правними власниками того вобого!

в/ Тому ж, що протягом більше сотні років вони були так би мовити неправними "орендарями" наших багатств, орендарями, що без згоди власника захопили оренду і звичайно не платили жодного чиншу, жодної орендної плати українському народові - нам належ^аТЬСЯ "репарації" за весь час користування, які ми маємо право стягати з головного грабіжника - Москви /оскільки мова йде про терени, що були загарбані ще царатом/ та інших, дрібнійших, лишаючи їм клопіт стягання оренди /чи інакшого урегулювання справ/ з тими окремими "власниками", яким таке "право" надав окупант; і

с/ Ті ж з українців, що забагатіли у умовах окупації - були в практиці підлиниками, або прислужниками окупанта, а підтримуючи його державність чи його культуру - були зрадниками, а тому у них, яко у таких і належало б конфікувати все майно і цим самим є виключений його зворот.

Подані тут мотиви не мають нічого спільного з соціально-економічним устроєм майбутньої української держави, а тому вони, хоча в конкретній справі з конфіскацією фабрик, копалень, великих підприємств і т.д. приводять до подібних назверх наслідків, що й пропоновані в "Націократії", однак вони не пропагують фальшивих підставових поглядів і не будуть жодним прецедентом для скеровання господарчого життя в бік соціалізму чи паралізовання приватної ініціативи українців.

Сціборський же у своїй праці застерігає де-які галузі промислу для муніципальної господарки, а тільки решту оголошує приступною для кооперативної чи приватної ініціативи, не з'ясовуючи однак чи, на його думку, має держава роздаровувати /або розпродувати/ вже удержавлені домі окупантами підприємства цього роду чи лише має дозволяти творити нові.

Далі, згадує автор загальниково про "виробничу і соціальну контролю" не подаючи жодних конкретних норм і підстав такої контролі -!

При пропонованому нами устрої - саме конкретні норми і підстави контролі визначатимуть і з'ясовуватимуть чим буде пропонуваний соціальний устрій, бо ми знаємо, що навіть за царату в московській імперії були "фабричне інспектора" - отже також "контроля"!

В ділянці організації промислу в майбутній українській державі праця Сціборського не лише не дає розробленого програму /який признаємо, важко розробити на еміграції для рідного краю, до того ж можливо є навіть передчасно/, але й не з'ясовує тих основ, тих, льогічно

пов'язаних з цілістю і впливаючих з націоналістичного світогляду, принципів, на яких може і повинен бути опертий програм у цій ділянці /заповідження просто "сталого втручання влади" у ті справи - не є жодним програмом/.

Щось подібного пропонує автор і що до торгівлі.

Що ж до земельної справи - то нажалі тут заповідає просто "Націократія" по "ствердженню позитивного факту експропріації капіталістично-поміщицьких господарств в Україні", що "застосує цей принцип на всі інші терени держави, де ця експропріація ще не відбулася". Далі ж застерігається ще й збереження частини колективів, колективів і комун.

Прочитавши ці проекти, після повені тріскучих і заплутаних фраз про відмінність, оригінальність і т.д. "Націократії", ми несамохіть згадуємо нашу приказку - "з великої хмари - малий дощ".

Адже ж автор не тільки не спромігся на жодний оригінальний, випливаючий з націоналістичного світогляду, соціально-економічний програм, але навіть не усвідомив собі, що переведена Москвою "соціальна революція" на Україні була не лише логічним висновком зі світогляду соціалістичного, але й здійснювала чергові національні московські завдання.

Соціально-економічний устрій, а в першу чергу його правні підстави, не є наслідком симпатій або вільної фантазії керівників держави навіть у власній державі, а тим більше в колонії. Свідомі керівники держав /як і творці їх/ саме так укладають той устрій, щоб цілий встановлений лад допомагав даній державі /в нашому випадкові - чужій/ здійснити свої цілі.

Повне не розуміння цього, розбροкує свою прямолінійність, є новим доказом браку націоналістичного світогляду, суцільного і органічного, який заступлено... параваном з обрізків чужих світоглядів.

Ми ці пляни автора "Націократії" розглядаємо лише як доказ правдивості того, що ми говорили на початку цього розділу, бо практичного значіння ці пляни тепер уже не мають: "експропріацію" на решті нашої землі вже dokonують не епігони, але творці і винахідники цього "оперативного заходу", які рівнож здійснили вже і другу мрію /чи як зве його автор "залізний закон" / тої ж "Націократії" - "соборність".

Заповівши далі бучно /ще раз! / на стор. 96, що "націократія - розбудовує власну громадську систему", кінчає автор... майже плягіатом з соціалістично-революційних теорій, а саме "перелицьованим" синдикалізмом! Звичайно, всі ми користуємося здобутками людського духа, всі ми повторюємо багато з того, що відкрили або висловили інші, а дуже мало додаємо свого власного, оригінального і тому ми оскаржуємо тут автора не в тому, що він не "відкрив Америки", лише, що після такого бучного претензійного і суггеровного заповідження - переказав ті ідеї, які були б цілком на місці, творячи органічну цілість з цілим соціалістично-матеріалістичним світоглядом, у соціалістів і є цілком не на місці у капіталістичній державі, але рівнож є не на місці в державі націоналістичній.

"Власна громадська система" обмежується у автора "Націократії" до загальникових означень і фраз, запозичених від соціалістів /факт,

що синдикалізм в деяких питаннях не погоджується з марксизмом - не міняє істоти речі!.*

Цілком логічно повинно повстати у нас питання: чому саме - синдикалізм? Відповідь можемо дати досить коротку і все ж - вичерпуючу: створити власну, відповідаючу і впливаючу з інтересів власної нації концепцію, при існуванні ще й тепер майже "дикого поля" в цій ділянці є багато важче чим... чим батькам - муринам народити білу дитину!

Ціле народницько-соціалістичне оточення, всі "українські" суспільні теорії, всі настрої "поступової" московської інтелігенції, 75% творів українського письменства і такий же, як не більший відсоток праць з українознавства - пхало автора в бік саме соціалістичних теорій, які тому легко сприймалися за законами аперіорності. Чому ж саме синдикалізм, а не інша відміна соціалізму - з'ясовує нам до певної міри праця Гарда "Закони наслідування". Адже ж також і фашизм італійський "сприйняв" саме синдикалістичні тези та погляди, оскільки ж в самій істоті - то... фразеологію. Рівно ж і не пережита серед певних кл., хвороба "есеровщини" творила ґрунт для певних симпатій синдикалістичних.

Очевидно, наші наслідувачі ні на хвилину певно не задумувалися /наслідувачі - рідко і не охоче думають/ над тим, що суспільно-політичні завдання державної нації /нації, що вже не менше сотні літ має власну державу/ - є цілком відмінні від завдань нації, яка щойно хоче здобути цю державність від тих "господарів", які безправно хазяйнують у тій хаті.

Наслідувач найчастіше над подібними справами не задумується, зате любить не раз відписати чуже твердження. Так відписав і автор "Націократії" фашистівське твердження: "фашизм є наскрізь оригінальний рух, не повторний у іншій країні". Воно в "Націократії" знайшло свій вислів на стор. 96 /"націократія розбудовує славу громадську систему" / і на стор. 70 /"має власний, неповторний внутрішній і духовий зміст". Але наслідуючи кілька зразків одночасно /"провансальський універсалізм"/ очевидно автор міг дотримуватися сказаного і на стор. 69 написав "Проте український націоналізм не обмежує чужих зразків". Що правда, в даному випадкові виникає припущення, що автор неправильно висловився, бо як видно з цілого того уривка /та з того що відписував автор/ - він імовірно хотів сказати: "український націоналізм обмежує вплив чужих зразків і творить свою оригінальну ідеологію". Проте це лише наш здогад, цей неправдивої у відношенні до "націократії" думки автора не висловив.

х/ Синдикалізм є споріднений з соціалізмом, малюючи веселковими барвами життя людства по переведенню в життя їхніх ідей. Синдикалісти думають, що партії непотрібні, а всю державну владу мають перебрати професійні спілки /синдикати/, які й будуть керувати життям людей, не беручи під увагу їх раси. При тому устрої всі бажання "працюючих" будуть задоволені. Головний теоретик синдикалізму - Жорж Сорель надавав великого значення "мітові", що побуджував маси до саможертви.

Але тепер перейдемо до конкретного з'ясування на прикладі помилок соціально-економічних поглядів і програму "власної громадської системи" "Націократії" хоч би в справі земельній, до доказів, які вказують, що автор не підійшов до цієї справи з погляду інтересів і завдань власної нації, а тим самим не "розбудовує власної господарської системи". Перед самою революцією 1917 р., як кажуть навіть соціалістичні письменники, на Україні так розподілялася земельна власність, що селянству, яке творило 90% населення України, належало 64,7% землі /як орні землі так і неужитки брали на увагу при обчислюванні відсотку/. Ця цифра, очевидно не з'ясовує справжніх відносин і ми її висунули на перше місце лише, щоб підкреслити якими числами оперують соціалісти. Тут взяті дані про землю взагалі, але дідиччя і московська держава та царська родина /т.зв. "удальня землі"/ мали серед посіданої землі, дуже велику кількість неуправної землі, землі, яку не можна було з багатьох причин обробляти, а серед тих земель і дуже багато лісів. Кому б ні дісталися ті ліси - їх не можна було витереблівати та заорювати ті простори; під загрозою зміни для хліборобства взагалі. Рівно ж частина болот та сипучих пісків не надавалися для обробки.

Ми знаємо, що протягом остатніх пів віка йшов повільний, але неухильний процес розпродажу великих маєтків, площ яких з року на рік зменшувалась, а земля переходила в селянські руки. Самозрозуміло, селяни купували лісів, болот та неужитків, а купували орну землю. Тому саме в руках великих землевласників лишалися ті всі неуправні землі, яких відсоток, серед посіданої ними землі, ставав усе вищий. Отже тому, що неужитки в основному мусіли лишатися неужитками, для з'ясування земельних відносин слід брати під увагу управну землю.

Тоді картина приблизно ^х/представляється так: селянству України належало орної землі 85%, а дідичам і державі - лише 15%, які в атмосфері штучно підсилюваної соціалістами заздрости - здавалися величезною кількістю, здатною після "соціалізації" дати повну можливість селянинові: як селян так і дідичів подано незалежно від їх національності. Ця земля поділялася так:

1/безземельні і малоземельні	2/дрібні і середні власники
від 0 до 1 десят. - 15%	від 3 до 5 дес. - 22%
від 1 до 3 десят. - 20%	від 5 до 8 дес. - 21%
	від 8 до 10 дес. - 13%
3/ "куркулі" та більші власники-селяне.	
від 10 до 20 дес. - 7%	
від 20 до і більше - 2%	

Коли б держава підвищила хліборобську культуру та перевела комасу цілком - вже власник від 3 до 5 десятин мав би багато кращі умови життя

х/ кажемо "приблизно" - бо ми не маємо чисел з усіх займанщин, докладно перевірених та узгіднених і тут користуємося обрахунком зробленим для українських земель окупованих Московщиною до 1914 р./

за "колхозника". Отже в "окасовані" власності на землю могли бути оправдані зацікавлені лише 35% селянства, які в наслідок цього мали право припускати, що матимуть шанси поліпшити свої життєві умовини. При переведенні земельної реформи за принципами, що так сподобалися Сціборському, не селянин-українець тільки селянство України незалежно від національності одержує в користування на умовах оренди /маючи безоглядного "орендаря" в особі держави, з якою боротьба за ліпші умови є майже неможлива/ ще лише 15% управної землі. Коли ж будемо користуватися вживаними офіційними числами - то 35,3 /з великим відсотком неужитків/. Але ця остання цифра лише ще більше затемнює істоту речі бо, як ми вже казали, цифра 64,7% якими володіло селянство, обчислені від земельної площі взагалі, а орної /управної/ землі йому належало 85%. Це значить, що властиво селянство України /а не українці - селяни/ втративши право власності на всю взагалі землю - "здобуло" собі в оренду тільки ще ті 15% землі, яка йому не належала, заплативши за цю більш-чим сумнівну щодо користності транзакцію - мільйонами жертв війни, терору і голоду! Та і ті 15% ще не всі дісталися в його руки, навіть теоретично, бо ще ж далі лишалися численні "совхози".

Отже на підставі цих півтеоретичних міркувань, можна уважати, що та "соціалізація" дала в користування селянству і то на дуже важких умовах, не більше 12% землі, з числа тих 15%, які йому не належали до революції, а це, коли взяти всю територію України - не могло би дати більше 3 /трьох/ мільйонів гект. землі, що дає на душу дуже мало.

Так, ця "реформа", яку хотів би Сціборський поширити на всі землі, в практиці збільшила кількість землі, яку обробляє селянин на частину гектара на душу, але за те зробила його кріпаком, який об'язаний був працювати примусово і від якого стало забирала московська держава значно більше, ані ж той нещасний "додаток" додавав!

Слід нагадати тут ще, що той же селянин /оскільки маємо на увазі - українця/ заплатив за "здобуте щастя" ще втратив державності, яка в остаточному результаті загрожувала саме біологічне існування того ж селянина, і вже принесла мільйонові жертви голоду і неволі.

Так з українським селянином соціалісти, вишколені москвинами, проробили несвідомо штучку, яка нагадує в ліпшому випадкові "прикормлення" дикої істоти, що мусять, зловившись, тяжко працювати, платячи так за своє бажання вхопити ласий шматок.

Нам дуже важко відтворити справжній образ того, що мав український селянин та що сталося з земле-користуванням по 1918 році, тому що: 1/ ні один з окупантів не мав жодного інтересу збирати статистичні дані, які нам би з'ясовували фактичний стан та переводити статистичні дослідження про стан землеволодіння під оглядом національним і 2/ кожний окупант мав свої власні цілі і тому в кожній займанщині статистичні матеріали підкреслювали інші моменти.

Отже ми пробуємо далі з тих, часто не лише не узгоднених, але і суперечливих чисел, хоча в загальних рисах відтворити картину земельних відносин.

Коли мати на увазі лише територію УССР /де була переведена

"соціалізація" / то за одними "советськими" даними належало селянам перед революцією 15,7 мільйонів гект. орної землі /це давало б для цілої України цифру не більшу 25 мільйонів гект./, За тими ж даними вся земельна площа в УССР рівняється 22,8 мільйонів гект. За іншими джерелами, а саме за даними "Сільського господарства України" /Вид. Харківське з 1923 р./:

в році 1905 селянству належало 22.920.000 дес.

в році 1922 " " " 23.935.000 "

Як бачимо подана кількість орної землі така, що для цілої України довелося б прийняти цифру понад 26 міль. гект. Поза тим вражає мала різниця між роком 1905 і 1922. Таким чином у світлі цих чисел "соціалізація" представляється досить безбарвно, але інакше то все малювали московські соціалісти українцям перед революцією.

Щоб українці не зрозуміли істоти цілої московської комбінації з т.зв. "соціалізацією" землі - саме московські партії підігривали зненависть до дідичів, осягаючи в той спосіб "звужання свідомості". Цьому оприяв факт, що статистичні установи імперії цілево ніколи і ніде не переводили статистичних дослідів, що до національного характеру розподілу земельної власності, це б то не збирали і не публікували жодних матеріалів про те скільки землі було в руках українських хліборобів, а скільки в руках хліборобів-чужинців, головно москвинів, а почасти в руках польських, німецьких, чеських і т.д. Рівнож з наміром не публіковано матеріалів, які б у стислих числах малювали ступеневого переходу української землі в руки власників-чужинців. Тому імовірно українські наслідувачі просто навіть не здогадувались, що таке питання може істнувати. Ми отже за браком тих даних, мусимо пригадати собі де-які відомі числа з минулого, щоб хоча таким чином з'ясувати собі картину.

Перші москвини-землевласники /окремі, дуже нечисленні, особи/ появляються в Україні при кінці гетьманування Самойловича. Шойно однак по полтавській поразці починається планове колонізування москвинами України. /які за Скоропадського вже не платили на Україні майже жодних податків!/.

Року 1752 на наших землях починають москвини оселяти в околицях Близавету, Новомиргороду, Овідію Поля: сербів, москвинів-розкольників, волохів, болгар і т.д. /т. зв. "Новая Сербія"/.

Року 1753 - колонізують наші землі коло Бахмута, Богородицького, Луганська.

Року 1773 - над Долишнім Дніпром /"Новая Росія"/ було вже оселено москвинів-колоністів у числі 39,496 душ, а інших народностей - 3189; це б то разом 42,685 душ, в наслідок чого українці вже тоді творили там менше ніж 59% /65.259 душ/.

Року 1775 - конфіскується не лише великі баранства Запорожського скарбу та визначних запорожців, але і величезну кількість запорожської землі. При цьому, як впливає з маніфесту Катерини II, ліквідується біля 25.000 міщних українських господарств. Тоді було "роздано" 4.470.302 десятини української землі, які одержали в формі велетенських лятифундій різні любимці Катерини та взагалі московські

"особистості". Вони, одержавши ці, загарбані москвинами наші землі, переводять часто на ці землі цілі села своїх кріпаків-москвинів. Так українець-селянин тратить свою предківську землю на користь московських зайд, в тому числі й на користь московського селянства.

Року 1792 колонізують москвинами й чужинцями землі між Богом і Дністром /німці в Одешині починають творити 15% усього населення самозрозуміло, відсоток москвинів є багато вищий/.

Року 1812 оселяє Московщина в Бесарабії більше 60.000 москвинів /в наслідок того відсоток українців падає до 61%/.

Ми тут подали далеко не всі випадки плянної колонізації чужинцями наших земель, але і ті, що ми подали виявляють величезні розміри цієї плянної акції. Політична тенденція москвинів - колонізувати не лише ліпші землі, але і оточувати українців сколонізованими москвинами землями від півдня і південного заходу. До того ще слід додати, що поза цією колонізацією йшла ще не плянна колонізація! ліпше ситуовані москвини, які були на Україні пануючою нацією, заробляли добре і могли скуповувати землі на догідних умовах, продовжуючи так "мирним" і "нормальним" способом колонізацію. Так мільйони десятин української^х землі переходить у московські руки та почасти в руки насаджених ними чужинців - бо всі ті колоністи одержували земельні наділи /до того ж релігійні і на загопопідаровання:/, а за великими землевласниками /маємо на увазі роздаровані Катериною конфісковані землі і т.п./ тягнулися, поза кріпаками, як тоді так і в пізніших часах, у нові московські переселенці.

Подані факти і числа дозволяють припускати, що ще до скасування кріпацтва втратили українці біля 30% власної землі, яка кількість разом з втратами, які мали місце на інших наших землях, що не були під московською окупацією, повинна досягати не менше 40% усієї земельної площі. На Слобожанщині, Донщині, Кубанщині й Таврії проводилася ще стала "мирна і нормальна" колонізація протягом більше півтори сотні літ. Все разом дає підставу категорично твердити, що чужинці /а в першу чергу москвини/ мали що найменше в три рази більше української землі, як дідичі.

Таким чином в дійсності "соціалізація":

1/ всю українську землю конфіскувала і передала на власність московській імперії /земля згідно з конституцією СРСР є "всесоюзною" власністю, так само проєктував зробити і уряд Керенського/,

2/ ще раз "управлявала" всіх тих насаджених ще царатом московських колоністів /дрібних/ до користування "згідно з законом", загарбану в українців землю,

3/ створювалися правні передумови для дальшої колонізації України. Коли б засліплені й задурені москвинами українські інтелігенти своєчасно були зрозуміли, що "соціалізація" українцям-селянам у дійсності тільки "дає" право праці лише ще на менш ніж 10% землі

х/ підрахунок зроблений за цим методом, по роках, урядом "сколонізованої" землі дає цифру коло 9 міль. 600 тис. для окупованої москвинами території, це б то коло 1/3 всієї землі.

/бо ж частина з тої землі додатково, вже в рамках "соціалізації" - приділялася малоземельним чужинцям/ то може б задумалися і не квапилися б так пропагувати "соціалізацію"!

Щоб приблизно усталити скільки землі перейшло в селянське користування /не у власність!/ подаємо ще раз, вже подавані числа і нові за "советськими" джерелами:

селянство України /всі націон./ мало в 1905 р. - 22.920.000 дес.

" " " " в 1922 р. - 23.935.000 дес.

Отже "здобуло" воно втративши всю землю - "право" користуватися ще 1.015.000 десят. землі, якою властиво мало користуватися не українське селянство, лише селянство України /що далеко не те саме!/. Це значить, що в наслідок соціалізації збільшився /а коли припустити, що збільшилося і кількість дворів - то зменшився/ наділ дуже незначно; де-які советські джерела обчислюють це збільшення на 11-12%, обрахунок не надто різниться від нашого, зробленого на підставі інших даних/, але за те, по сколективізованню землі, мусив українець-селянин віддавати стало чужій державі "натуральної здачі" - 22.6% овоєї продукції та на МТС і інші відрахування - 24%, це б то разом 46.6%!

Цей "інтерес" /одержати, яких 13% землі в користування, яка не належала перед тим, втратити право власності на всю землю і мусити стало, що року віддавати 46.6% всієї своєї продукції/ треба вважати винятково "гідним подиву", а ще більше гідним подиву слід уважати бажання де-яких "націоналістів" чимось подібним ошасливити тих українців, які не брали участі в цьому інтересі.

Тимчасом переведення земельної реформи за власним програмою /був поданий в томі другому/ і очевидно, у власному інтересі, дало б українцю-селянину: всі землі відібрані у великих землевласників, а в додаток до них ще більшу кількість землі повернутої від чужинців-загарбників, середніх і дрібних власників, що налізли до нас у часи поневолення, вся ця земля, у кількості кількох мільйонів гект. землі /від 7 до 8.5 міль.гект./ перейшла б українцю-селянину на повну власність. Отже не "соціалізація" і не програм "організованих націоналістів", а націоналістична земельна реформа, що не має нічого спільного з будь-яким соціалізмом чи синдикалізмом, а є дійсно висловом потреб українця-селянина і має на меті інтереси української нації та є згідна з націоналістичним світоглядом, дала б селянам-українцям - замість втрати право власності на всю землю, заступленим правом користування /у практиці - тимчасовим/ на умовах важкої оренди тільки якими 272.5 мільйонів гектарів /для цілої України/ - повне право власності /і то фактичне/ на всю землю, яку мали в 1916 році українці-селяни і до того ще таке ж право власності на землю чужинців, а також великих землевласників.

Коли б цю річ зміркували українці-інтелігенти своєчасно і замість "грати" московські "соціалістичні" платівки в 1917-18 році взяли б би з'ясовувати українському селянству істоту справи - мільйони селян-українців пішли б битись за Українську Державу, яка даючи їм підставу для розвитку, реальну підставу - була б повна

реального значення і безперечно ще тоді сама б стала реальним фактом.

Однак за брак "своєї мудрости" в українських інтелігентів, вихованих окупантами, платити цілий український нарід мільйонами жертв, що загинули в жахливих муках, втратою землі і перспектив на майбутнє. За це вся еміграція - є лише маленькою кривою і то такою, яку вона не відчуває бо не думає "національними категоріями" і не розуміє значіння втрати наступного покоління. Це належалося сказати, говорячи про фатальну помилку діячів Ц.Ради в земельній справі, але що ж сказати про тих хто і на цій помилці не навчився?

Певно не раз вказувані нами причини вплинули так, що в "Націократії", замість з'ясування того про що ми тут щойно говорили читаємо: "націократія будує на ствердженні позитивного факту експропріації капіталістично-поміщицьких господарств... і застосує цей принцип на всі інші терени держави" /стор. 94/.

Отже пропагується той же, корисний для москвинів, соціалістичний "принцип" передачі землі "буржуїв-поміщиків" усім "працюючим" незалежно від їхньої національності. При чому ж тут націоналізм?

Тоді /в 1917 р./ думали українські інтелігенти, /які самі не зміogli висловити і оформити справжніх бажань свого народу, але добре "на пам'ять" знали, що "треба" народові за теорією московських соціалістів/, що можна і далі виступати з програмою майже тотожним з московським. Тоді думали, що мільйони українців буду/жертвувати життям своїм тільки за те, щоб усе робилося саме за рецептом другого, а не третього інтернаціоналу і щоб програм той з благословення Москви /домогання "визнати автономію в принципі"/, переводили в життя обов'язково Грушевський, Винниченко чи Мазепа. Тепер - думають де-які політики, що можна здійснювати соціалістичний програм у справі земельній п.п. Леніних, Сталіних чи Хрущових і все ж мільйони живих людей відвернуться від тих керівників соціалістичного московського руху і піде проти них, кладучи свої голови, за той же програм лише тому, що їм імпонуватимуть подібні тріюкучі порожні фрази: "Українська Нація є вихідним заложенням чинності та цілевим означенням усіх прямиувань".

Коли над усім тим почнемо міркувати то аж тоді стають зрозумілими слова Шевченка: "Як би ви вчилися так як треба то й мудрість би була своя".

Стільки про пропоновану "Націократію" розв'язку земельного питання. Поданий далі в "Націократії" виклад підстав "державного синдикалізму" є остільки загальниковий і не конкретний, що над ним узагалі спинятися ніяк.

Такий же є в істоті речі і розділ про "Національну диктатуру", який саме завдяки тому, що був лише "набором фраз" - не переконав очевидно і самих "організованих націоналістів", які однозгідно, вже ось кілька разів його порушують. Бо що ж має спільного теза! "Свідомість цього опрокидує наївно-обивательські мудрування на тему спільного фронту революційного націоналізму з легалістичними партіями на засадах національної солідарності у вигляді "всеукраїнських конгресів" для боротьби з зовнішніми ворогами" /стор.102/ саме з

ними "об'єднаннями", які тепер монтує, /за цєю тезою - "найні обивателі" / з числа членів обох відламів ОУН, починаючи з 1941 р. і кінчаючи "останнім виданням" /"КУК" чи навіть "Національний Центр"? Чи пропагатори "національного солідаризму" тепер діють у душі цієї тези а не творять спільного фронту? Безперечно - ні. Але во ім'я об'єктивної правди мусимо висловити припущення, що і ця наведена теза - навіть свого часу була "даниною" Донцову і тільки, бо ж коли б було інакше - не доводилось би Донцову картати саме членів "організованого націоналізму" /Дивись наведені нами на своєму місці уривки й цитати/ за... "найні - обивательські мудрування", які мали надто реальну форму. При тому ми навіть не осуджуємо безапеляційно тих "націоналістів" бо принципово неможливими є тільки такі "об'єднання", як напр. християн з... "визнавцями і прихильниками диявола", але цілком можливе є об'єднання хоча б християн євангеліків "штундистів" і баптистів.

Християн, в їх власній свідомості, ділить від визнавців диявола - ціла безодня, чого не має, коли говоримо про відламки протестантизму. Людину, яка визнає єдино-правильними підставові думки справді націоналістичного світогляду, яка сама той світогляд має і яка знає короткий "символ віри" того світогляду - вражають своєю неправильністю та є чужі цілком ідеї, оперті на іншому світогляді. Людей, які визнають себе членами української нації і справді належать до українського народу - справжній націоналіст, у випадку коли ті люди мають інший світогляд - трактуватиме завжди, або як "заблукавші овечки" Христової отари, або... або як "книжників і фарисеїв", яких слід вигнати з храму! Але і перші, /заблукавші овечки/ повинні опочатку стати "неофітами" і щойно по акті прилюдного зречення "диявола", та поданні доказів, що є приготувані до християнства - одержують хрещення і тоді стають членами церкви, тоді є щойно можливе єднання з ними. Це все оперте на глибокому розумінні основної різниці свого світогляду від усякого іншого світогляду, а передумовою того очевидячки є існування окресленого і виразного світогляду.

Висновок з того такий: ми могли би справді осуджувати за потяг до всяких таких "об'єднань" організованих націоналістів, коли б організований націоналізм був справді націоналістичним, був націоналізмом - це б то мав дійсно вироблений свій, оригінальний, суцільний і продуманий світогляд. У такому випадкові - всякі /в істоті своїй - антинаціоналістичні/ "об'єднання з провансальцями" були б не можливі. Але перешкодити повстанню їх тоді, коли "організований націоналіст" не має окресленого свого світогляду, не має яскравих різниць, самою фразою автора "Націократії" безперечно не можливо.

Така наша позиція аж ніяк не означає, що ми не оскаржуємо тих кого належить в нерозумінні ролі світогляду /фатальному для справжнього політика/ та у знехтуванні цієї основної ділянки політичної праці. Не може бути церкви - без "символа віри" і "катехизису", а громадської організації - без статуту і не може бути партії, яка хоче ґрунтовно змінити існуючий стан - без програму.

Може звичайно існувати організація що, як католицька церква, ділиться на ту котра вчить і на ту котра вчать, але і в цьому

випадкові та церква, котра вчить мусить мати і знати символ віри, догмати, катехизм і т.д. Коли того всього немає - знова неможливе існування авторитетного стало діючого проводу. Не можливою є і та "національна диктатура", про яку згадує "Націократія". Коли це просто є "диктатура групи" - то це є щось подібного до олігархії, а олігархія належить до найгірших форм державного устрою, до найгірших форм організації. Пановання еліти, яка творить свідому своїх цілей, єдину своїм світоглядом, вищу на цілу голову за масу групи - ми не уважаємо за олігархію у нашому розумінні. Отже мова про націоналістичну диктатуру могла б мати місце і навіть ми її вважали б побажаною, але вона могла б мати місце і бути здійсненою лише при умові вищості /ясності та докладній опрацьованості, як конечного додатку вищості/ ідеології диктатора та оточуючого його проводу. Ця вищість має бути не фіктивна, а безумовно, така, яка очевидно виявлялася б у правильності лінії, у чинності того проводу, бо в наших умовах, умовах політичної діяльності поневоленої нації /отже в умовах де сила не може мати застосування/, лише ця вищість, ця справжня політична свідомість дає право до керування, у випадках диктатури - самозрозуміло в парі з іншими потрібними для того явищами. Коли це отже мала б бути диктатура особи - то треба, щоб така особа, яка відповідає всім вимогам, які ставити мусимо володареві і диктаторові - вродилася. Диктатори - родяться "волею Божою", світогляд, який би своїм поземом відповідав вимогам часу - мусять набувати собі працею над собою і мусять уміти згуртувати довкола себе, відповідний особистими якостями і світоглядом - єдиний, гурт людей, еліту. Отже, націоналістична диктатура є можлива і в певні моменти дуже користна, але... але це не люди без світогляду, яких задовольняє цілком і "Націократія", люди які є звичайними агентами чужих держав та їх приплентачами. Пишучи про "національну, але не націоналістичну диктатуру" треба пам'ятати: "від великого до смішного - тільки крок"!

Нарешті, переходячи в своїй праці до обговорення "постійного державного ладу" кінчить автор "Націократії" на обмеженій, непродуманій і неповній /кандидатів, напр. можуть виставляти лише управлені до того організації/, але... тій же демократії.

Неясно також чим, крім голосного, бундючного титулу і способу обрання, має різнитися т.зв. "Вождь Нації" /за "Націократією"/ від президента? Не зазначив також автор такої важливої подробиці, чи має той "Вождь Нації" обиратись на ціле життя чи на певну кількість років, напр. 7?

Ці неясності змушують нас нагадати слова Донцова: "Агресивність, не компроміс - такий шлях кожної нової ідеї, яка протиставляє себе другій, яка разом з цією другою себе взаємно виключають". Так писав Донцов ще в 1923 році і не раз в різних формах повторював ту думку. Повторив її, як ми бачимо, на стор. 102 і Східборський. Але повторити - це мало, бо коли "ідея" є неясна, зливається з тими, яким би мала протиставитися, склеєна зі шматків, які себе виключають і які вирізані з тих, інших світоглядів - то, як же вона зможе справді себе "протиставити", як може бути органічною і не відклично "агресивною",

а не тільки якийсь час, вдавати агресивну?

Донцов же, тоді ж писав: "Хто впроваджує в світ і здійснює якусь ідею? - активна або ініціативна меншість!". З цього випливає, що та меншість справді має що "впроваджувати", бо інакше не матиме і стимулу до боротьби за те чого в дійсності немає, а довгий час не зможе вдавати, що має "ідею", бо загал це рано чи пізно помітить і тоді "кінчиться гра".

Отже правильно писав Уорд /цитуюмо ці слова за Донцовим/, що "Уряди завше установлювалися меншістю, що шукала влади, але ніколи більшістю, що шукала охорони", але здобути і затримати владу може лише меншість, яка не просто прагне "бути міністрами", а як Жанна Д'Арк вірить у своє післанництво і в справедливість того, що робить, знов же повторюємо, має свою яскраву ідею та вважає, що має місію перевести її в життя, здійснити за всяку ціну. Коли та меншість лише "стала на котурни", щоб здаватися героями, але не має жодної відмінної ідеї від тих, що плавають на тихому плесі рідного болота - вона швидко втомиться ходити на котурнах, "осяде" і... "шукатиме охорони" творячи все нові об'єднання з більшістю.

Нарешті було б величезною помилкою з нашого боку коли б ми не порушили справу з національними меншостями, а саме з тим, як її розв'язує "організований націоналізм". Про неї докладніше пише Сціборський у "Розбудові нації" за 1930 р. ч. II-12, розв'язуючи її, як і слід було сподіватися, не так, як належить всякому націоналістові, а так, як її може розв'язувати лише принципний ворог націоналізму, як її розв'язувала Центр. Рада і т.д. Там на стор. 267 читаємо: "єдиним договором при вишукуванні шляхів відношення державної влади до меншости має бути засада: нормальне співжиття суспільства та його окремих національних складників і співпраця всіх на благо Української Держави" /підкреслення - Сціборського/. "Ті меншости, які отахнуть на шлях цих засад у праві очікувати від влади всебічної лояльності і підтримки". Далі, запевняє Сціборський, що в майбутній українській державі чужинці /меншости/ знайдуть для себе більш сприятливі умови для праці та існування ніж тепер... на окупованих землях" /стор. 272/ і від них току сподівається "свідомого державницького патріотизму".

В українських умовах, говорячи про "меншости" ми говоримо не про цілі великі території з суцільним не українським населенням /такі, як напр. має Британія в Африці чи Індії/, які б українці підбили й тримали під своєю владою проти волі населення тих територій, лише про тих чужинців котрі користаються з поневолення України, - "колонізували" її відбираючи в опертю на збройну силу окупанта від нас гектар за гектором землю наших батьків. Усякий націоналіст для того хоче мати свою національну державу, щоб на певній означеній території забезпечити розвиток власної нації в найдогідніших умовах, щоб забезпечити їй і тільки їй можливість всебічно використовувати ту територію для нації /отже і для нащадків/. Оскільки та територія була поневолена - то всякий націоналіст старатиметься зрешити ту територію національною власністю, отже усунути галапасів, що жирували на

національному поневоленні його нації.

Будучи українську державу ми поражно порушуємо національний стан посідання, національні інтереси тих наших сусідів, які панували над тими чи іншими нашими землями і тому націоналісти тих націй будуть проти нас боротися. Отже чи п. Сціборський і організовані націоналісти домагаються від меншостей /москвинів, обмосковлених жителів, поляків, румунів, чехів і т. д./ національної зради і підтримки не своїх націй лише української? Чи за це поважно обіцяє їм ще кращі умови від тих, які вони мали за окупації? А коли поважно - то це значить їм він обіцяє можливість ще більшого "колоніального" визиску тубільців-українців, чим вони мали досі. Коли ж так то до чого зводиться відмова державності і чи це націоналізм чи політика "національно-персональних автономій" УІР.

Принагідно мусимо спинитися над надто поширеним аргументом "класово" думаючих "державників", які кажуть: "великі держави у всі часи намагалися притягнути чужинців і використати їх для будови своєї держави, а не усувати тих, що вже є ослаблюючи себе, ліпше ще тепер включити їх у свої лави". На це мусимо відповісти: 1/ Масово приймали чужинців лише ті держави, які мали надто малочисленну людність і великі незаселені простори /напр. Бразилія, Парагвай і т. д./ Давало це додатки. наслідки лише тоді, коли зберегалася стало чиселова і всяка інша перевага нації, що творила ту державу. Коли було інакше - "господарі" нерідко ставали "гостями" /французи в Канаді, неанглійські елементи в США і т. д./ 2/ Чужинці прийняті /або найняті/ яко одиниці - засуджені на асиміляцію, коли "господар" твердо пильнує свого первородства і тоді можуть збагачувати чужу культуру і зміцнювати чужу державу /приклад українці в Московщині/, але коли тих чужинців, забагато - культура набирає неорганічності, екзотичності і відривається /приклад - московська література/ від народу.

3/ Ніколи не минало базкарно для "теоретичного господаря" /а таким є і ще де-який час буде по створенні держави української нації/ спроба симбіозу з численними чужинцями, які належать до народів, що ще нині є пануючими і трактують дану територію, яко свою півколонію. З усього сказаного ясно - українці повинні позбутися галапасів.

Підсумовуючи сказане з приводу "Націєкратії" мусимо нагадати слова Донцова сказані з іншої нагоди: "Кріза нашого націоналізму не в тім, що нація не дозріла... лише в браку людей", які додамо від себе, хотіли б, могли б і знали куди вести націю, які були б свідомі тих завдань, що на них тяжать. Отже, коротко націоналісти, які хочуть нести націоналістичний світогляд, націоналізм - повинні знати чим є всякий націоналізм, чим він різниться від усякого національного руху, що повинно бути істотою націоналізму, істотою діяльності всякого націоналіста а також - націоналіста українського. Це - вони повинні добре знати, а тим більше мати в програмі відповідь.

Що ж відповідали на ці всі питання організовані націоналісти в 1929 році? Як означував істоту українського націоналізму перший програм організованого націоналізму? Ось, що говорив у цій справі програм ОУН з 1929 р.:

"Український націоналізм, це духово-політичний рух, що зродився з внутрішньої природи української нації в час її зусильної боротьби за підстави і цілі творчого буття". Ми вже на овому місці говорили про подібний стиль і подавали приклади цього стилю. Коли він взагалі є не бажаний - то тим більше в програмі, що має відзначатися стислістю, змістовністю, ясністю, зрозумілістю і окресленістю".

Подане визначення має на жаль ряд хиб і то не лише що-до стилю. Аналізуючи його бачимо, що без жодної потреби вжито вираз "духово-політичний" - виотарчало сказати політичний, бо слово "духово" лише затемнює зміст, або... підсуває думку немов це якийсь рух, який має тенденцію обмежитися лише до сфери духа. Дальше твердження /"що зродився з внутрішньої природи української нації"/ вносить ще більшу неясність, змішуючи два явища та надаючи їм якогось півмістичного характеру. Коли тут мова про стихийний націоналізм - то стихийний націоналізм властивий є всім націям і навіть народам, він то розгоряється яскравим полум'ям то пригасає і він є цілком тотожний у всіх народів, хоча різні причини змушують його спалахувати чи пригасати і різні гасла він кидає в моменти свого зростання. Тому не має жодних підстав вживати виразу про "внутрішню природу української нації" бо стихийний націоналізм виникає так само у кожній нації і може, як усяке стихійне явище зникнути давши марні наслідки. Напр. стихийні вияви електрики можуть мати і такі невинні форми, як "вогні св. Ельма" і в формі блискавки викликати пожежу, або знищити людину. Однак самозрозуміло, що ефект, наслідки дії стихійної електрики є омівно малі й марні у порівнанні з дією одної, пересічної потужності електростанції. Тепер просимо поміркувати чи можна було б твердити немов електротехніка і наука про електрику "зродилася з внутрішньої природи фізичного світа" /яка має стихійну електрику/? Стихийна електрика існує мільйони літ, але електротехніка - дитина останніх століть і додамо - могла цілком ніколи не повстати! Отже було б найбільшою помилкою, яка доводила не розуміння, а ні істоти стихійної електрики а зі причин появи та істоти електротехніки, - твердити немов електротехніка "зродилася" з тої стихійної електрики, хоча і не можливе було б існування електротехніки, коли б не існувало стихійної електрики.

Цілком подібно маєтся справа і зі стихійним, хоча б і українським націоналізмом. Він також діяв, як сліпа сила раз - зриваючи до героїчної боротьби за відновлення державності українській нації підчас Хмельниччини, раз - ... зроджуючи в Галичині москвофільський рух /ідейні москвофіли, а були і такі, діяли під впливом національного почуття, яке стихійно реагувало на польсько-австрійський утиск, лише зішло на манівці/.

Той же стихійний націоналізм змушував старих українофілів захоплюватися тим, як Московщина розчавила Польшу та славити "білого царя", а червоних українофілів захоплюватися "Богданом Хмельницьким" Корнійчуком та "горіти священною полум'яною зненавистю до поляків штучно підігріваною Москвою при цілковитій байдужості до

москвинів, які саме нині нищать до решти український нарід. Як бачимо аналогія між обома стихійними явищами є повна. До цього ще слід додати, що з того українського стихійного націоналізму можуть себе з таким же правом /чи краще сказати - так само безпідставно/ виводити усі відламки і відтинки українських національних течій, національних а не націоналістичних, отже: кирило-методієвці, українофіли, хлопома-ни, козакофіли, "тупівці", "рупівці", всі українські соціалістичні партії не виключаючи і Укр. Ком. Партію і т.д.

Так, як бачимо далша дефініція не дає нічого, бо не дає змоги відмежувати український націоналізм /не стихійний/ від жодної з національних течій та не з'ясовує взагалі його історії. Далша частина твердження /"в час її зусильної боротьби за підстави творчого буття"/ за псевдо-"науковими" словами криє таку ж жахливу неясність думки. Що значить "зусильної" і пощо дочеplене тут це слово? Адже ж воно аж ніяк не визначає про яку боротьбу йде мова: чи про ту, яку вів український нарід з хозарами, чи з половцями, чи про ту, яку вів з москвинами, або татарами та поляками. На основі цього визначення маємо право "український націоналізм", який тут змішаний зі стихійним українським націоналізмом і не відмежований від жодного з національних рухів, однаково безпідставно уважати, як прадавнім рухом так і цілком модерним. Коли додати, що в ряді видань писаних представниками українського "організованого націоналізму" покутує фальшиве розуміння "нації", яке її народження пов'язує з часами по французькій революції^{х/} - то яким є, що не має змоги навіть приблизно уявити дату народження цього "духово-політичного руху", що Венера з морської піни, народився невідомо коли, під час ближче неокресленої "зусильної" боротьби за... "цілі творчого буття". Ці останні слова взагалі важко розшифрувати, бо невідомо за яким критерієм визначається, чи буття є "творчим", чи - ні та, що можна розуміти під "цілями" і то не української національної політики /бо такі - є і можливо їх завжди усталити/, але "цілями" того абстрактного "творчого буття" у якого навіть важко було припустити, щоб існували будь-які "цілі". По що ж, запитаємо, було містити до програму "визначення", яке збільшує лише туман, за яким криється хаос і неформленість та неясність? Може взагалі було важко визначити коротко чим є український націоналістичний рух? Очевидно ні!

Для того хто знає, що таке нація /відсилаємо читача до першого тому цієї праці/, що таке стихійний націоналізм і які цілі має всякий свідомий націоналістичний рух - було дуже легко дати коротке і докладне визначення. Те, нічого не окреслює, визначення дозволяє легко завести організований націоналізм на будь-які манівці і перетворити його у який-будь рух з національним забарвленням, але цьому всьому стояло б на перешкоді хоча б таке визначення:

"Український націоналізм це політичний рух, який вважає можливим врятувати українську націю від загибуні і забезпечити її суверенне існування лише, спираючися на свідомо окріплений і роздухуваний

х/ Див, "Націократія" стор. 47 "Демократія... в порядку історичного процесу витворила соціально-економічне явище державної нації".

стихийний націоналізм, як на єдину могутню силу, котра може наріз зробити дужим, спроможним визволитися і побудувати своє майбутнє на підставах "націоналістичного світогляду" /докладніше означення чим є націоналізм ми давали попереду/.

Ми, мусіли тут ухилитися від безпосередньої теми - розбору "Націократії" для того, щоб підкреслити ще раз з усією яскравістю:

1/ що ми так гостро висловлювалися, розбиралися в ідеях "Націократії", не тому, що ми спеціально в цій праці бачимо лише негативне, і тим більше не тому, що саме ця праця нам чомусь "не подобається" - лише тому, що вважали цю працю за таку, яка відзеркаляє якнайповніше "ідеологію" організованого націоналізму, ідеологію, якої ми мусіли зі спеціальним притиском підкреслити саме хиби - бо ж наше завдання: ліквідувати помилки. Донцов, у своїй книжці "Дух нашої давнини" саме з огляду на таку величезну кількість засадничих помилок в "Націократії" уважав конечним відмежуватися від "націократичних ідей, від "Націократії", яка намагалася погодити свій "націоналізм" з ідеями Грушевського і Драгоманова!

2/ що ми, кінчаючи на цьому розгляд "Націократії", керувалися лише вимогою більш вичерпуючого заосвоєння істоти ідеології націоналізму та істоти допущених помилок і гострота та де-яких висловів не тільки не впливає з якоїсь нехиті чи упередження нашого до автора тої праці, але цілком не перешкоджає нам бачити в особі інж. Спіборського українського патріота і борця за українську ідею, в такій її формі і конкретизації, в якій він її собі уявляв, гострість висловів подиктована конечністю в більш стислій формі, щоб не розтягувати праці, підкреслити важливіші відхилення та неправильності, які роблять "Націократію" твором антинаціоналістичним.

ХІ. ЧИ СПРАВДІ "ДО БУЛАВИ - ТРЕБА ГОЛОВИ" ?

За козацьких часів, коли гетьманів вибирали, наші прадіди прийшли до переконання, що "до булави - треба голови" і розуміли під словом "голова" не лише природній розум, але й освіту. Найвизначніші наші гетьмани поєднували природній розум і визначний характер з великою на той час освітою. Гетьман Сагайдачний, що походив, як і Хмельницький та Виговський зі шляхетської родини, відзначався не лише винятковими організаційними та стратегічними здібностями і відвагою, але й великою на той час освітою.

Освіченими людьми були і знали до чого треба прямувати і Хмельницький, і Виговський і Дорошенко. Високою освітою відзначався і гетьман Мазепа і гетьман Орлик. Сагайдачний умів зорганізувати велику на ті часи 40-тисячну армію і самотійно з боями дійти до Москви і рівно ж з переможними боями вернутися на Україну, вмів пізніше привести під Хотин таку ж велику армію, яка розбила турків. Хмельницький одержав ряд перемог, за не менше важких ніж маємо ми обставин, а шукаючи союзників керувався не "вчуванням" чи почуваннями, а розумом і знанням, а тому на початку уклав дуже корисну умову з турками, а закінчив своє гетьманування, оклавши умову зі Швецією. Виговський - рівно ж освічена людина, одержав блискучу перемогу під Конотопом. Гетьмани Мазепа і Орлик, які мали велику освіту і виняткові здібності з цілком незалежних від них причин не могли здійснити своїх великих планів. Натомість такі гетьмани, як Бреховецький, або Остряниця чи гайдамацькі ватажки Гонта або Залізняк не спромоглися на дії, які дали б їм пошану нащадків, не висунули жодної продуманої концепції, тільки самі були знаряддям у мудріших за них чужинців.

Цих останніх ми навіть порівнювати не можемо з "Гетьманом Запорозьким і Самодержцем всієї Руси" - Богданом Хмельницьким. Навіть ворожий історик - Кубала /поляк/ признавав, що Хмельницький перевищував Кромвеля і був майже генієм.

Величезне значіння має продумана ідеологія, знання, яке допомагає обрати правильний шлях і вести ним, а не бути веденим.

Ми вже писали про значіння писань французьких енциклопедистів, як творців руху, який привів до французької революції, але ми певні, що люди, які ряд років ризикували, як волею так і життям, борючися в лавах УВО і ОУН звикли до дисципліни, звикли вірити в мудрість своїх провідників, які їх вчили не цікавитися справами освітлого-ідеологічними, мовляв, головне - "рух і боротьба" керована згори "провідниками" /що самі були політичними анальфабетами/, тим людям важко вповні зрозуміти те, що було сказано в цьому томі, тому вважаємо konieczним з'ясувати це на конкретному матеріалі.

Двох членів "Проводу" призналися, що вони були знайомі лише з історією України написаною Крип'якевичем для учнів першої класи середньої школи ну і тим, що чули або читали в зв'язку з різними шкільними та святкуваннями! Самозрозуміло, що вони: а/не знали історії українського народу в тому обсязі, в якому її повинен знати провідник, щоб не повторювати роблених помилок і йти правильним шляхом і то не знали

починаючи від початків державного життя українського народу аж до визвольної боротьби 1917-1921 років включно і в/думали, що той хто титулує себе "доктором" і пише праці в яких на кожній сторінці подає під сторінкою численні авторів - не може спотворювати для якоїсь мети історію, а дає "об'єктивну правду". Не знаючи самі історії свого народу вірили /і вірять/ "українізованим" москалям та їхнім приплетачам та допомагають їм отруєвати свідомість українського народу, видаючи й поширюючи їхні твори. Так, відвертаючи увагу від головного ворога, москалі спекулюють на загостренню менш актуальних атавістичних настроїв, починають вдаючи приятелів розкладати національну спільноту. Завдяки оwoйому незнанню не були встані помітити наші "провідники", як такими "історичними" працями систематично спотворюється свідомість не лише читачів, але й самих "провідників".

Спробуємо показати наочно на конкретному прикладі, як це робиться в ділянці історії. Беремо для прикладу "Історію України" написану "українізованою" московкою Меншовою /псевда: Полонская-Василенко і Василенко-Полонська - прізвища двох із п'яти чоловіків її/.

В першу чергу слід звернути увагу на те, що вона в надто багатьох випадках покликається не на джерела, а на авторів-москалів або москвофілів, які коментували або писали про ті джерела. Так наприклад більше ніж в сороках випадках покликається вона на В.Т. Пашуто. Ми не подаємо оцінки його праць, щоб не поширювати нашу працю, а нагадуємо лише, що Пріцак у "Вістнику Фонду Катедри Українознавства" за 1971 рік накинувся на нього за те, що Пашуто доводив у своїх працях, що київська князівська держава була твором лише московських предків, а не державою "руською". Тому, що і Пріцак, і Меншова обстоють подібні погляди, залишаємо особам, що підтримують "Катедру" і хто видав історію пера Меншової розбиратися в тому баламученні еміграції. Далі, коли треба було їй покликатися на Літопис, покликається коло 26 разів на праці про літописи московсько-більшовицького автора - Ліхачова. Покликається рівно ж на таку виразну більшовицьку креатуру, як Гуолиний, або його колега по обхляпуванню болотом "на родині" /і тут/ українських гетьманів О. Оглоблін. Понад 40 разів покликається на історію церкви православної Власовського. Цей автор відомий як співавтор Богуславського, з яким разом за царату написали московську патріотичну книжку "300-летіє дома Романових", потім між двома війнами були послами до Союму від радикалів, а потім став Власовський, співробітничати з москвофільською консисторією. Старий період "Історії Церкви" поданий у нього так, як у московських авторів, період пореволюційний - мало не на половину в вифантазований.

Певно не менше 100 разів наводить вона різні твердження М. Грушевського, що як завзятий автономіст і ворог націоналізму і самостійництва, робив теж що й Меншова, це б то селекцію відповідаючих їхнім цілям відомостей з промовчуванням, або неправильним воментуванням навіть дуже важливих фактів, але таких, які могли б виявити справжні взаємини московсько-українські майже протягом тисячоліття. Це - що-до джерел.

На стор. 89, Меншова, числячи не лише на незнання, але й на недоумкуватість своїх читачів, осягає ті ж наслідки, які москалі ося-

гарту маючи владу в руках в СССР шляхом заборони. Мета їхня та ж сама: відсунути на бік блискучий, майже понад 200 літній період нашої історії якого неможливо дочепити до історії київської імперії якщо останню трактувати, як "колиску трьох руських народностей". Маємо на увазі антську державу. Археологічні пам'ятки, свідчення чужинецьких істориків і наразті особа антського князя - Кия, все вяже антів з українським народом і перешкоджає трактованню київської князівської імперії, як "колиски". Тому, окупанти в СССР заборонили Брайчевському й іншим, пишучи про антів, уживати цієї назви і він мусів їх звати пізніше "східними слов'янами". Меншова - не могла "заборонити", отже вона на згаданій сторінці /89/ написала: "велике об'єднання українських племен під проводом князя дулібів в VI столітті... було таким сильним, що пам'ять про нього зберегалася протягом чотирьох століть і араб аль Масуді в X віці міг про нього написати досить докладно". Така згадка не шкодила московській схемі і Меншова тут же могла це підтвердити, пишучи далі: "Видатний російський історик В. Ключевський писав, що історія Руси почалася... в південно-західному куті нашої землі, на північно-східних схилах і передгір'ях Карпат". Така згадка, самозрозуміло, не перешкоджає Ключевському уважати київську імперію за твір московських предків, які "відійшли" під тиском татар на північ, там створили московське царство, а потім, за Хмельницького вернули собі "південні" землі. Все ж авторка вважала певнішим відмежуватися не лише авторитетом Ключевського від цього в її навісвітленню "метеора", що блиснув у VI столітті, але й аргументом, який людям незвичним думати здаватиметься переконувачим. Вона написала: "Але ця історія урвалася на VII столітті і дійсний початок історії України пов'язаний не з Карпатами, а з Подніпров'ям /Наддніпряниною Р.П./ із землею полян".

Як бачимо, Меншова на початку говорить не про історію українського народу, а про історію території, яку тепер зовемо "Україною" і не згадує про цілий ряд чужинецьких істориків /арабських, візантійських, в їх числі і Готського/, які називали кількох володарів антських, згадували довгий період існування антської держави, їх боротьбу з готами, з Візантією, гунами і аварами /див. ак. Брайчевського "Коли і як виник Київ" і Млиновецького "Нариси з стародавньої і давньої історії українського народу"/. Цей період обіймає коло 200 років. На VI століття припадає не упадок, а розпад антської держави на менші князівства і вже на VII століття перенесення антським князем Києм своєї столиці з Наддунайщини на Наддніпрянщину /"Подніпров'я" вираз, що його накидають в УССР москалі/. На початку IX століття в Києві вже появляється варяжська династія, історії якої і присвячена вся решта праці. Таким чином, коли й можна говорити про "бездержавний" період існування української території то він не був таким для цілої території і тягнувся менше 100 років. Отже, коли б читачі Меншової думали читаючи, то поставили б собі питання: чи бездержавний період життя українського народу від 1340 року до часу відновлення держави предків гетьманом Богданом, це б то майже 300 років дає підставу українському історикові /не Меншові, яка займається історією династії, яка дає підставу трактувати, як цілість подій до Івана IV, Лютого включно/ для промовчання князівського періоду?

А коли ні - то чому можна відірвати антовський період від київського, хоча перерва була значно меншою? Чому можуть москалі /разом з Меньшовою/ і наші москвофіли промовчувати, що коли в 1240 році прийшли під Київ татари то вже фактично 70 років не існувала київська імперія, а Київ був провінційним містом? Чи лише тому, щоб не втратити змоги дочепити до своєї історії створену без їхньої участі, але зруйновану за участю їхніх предків київську імперію і так узасаднити окупацію нашої землі за влучним висловом Шевченка:

/"Кажуть, бачиш, що" все то те

Таки й було наше,

А що ми тільки наймали

Татарам на пашу

Та полякам"..."/

В наведених словах ціла наша історія ширена нашими "організованими націоналістами", які не розуміють усяєї гіркої іронії дальших слів поета:

"Може й справді!

Нехай і так буде!

Так сміються ж з України

/і з таких "націоналістів" - додамо ми/

Сторонні люди"

Вжитий Меньшовою "аргумент" свідчить лише про її певність в цілковитій нездатності її читачів і редакторів логічно думати.

Тепер переходимо до "операції" dokonаної з літописами, для перетворення нашого князівського періоду шляхом пропусків у "колибель трьох руських народностей".

Подаємо пропущені місця літопису за Іпатієвським описком, якого автор був українцем, зясовуючи одночасно з якою метою на них не звернуто належної уваги. Тих хто хоче докладніше з тим познайомитися відсилаємо до праці Млиновецького "Нариси з стародавньої і давньої історії українського народу" в якій немає "наукової" декорації під сторінками, але за те є наукова правда, а всі важливіші твердження подані за джерелами і в тексті вказано звідки взяті цитати і подано сторінки.

Отже київський літописець, згадуючи на початку вперше слов'ян, вичисляє різні слов'янські племена, кажучи, що початково вони жили "по Дунаєві де є нині Болгарська земля". Розійшовшись звідти стали відомі під тими назвами, які пов'язані з назвами місць їх оселення. Тут же назирає 19 слов'янських племен. Жодного поділу на "східних" і "західних" слов'ян у нього нема. Рівно ж варте уваги, що не згадано в тому списку московських предків - вятчів і радимічів. Оповідаючи про заснування Києва /літописець має на увазі - укріпленого замку/ і перших князів, які були згідно з його свідченням слов'янами, він висловлюється про полян з винятковою симпатією /"бяхуть мужі мудрі і смислені поляни"/, при цьому стверджує, що земля їх була вкрита лісами. Спроба М. Грушевського виводити їх назву від "поля" неузасаднена. Натомість і нині вживаємо це слово в іншому значенні /звідки - "польовий штаб"/. Вдруге згадує літописець про тих слов'ян, які оселилися на землях східної

Європи і там же вчисляє ті неслов'янські племена, які рівно ж жили на тих землях. Тут уже він згадує і кривичів /що їх тепер зовуть "білорусами"/ та ряд фінських племен, але про московських предків знову ані згадки. Згадано 14 фінських племен, які дають данину Русі, але і там не згадує літописець московських предків. Далі, в іншому місці вперше згадує московських предків і каже, що вони пізніше прийшли на ці землі і тому мусіли оселитися далі на північ між фінськими племенами /над Сожем і над Окою/. Літопис заперечує їх споріднення з українськими племенами і каже, що вони прийшли не з над Дунаю, а "от ляхов". Далі порівнює їх з полянами, робить це як "стихийний націоналіст". Він пише: "Поляни бо своїх отець обичай імають, кроток і тих... і стидінне к снохам своїм і матерям своїм... брачний обичай імають", а потім пише про вятичів і радимичів, підкреслюючи їхні негативні прикмети і звичаї, що з них де-які мають москалі і тепер. Ось слова літопису: "І радимічі, і вятічі, і сівер один обичай імають: живяху в лісах, якоже і всякий звір, ядуше все нечисте і срамословіє в них пред отци і пред снохами, а брати не биваху в них... імають же по дві і по три жени". Той же літописець вкладає в уста апостола Андрія слова здивовання з приводу перейнятого від фінів звичаю "паритися в лазнях" і при тому бити себе віниками.

Наведене вказує на виразну антипатію літописця з українських слов'ян до московських предків і їхніх звичаїв. Але він ніде не вказує на існування таких, вражаючих його різниць між українськими слов'янськими племенами. Ці, чужі нам слов'яни змішувалися з фінськими автохтонами і то так, що це дало підставу московському історикові Покровському написати: "Великоросія /московщина/ ооздана на костях іногородцев і в жілах современнаво великороса течёт по крайней мере 80% фінської крови".

Покровський - історик советських часів, але подібні твердження висловлювали і інші історики. Так напр. вже згадуваний московський історик передреволюційних часів - проф. Ключевський, писав:

"Великоруське обличчя не зовсім докладно віддає слов'янські риси, а саме вилицюватість великороса, типово великоруський ніс на широкій основі і т. п. /"Курс російської історії" т. I. стор. 248/. Але це йому не перешкоджає в московському інтересі писати: "Населення Київської Русі було однонаціональне, а навіть мало одну мову" /там же стор. 74, 81/. Яке це мало бути населення пояснюють видані окупантами "Нариси стародавньої історії УРСР", /Вид. Академії Наук, 1959, стор. 391/ так: "на відміну від сучасної російської народності ми називаємо її "древнерускою".

Меншова ж відшукала те, що їй треба, але не в літопису, а в обробці літопису... Ліхачова /що дало їй змогу промовчати чи цитата була взята з Іпатівського чи з Лаврентівського чи з якого іншого списку/, а саме таке речення: "Бяста два брата в лясех, Радім і Вятко і придоша сєдооста Радім по Сожю, а Вятко сєде с родом своїм по Оце, от него же прозвашася вятічі. І живяху в мире поляни і деревляни і север і радимічі, вятічі і хрвати". Самозрозуміло, що не притягло уваги Меншової те, що було писане в літопису про звичаї і владу московських

предків, негативне відношення до них літописця і що перераховуючи на початку слов'янські племена двічі проминув не згадавши московські племена. Натомість Меньшова докладно розводилась над різними неістотними дрібницями та міркуваннями династичного характеру, займаючи на то все коло 40 сторінок. Потім немов ненароком згадала про підбиття Святославом і вятічів /"Святослав розпочав князівання походом на Волгу, де розгромив вятічів, камських болгар у 964 році і перейшов до хозарського каганату, 965 році він знищив його і хозари розбіглися хто-куди", стор. 105-106/. Згадати про це мусіла Меньшова для того, щоб штучно пов'язати вятічів з Києвом і з тою ж метою, покликаючися на Ліхачова, подала цитату, що українські племена вятічи "живяху в мирі". А воно не шкодило б нагадати, що їх підбивав Олег, підбивав двічі Святослав і двічі ж підбивав Володимир Великий. Це зветься "живяху в мирі".

В літопису виразно стоїть, що Володимир у році 981 "вятічі побіди і ізложи на нждань от плуга, якоже і отець його імаше". Але під роком 984 пише літописець, що вятічі повстали і Володимир "переміг їх у друге". Очевидячки, промовчано причини, яких наслідком^{ом} бул^о ворогування між українським і московським народами протягом тисячоліття. Ці причини протягом віків мінялися, але стало були. За передкнязівських і князівських часів одною з найважливіших причин був непрохідний зарослий густими лісами вододіл між сточищем Волги і сточищем Дніпра та розові ріжниці, які з бігом часу поглиблювалися.

Як ми вже згадували, Меньшова цитуючи літопис, бере цитати не з літопису, а з ... "Підготовки Текста" літопису московсько-більшевицького історика /напр. на стор. 70/ і так популяризує московсько-більшевицькі твердження і ... фальшовання. На стор. 67-70 Меньшова, використовуючи головню Ліхачова і де-яких старших московських авторів, укладає все так, щоб затерти антський період української історії, навіть зробити непевним, а потім, використовуючи того ж Ліхачова і поданий ним описок племен, пише:

"У ЦЬОМУ СПИСКУ /очевидно, як твердить він/ ПОДАНО ПЛЕМЕНА ВІД ЯКИХ ПОХОДЯТЬ: УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД /в дужках подає назви племен/, БІЛОРУСЬКИЙ НАРОД /в дужках - назви племен/ І ВЕЛИКОРУСЬКИЙ /в дужках лише "словени та вятічи"/.

В цьому твердженні Меньшової виразно сказано "походять" цебто їх ще за тих часів не було! Так пущено в обіг московсько-советське твердження, що київська князівська імперія не була періодом історії українського народу, бо і самого українського народу не існувало ще. Може після написання наведеного твердження спритна москвока вихвалити під небеса князівську державу, може з більшою докладністю говорити про ту її частину, яку, щоб збаламутити наївних, зватиме не Мало-росією, а Україною, але це все не може перекреслити головного, а саме московської тези, згідно з якою князівська держава була "спільною", була лише "КОЛИСКОЮ ТРЬОХ РУССКИХ НАРОДНОСТЕЙ", а далі підмінюючи історію України історією династії рюриковичів відсувати ще далі момент появи українського народу до часів Івана IV, Лютого. Увагу ж читаючи вона притягає описом князівських інтриг, шлюбів, династичних

плянів і змов, привчає трактувати підлеглу династії територію, як одно ціле. Вправді, в одному місці вона згадала для замирення очей про "два народи", але згадала так, що тим ще зміцнила московську вигадку про мирне співжиття "східно-словянських" племен. В цьому випадкові вона лише повторила московського професора Ключевського іншими словами. Меншова на стор. 154 написала, пишучи про роки 1149-1169, "підчас цього двобою між Україною-Київом та Суздальщиною, вперше увиразнилися і викликали взаємну ворожість національні різниці двох народів". За ціну ніби то признання, що було "два народи", вона ще міцнійше і дбайливійше присипала попелом забуття ні більше-ні менше як сім віднотованих літописом українсько-московських воєн /чи було їх може й більше - того ми не знаєм. Щоб приховати в московському інтересі цю історичну правду оплатиться раз згадати про "різницю двох народів", не кажучи ясно чи вже сформувалися ті народи чи були тільки певні "різниця" і даючи зрозуміти, що Україною вона зве не державу, а лише територію - Київ.

Цю ж докладно думку висловив Ключевській, вже нами цитований, московський історик - прихильник неподільності з нагоди тої ж події, так: "Це був перший виступ великоруського племені на історичній арені /"Курс рос. історії" т. стор. 277/".

Як бачимо, коли б "організовані націоналісти" просто перевидали Ключевського - коштувало б дешевше і менше було б шкоди!

Меншова московські напади на Київ 1149, 1150, 1154, 1159, 1169 і 1174 років представляє як династичну боротьбу. Тимчасом літописець подає переконуючі докази того, що боротьба носила виразно національний характер, династичні ж війни мали місце в роках 1132 - 1147.

Наші москвофіли звертатимуть нам увагу на вживаний Меншовою вираз "українські племена" /для маскування основного/ і не бачитимуть у тому нічого лихого тоді, як нам звернуть з "ученим виглядом" увагу, що ми вживаємо вираз "московські племена", забуваючи, що тоді ще самої Москви не існувало. Отже пояснюємо, що нам ходить не про назву, а про існування групи племен, які пізнійше звалися "суздальцями", ще пізнійше - москалями, а ще пізнійше - почали себе звати "великоросами", або й "росіянами". Нам ходить про ствердження окремішності тих племен і про те, що вони не брали жодної участі у творенні і житті київської князівської імперії і що належати до неї не хотіли. Ходить отже про істотне, а не про назву.

Меншова безперечно розуміє про що ходить, але тому, що хоче прищепити те "істотне", яке хоч далеко від наукової правди, але москалям потрібне для узасаднення своїх загарбницьких цілей, хоче сконцентрувати всю увагу на династії, яка звичайно, до любецького з'їзду була єдиною. У виданній на еміграції "Історії України" мітичного "Холмського", над якою досить "попрацювали" Меншова з Оглобліним, підміна династії народом виступає особливо яскраво. Читаємо: "нарід осуджував тих, що розбивали єдність землі... Живе бо було почуття крової спільноти" /стор. 115/. На показ же того, що то правда вирвала спритна московка з літопису слова сказані при замиренні одного ворогуючого князя з другим: "я не угрин і не лях, ми одного діда внуки".

Ясно, що наведені слова цілком не стосуються до народу. Це - витягнута з рукава шулером карта. В тій же історії видруковано, що в Галицько-волинській державі шойно "позначилися прикмети, що стали основою національної окремішності". З наведених слів випливає, що і тоді ще існував "один руський народ", але ще й в XIV столітті українського народу не було. Меншовій, як московці не можемо закинути нерозуміння того, що вона ширить, а ось виникає питання: якою частиною тіла "думали" українці, видаючи шкідливу для нас книжку "Холмського" ще й другим виданням та рекомендуючи її викладачам українських шкіл українознавства? Єдність династії не має нічого спільного з етнічним складом населення. Однак у практиці володар здебільшого спирається на один з підлеглих народів. Не мєря, не весь, не "чудь белоглазая" були творцями київської імперії, хоча вони і належали до неї. Літописець, що писав іпатієвський список безперечно був лише "стихийним націоналістом українським", а не був ані москалем, ані вихованим москалями яничаром і тому він все ж подає короткі відомості, які потім доводиться пропускати Меншовій, а перед нею Грушевському, Бантиш-каменському та московським історикам.

У 1149 році московський князь /тоді московською столицею був Суждаль/ Юрій Долгорукий вирішив захопити Київ і з нього керувати імперією. З цією метою він створив коаліцію в якій головну роль відігравав він сам зі своїми "суждальцями". Йому вдалося в 1149 році на коротко захопити Київ. У місті він розмістив суждальців, але успіхи коаліції українських князів змусили москалів утікати з Києва. Кияни, вигнавши з Києва рештки московських військ, САМІ спалили Городець /укріплений замок/, щоб коли б воєнне щастя відвернулося від нас, чужинці-москалі не могли б безпечно розмістити воєнків серед ворожого населення.

В році 1150 знова вдається москалям захопити Київ і пограбувати населення. Однак і цим разом москалі в Києві не вдержалися. Шойно в 1154 році вдалося їм у третє опанувати Київ і ^{втрималися} тоді вони в ньому аж до смерті московського князя Юрія Долгорукого у 1159 році.

Його панювання мало виразний характер чужонаціональної окупації. У важливіших пунктах стояли "суждальські" залоги; а у Вишгороді, посадив він свого сина - Андрєя. В Києві урядували суждальці, спираючись на оильну суждальську залогу, яка стояла у відбудованому Городці. Українське населення Києва ненавиділо москалів і мріяло про визволення. Чисто національна антипатія українців не до особи Юрія, як це бувало при династичних міжусобицях, а до суждальців взагалі, відбилася в тім, як наш літописець описує суждальців, звучи їх "зажерливими", "загребущими" й "причепливими". Це в перше описуючи князівські усобиці спиняється літописець не на характеристиці князя, тільки тих чужинців на яких трималася його влада і в інтересі яких він діяв і тим виявляє, що тут ходить не про династичні чвари.

Смерть першого окупанта викликала загальну радість і населення повстало враз. Повторюємо: літописець був овідомий національного характеру боротьби і описав його, як повстання проти суждальців. Українці винищували позбавлені проводу залоги не лише в столиці, але й

по інших містах. Він пише: "Ізбивахуть суждальці по городом і по селам, а товар їх грабляче". Московські недобитки мусіли втікати в свою Московщину разом із сином покійного князя. Андрей бачив повстання, овідомий був ненависти українців і тому вирішив зібравшись з силами, вернутися і знищивши Київ, керувати імперією з Суждальщини.

У році 1169 обєднані московські війська /суждальці, муромці та рязанці/ здобули Київ та зруйнували його. Подаємо дослівно опис того що діялося з Іпатського описку "Початкового Літопису":

"Ваят же бист Київ місяца марта в 8, в вторї недїли поста в середу і грабіша до два дні весь град, Подолеє і Гору і монастирі і Софію і Дєаятиньную Богородицю і не бисть помилованіє нікому же ні откуда же, церквам горящим, крестьяном убиваемом другим вяжеми, жени ведоми биша в плін, розлучаєми нуажє от мужей своїх; младенци ридаху зряще матерей своих і взята імінья множество і церкви обнажиша іконами і книгами і ризами і колокола ізнесоша всі Смольняне і Суждальці... і вся святині взята і зажеє бисть і монастир Печерський... і бисть в Києві на всіх чоловіцех стенаніє, і туга, і скорб не утешимає і с слези непрістаньніє" /"Літопис по Іпатському списку" стор. 373, С.П. 1871 р./.

У перекладі на сучасну українську мову це буде:

"Здобутий же був Київ місяця березня 8 дня, на другому тижні посту у середу, грабували протягом двох днів усе місто, Поділь і Гору і монастирі і Софію і Дєаятиньную Богородицю і не було помилування нікому і ні звідки. Церкви горїли, християн убивано, інших звязувано, жінок тягнуто в полон, відривали їх силою від їхніх чоловіків; малі діти ридали, бачучи, що роблять з їхніми матерями і було награбовано силу майна і обдерто церкви, загарбано образи й книги і ризи і дзвони всі поздїймали смоленці і суждальці... і всі святощі забрано і підпалений був монастир Печерський... і стояв у Києві стогін людський і охопила всіх туга та скорбота неутішима і слези безупинні".

Московський же літописець про цю ж подію пише так:

"поможе Бог і Святая Богородица, і отня і дєдня моїтва" доконати такого славного вчинку /"сеґоже не било нікогдаже!"/. Як бачимо московський чернець був такий захоплений, що не завагався обтяжити Бога і Святую Богородицю руйнуванням святинь, церков і монастирів. Звичайно і Мєншова з охотою б до нього приєдналася б, але, щоб досягнути мету не дипломатично було б виявляти так свої почування, щоб і найбільший невідглас із чиола "орґанізованих націоналістів" зміркував, яку отруту він ширить. Для того, щоб отруїти свідомість кількох тисяч душ - варто стриматись! І Мєншова - стрималася. Але враховуючи слабе знання історії видавцями і незнання більшости читачів, вона не лише згадала про це "між іншим", але й так сфальшувала опис: "8 березня 1169 року столицю здано без бою, два дні грабували її союзники, і пише літопис, - "небуло милосердя нікому нізвідки: церкви горїли, християн убивано, інших брано в неволю"... Обдирано шати з ікон, забирали книги, ризи, дзвони. Токого руйнування ще не зазнав Київ навіть від половців". Самозрозуміло, що закінчення взято з історії М. Грушевського. В таких п'ять рядків на сторінці 154 обернулося повне експресії

і співчуття оповідання українця-літописця! А зникли з нього "дрібнички": оборона Києва, забирання "в полон" жінок /самозрозуміло не старих/, яких силою відривали від чоловіків і малих дітей, ну і те що грабували, руйнували і підпальвали такі "судальні" "смолянни".

Ще Драгоманів, щоб пригасити ненависть до москалів старався доводити, що всі "утиски" і переслідування терпіли українці від українців же. Цю ж тактику стосував і М. Грушевський, а за ним і Мєншова і тому докладніше не подавала хто це робив.

Так авторка виконала те ж завдання, яке яono окреслене і виконане на окупованій Україні у "Нарисах стародавньої історії Української РСР" (видано "Академією Наук УРСР" у році 1959) на стор. 570. Там читаємо:

"Розгром Києва військами Боголюбського в історичній науці нерідко зображається якимось винятковим фактом, що не має собі подібних... Поведінка військ Боголюбського не є винятком. Так напр. діяло в Києві військо Мстислава в 1146 році, коли воно грабувало двори київської знаті і монастир. Пізніше, у 1203 році військо Рюрика Ростиславича грабувало Поділ і Гору і церкви і монастирі".

Наведений уривок зредагований надзвичайно вміло: витриманий він у спокійному тоні, щоб робив враження об'єктивної "наукової" правди, яку "пояснюється", науку в якій трапляються "помилкові" пояснення не названо ані "буржуазною", ані /боронь Боже - націоналістичною/ взагалі натяку навіть нема на національність руйників /щоб нехотючи не підштовхнути думки читача на небажаний шлях/. Словом династичні уособиці, як і у Мєншової.

А тим часом сказане в наведеному уривкові далеке від правди.

Справа в тому, що в 1146 році військо Мстислава не було в той момент не лише в Києві, але навіть у його околиці. Лише кияне повстали проти князя Ігоря і поки не прийшов на запрошення киян Ізяслав з військом, вони хотіли пограбувати двори де-яких особливо нелюблених бояр і де-які монастирі, замішані в аферу князя Ігоря. Отже це все ані трохи не нагадувало руйнування Києва москалями. Що ж до нападу князя Рюрика, який був спровокований судальським князем Всеволодом то з ним, як пише літопис, "була вся половецька земля" і то половці допускалися грабунків, але йому було далеко до руйнування Києва москалями у 1169 році. Для Московщини потрібно ширити вигадку наче б то за князівського періоду східньо-європейські простори заселивала "народність, яку на відміну від сучасної російської ми називаємо древнерускою".

Щоб цілковито затерти наукову правду про значіння тих московсько-українських війн князівського періоду і зруйнування Києва не лише для України, Мєншова, після жонглювання династичними справами починає на сторінках 156 - 179, як спритний штукар, привертати увагу до роздутого нею і спотвореного "розпаду" імперії на 12 дрібних "земель". Цей процес, твердить вона, мав тривати від 1125 року до приходу татар і щойно аж у 1239 році впливає з того хаосу Галицько-Волинська держава. Так Мєншова: 1. промовчує факт величезної ваги -

знищення москалями київської імперії,

2/ промовчавши процес зросту значіння Дністрового шляху і пересунення на захід економічного центру скорочує тяглість державного життя українського народу на більше ніж пів століття і

3/ робить татар відповідальними за упадок київської держави.

Тимчасом задовго до упадку Києва почав виростати новий осередок на наддністрянщині, а в 1200 році вже мав підставу Роман Великий звати себе "самодержцем всієї Русі". Великий торговельний шлях "із ва-ряг у греки" став майже спогадом, бо його перетяли половці.

Не малу роль в цьому процесі відігравали копальні соли в Галичині. Мэншова промовчала не одне, щоб врятувати позірну стрункість і імовірність московської схеми. Але робить вона це обережніше ніж робила це пишучи до т. зв. "Енци. Укр-ва", де вона назвала історію Галицько-Волинської держави історією окраїного провінційного князівства і на стор. 428 написала "Юрій І. титулувався королем Малої Русі", а серед тексту була вміщена печатка Юрія І. під якою вона написала: "Печатка князя Юрія Львовича". Тимчасом на печатці було написано: "П. володаря Юрія короля Русі", /напис латинською мовою і тому перша літера не "П", а "С", бо по латині "печатка" - "oigillem"/. Не було там ані так милого московському вухові "величання по отчеству", ані ще приємнішого - "Малої".

У цій "Історії", яку розглядаємо, авторка була обережніша /можливо в зв'язку з висвітленням цієї справи Млиновецьким на сторінках 190, 191, 192, 193, 194 і 195 "Нарисів з стародавньої та давньої історії українського народу", яка вийшла в році 1964.

Спритна московка чудово розуміє, що справа не в тому чи звати київську землю /а навіть і взагалі українські землі "Українськими"/ тим більше, що вони охоче користалися в урочистих випадках і назвою "руські", щоб підкреслити тяглість і органічний зв'язок з минулим і то лише їхніх предків з творцями князівської, київської імперії і не в тому щоб визнати "існування національних різниць між двома народами", а в тому щоб всупереч фактам і логіці створитися у читача враження державно-політичної і до певної міри - етнічної єдності українського і московського народів, яких наче б то тоді й не існувало. Треба було утворити враження оталої приязні і "кровної спорідненості" між тими "галуззями" і приховати все те що свідчило про ненависть яка їх ділила. Для утворення такого враження чудово надавалася підміна історії народу, історією династії. При цій операції цілком не перешкоджало вживання в ряді випадків назви "український" - за царату існування залізничної стації "Ново Українки", "української" породи корів і навіть існування в царській армії "українського" полку. Натомість конечним було затерти й сліди майже тисячолітньої боротьби "на життя і смерть" між нами названими народами. При цьому можна дуже докладно описувати розвиток провінційної культури, вихвалити вишивки, українську ковбасу і вареники та робити на вистави ляльки в українських одягах.

Описи мистецтва поєднані з вигаданими московськими впливами, підфальшованого економічного розвитку /для цього використовується

територіальний принцип, промовчується ліквідація промислу і торгівлі організованої і веденої автохтонами, а розповідається про розвиток на "звільнених" від українців теренах економіки гнобителів/ та спотвореної релігійної боротьби - все це притягає увагу читача, але не будить ненависти до запеклого ворога, яку кожний справжній націоналіст, націоналіст свідомий повинен планоно підогрівати для більшого злітання і зміцнення нації, яке одне збільшує у кілька разів її сили. Само наголошування особливостей і навіть звеличування певних діячів /найчастіше не тих що нам треба/ не перешкоджає розкладанню нації. Це тим більше, що на стор. 70 Мєншова виразно підтримала московську вигадку, що начебто від вигаданої етнічної групи "східних слов'ян" походять три народи: московський, український і білоруський.

Прикладом, як це все можна поєднувати можуть бути наші українофіли і автономісти, а нині - советські письменники. Ось хоча б і П. Куліш і Е. Гребінка любили свій побут, знали властивості і здібності свого народу, але це не перешкоджало П. Кулішу написати відому "Чорну раду" з метою, як сам він писав у епілозі до видання її московською мовою, щоб довести "кожному колеблющомуся... не дисертацією, а художественним, воспроизведенієм забитої і іокажонной в наших понятіях старини, нравственную необходимость слиянія в одно государство южно-русского племени с северным". Пізніше докотився Куліш до "Історії воззєдінєнія Руси" /з якої відповідаючи її цілям уривки наводить Мєншова/. Другий знавець і аматор всього українського - Е. Гребінка в своєму "Богдані" вкладає до уст Хмельницькому такі слова:

"І віжу я там царство без границь

Надвінудрь на многія моря:

І запад, і восток, і юг, і север

В одно слілісь.....

І царство то чудесное - Росія".

Бантис-Каменський запевняє у передмові до "Історії Малої Росії", що наче б то історія України "тєсно сязана с общею отечественной" і лише потім наступило "отторженіє Малої Росії лїтовцями". Це ті погляди, які невисловлюючи їх лише піддаючи за допомогою "мозаїки" з різних, переважно московських авторів, хоче накинати нам Мєншова-Полонська-Василенко-Моргун.

Пишучи далі про козаччину, вона, як і советські автори, не раз підкреслює її поділ на дві "кляси" - заможних козаків і "сіроми, голоди" та перебільшує участь у ньому чужинців.

За те вона подбала, щоб в уяві читача козак тво було свого роду "ляндскнехтами", яким байдуже кому і чому служити, яке діє шукаючи здобичі і можливості грабунку.

Ми знаємо, що і західне лицарство, навіть учасники хрестових походів грабували і мордували, але ми рівно ж знаємо, що це не перешкодило народам заходу опоетизувати лицарство в літературних творах, наслідком чого витворилася уява про його вищість духову і вираз "лицарскість" вживається народами як один із синонімів шляхетності. Мєншова позбавила козаків власне цих прикмет і ніде /хоча згадала, що жінкам був заборонений вступ на терен Січі/ навіть не нятякнула, що

Запоріжжя власне було лицарським орденом.

Тимчасом самі запорожці стало підкреслювали, що вони є лицарями і безпосередніми єдиними спадкоємцями славних творців київської князівської імперії, Хмельницький навіть в офіційних документах підкреслював, що він є володарем цілого російського народу, "Росії", а москалів не уважав "росіянами". Нарід рівно ж у численних думках знав запорожців "лицарями" і підкреслював ідею боротьби з мусульманським світом та що найвищою нагородою є "слава". У думі про Самійла Кішку співає нарід:

"Слава не вмере, не поляже!

"Буде слава славно

"Поміж козаками,

"Поміж лицарями!"

У думі про Олексія Поповича, рівно ж зветься козаків - "лицарями". І навіть Самійло Величка, усунутий з канцелярії Кочубея на вимогу гетьмана Мазепи в своїйому "Сказанні" пише про "наших Сарматско-козацьких предків подобних іностраним у воїноких случаях давніх времен і віків бившіє рицарські отваги і богатырські діяння, без описанія і обьясненія оставлені".

У Меншової певно цілєво промовчане те все, що надавало нашому козацтву величі і захоплювало наш нарід. Вона напр. про врятовання від долону польського королевича Володислава під Москвою, навіть не згадує, а згадавши про ряд зайнятих Сагайдачним міст і укріплень московських, "забуває" звернути увагу на те, що це мало місце вже після припинення поляками війни і було самостійним продовженням військових операцій і впливала з власних плянів завзятого оборонця православія, - Сагайдачного і трактовання москалів, як ворогів нашого народу.

Нарешті треба підкреслити відношення Меншової до т. зв. "перейсавської угоди", яке вона виявила в рецензії на книжку Оглобіна на цю тему і була опублікована в "Українському Літопису" ч. 2 за 1954р. У ній вона позитивно оцінює цю справу, незважаючи на те, що Оглоблін промовчує, що дані замість "угоди" московські "Жалование грамоти" ріжним станам України, а зокрема, немов для глуму над "самодержцем всеї Росії" - Богданом Хмельницьким "жалованая грамота" гетьманові на... чигиринське староство! Промовчав про те, що вони не були жодною "угодою" і що гетьман їх не затвердив та цілковито ігнорував. Рівно ж замість досі прийнятого наукою погляду, що "Пріказ Малия Росії" був свого роду доповненням "Посольского Пріказу", себто був так би мовити відділом міністерства закордонних справ, Оглоблін пробує переконати, що був лише канцелярією московського царя, як царя "Малой Росії", чимось подібним до міністерства колоній, отже Україну не трактовано, як окрему державу.

Далі Меншова не заперечує твердження Оглобіна, що наче б то таке трактовання цілком задовольняло українців і тоді і в майбутньому. На закінчення своєї рецензії повторює Меншова твердження Оглобіна, що "сам факт існування цієї угоди не є негативним для нас", "Історик не може оцінювати подій по їх наслідкам" тимчасом власне історія

має оцінювати події по їх наслідкам, бо ті наслідки з одного боку виявляють справжню вартість для нації тої чи іншої "події", а з другого боку дають змогу оцінити передбачливість і політичний розум тих хто творив ті події.

Так напр. колюсальну вагу має безправна заміна підкупленими москалями послами гетьмана Богдана "Інструкцій" на "петиції", які дали змогу московському царю замість умови з Україною, підставу до втручання у внутрішні справи України, шляхом надавання "жалованими грамотами" різних "прав" окремим станам і населенню, обминаючи законну владу України - її гетьмана. Ігноровання гетьманом тих "грамот" дає змогу історикові оцінити поступовання гетьмана, як політика.

Становище в цій справі Меншової і Оглобліна ясно вказують на які манівці хочуть вони завести українську еміграцію.

Тут мусимо нагадати, що москалі, які одержали завдання розкласти українську еміграцію мусять звертати всю свою увагу не на тих, що ще перед війною готові були служити і за гроші і за "спасибі" москалям, або "заблудившись між трьох сосон" не знали "на яку ступити", а на тих хто керований здоровим розумом, або інстинктом розуміли справжні наміри москалів і відповідали на них слушною зневажністю. Для успішності акції треба було здобути довіря тих кого треба було здеморалізувати і тому невільно було відразу "розкривати карти" лише треба було маскуватися, вміло "забивати клини" у ті тріщини, які вже були зроблені, або поширені між двома війнами. Тому, фальсуючи і приховуючи правду, беруться енергійно "пятиколонники" захвалювати не комунізм і московський патріотизм, а тих авторів, що те пропагували /Фітільова-Хвильового, Миколу Куліша, Ю. Яновського, Сосюру і т. п./ Вправді, протиація здорових елементів де-що сповільнила ворожудіяльність і тому, щойно тепер робляться заходи, щоб видати всі комуністичні твори Фітільова. Ця сама тактика стосується і в ділянці історії. Р. Млиновецький ще в 1953 році в своїй "Історії українського народу" на стор. 347 писав: "згадана аналогія зясовує нам істоту справи, а разом з тим упрямо передбачати перебільшену увагу нових "емігрантів" до "історичних праць", подібних до "Історії Русов" і намагання популяризувати їх, популяризувати москвофільство.

"Цим пояснюється намагання створити свого рода "культ" пов'язаний з "Історією Русов". Його творці хочуть підмінити ним український патріотизм, який почав відроджуватися після визвольної боротьби 1917-1920 рр. і стоїть вперек шляху до закладання основ московської "федерації".

І Меншова і Оглоблін добре знали, що автор "Історії Русов" у своєму публіцистичному творі всіх справжніх українських патріотів обхляпує болотом /виняток - гетьман Богдан з якого він зробив москвофіла/, а найбільше гетьмана Мазепу. Знали, що він, щоб надати вигляд об'єктивності, переказує ніби то дослівно вигадані ним промови і відозви ворогів Москви, лише для того, щоб їхні аргументи розбити і скріпити свою провідну думку, що справжні "малороси" /назви "українець", "Україна" він принципово не вживає/ так віддані московському царю, і так люблять "єдинокровний і єдиноплеменний" москов-

ський нарід, що на жодні жідмови не піддавалися і здебільшого сам "розбивав" всі міркування і докази українських патріотів.

Знаючи добре, які погляди ширить "Історія Русов" і Оглоблін і Меншова, щоб привабити читача вороже наставленого до москалів, висмикують окремі речення з промов чи відозв українських патріотів і подають їх наче б то погляди автора згаданого твору. Коли зловлять на цього "хробачка необережного, який не помітив у середині гачка, решту вже має зробити книжка і незнання читачем історії. З читачем - так як з рибкою: або потрапить у руки московських "рибалок", або зірветься з "гачка" міцно покаліченим.

Видаючи у не докладному /змягченому/ перекладі цю пропагандову книжку, так дурило своїх читачів ніби то націоналістичне видавництво "Вісник", пишучи: "Поспішіть придбати - "Історію Русів" - вічну книгу України, що глибоко і правдиво наświetляє проблему Українсько-російських відносин. В ній знайдете велику правду..." "Що ж то за народ пише автор - коли за свою користь не дбає і очевидній небезпеці не запобігає?" тільки, додамо ми, дбає про московську користь і улегшує москалям винищення власного народу!

/Передруковано без змін, з усіма помилками з 12 числа, 1955 р./
Бачучи, що "темні як ніч" читачі "Вісника" не зареагували на цинічну брехню, москалі і їхні наймити цілковито "розперезалися" і з чисто кацапським нахабством в кількох слідуючих числах "Вісника" видрукували таке оголошення:

"Поспішіть придбати "Історію Русів". Вона розповість Вам про мазепинщину..." Щоб наддністрянці і взагалі українці з західніх земель зрозуміли, що "рвалося" з московської душі, мусимо пояснити, що коли москаль хотів знецінити якийсь рух і представити його як персональну авантуру якогось ватажка - вживав власне такої форми, як "мазепинщина" /аналогічно до: "хованщина", "путановщина", "денікінщина", "петлюровщина", "кєренщина" і т. д./ Так обернуто спробу гетьмана, підтримувану народом, відновити державу предків у персональну справу Мазепи. Ми не маємо змоги уділяти місце на переказування тих огидних брехень про гетьмана Мазепу, читачі, які купили ту книжку можуть самі побачити, що ширить та книжка і порівняти з фактичним перебігом боротьби, який поданий в праці Млиновецького "Гетьман Мазепа" видання 1976 року.

Тепер вертаємося до позитивної оцінки Меншовою праці Оглобліна "Переяславська угода". Оглоблін числив на наївність своїх видавців, але маючи намір ще не раз їх "пошити в дурні" не міг бути необережним і "перебрати міру". Отже він вхопився випробованого способу і те чого не важився сам сказати, хотів щоб вичитали самі читачі в "Історії Русов" і для того скористався з нами вже зясованого способу. Цитуємо дослівно слова Оглобліна:

"Українська традиція Переяславської угоди знайшла собі яскраве втілення в "Історії Русів". Вона переходить крізь увесь вікопомний твір української національно-державної думки" і на доказ того наводить такі слова: "Ізвєстно всьому свету, што народ рускій с своїмі козаками бил сначала народом самодержавным то есть от самого себя завісіим".

Певно кожний хто не читав того твору подумає, що то думка автора "Історії Русов" - тимчасом то речення вирване з проклямації Карла XII, автор же додає, що нарід їм не повірив, а повірив царю бо був "прихильний до сторони великоросійської, натурально через одновірство і однородство".

Говорячи ж про наради, які закінчилися переяславською угодою, автор "Історії" розповівши про спротив Богуня, а потім молоді "алуці" з Московщиною та подавши їхні міркування, пише, що наче б то Хмельницький виступив з промовою в обороні зєднання з Москвою, і наче б то "Мова гетьманська і старих людей зворушила нарешті молодих противоборців до сліз. багато хто з них із риданням говорив і повторював гетьманові: "Праві путі ваші : нехай буде по глаголу вашому й розсудові". Гетьман скориставши з пом'якшення сердця доручив... Богдановичеві... й Тетері написати договірні статті з царем московським". Сам же гетьман мав написати в листі до московського царя: "віддаю нічній анатемі і судові Божому всякого, що мислить до неприязельськи на єдиновірців і однородців". Це те чого сам написати Оглоблін не вжився, але хтось подбав щоб наведені слова у виданому за участю Оглобліна перекладі були видрукувані грубими літерами! Далі вже зветься і українські і московські війська "армією злученої Росії" і знова заходами когось замаскованого "під націоналіста" наведені слова видруковано грубими літерами. Далі подано самі ширі ідиличні відносини між Хмельницьким і москалями, а по описі здобуття Смоленська такими ж грубими літерами подано, що московський цар, засівши на троні, наче б то "приймав на себе титул Царя і Самодержця Великої Малої і Білої Росії, а злучено кажучи Царя Всеросійського". Підкреслення належать "націоналістичним" видавцям Перекладу/...

До такого "вікопомного твору української національно-державної думки" відсилає своїх наївних читачів Оглоблін.

Словом, з одного боку у виданнях "організованих націоналістів" і вигадки Погодіна, підтриманої Соболєвським, що київська князівська імперія була твором народу, який покинувши українську землю, заснував московську державу, вигадки якої не важаться вже у орбе підтримувати самі москалі, а з другого боку видається тими ж колами де-що емоційкована праця Меншової, яка повторює твердження Ключевського, який писав: "Головна маса російського народу, відступивши перед непосильними зовнішніми небезпеками з дніпровського південного заходу до Оки і Верхньої Волги, там зібрала свої розбиті сили, зміцніла в лісах центральної Росії, врятувала свою народність і озброївшись силою згуртованої держави, знову могла прийти на південний захід, щоб врятувати залишену там слабку частину російського народу від чужого ярма і впливу" /"Курс російської історії", т.І. стор.248/.

Кажете, що це не згідне з фактами і науковою правдою? - Тим гірше для фактів і правди! За те воно цілком годиться з московськими інтересами і легко сприймається завдяки своїй абсурдності нездатними до логічного думання головами еміграції, яка носить ся з думкою перевидати ще те все по англійськи, щоб зміцнити їхнє переконання, що "українці" - "російські гилбери".

До того ж Мєншова не забула повторити слова Ключевського:

"Населення Київської Руси було однаціональне, а навіть мало одну мову" /там же стор. 81/.

Самозрозуміло, що Ключевскій приписав татарам зруйнування князівської імперії, але тому, що сам він москаль і московський націоналіст /народжений у пензенський губернії/ не могла його московська душа втриматися, щоб як і літописець, що писав "лаврентієвський" літопис не похвалитися /"сеґоже не було нікоґдаже"/ зруйнуванням Києва у 1169 році і забувши про свою вигадку про "однаціональність" населення київської імперії, написав: "це був перший виступ великоруського племені на історичній арені".

Вправді, як ми знаємо, це був далеко не "перший" /вправді - там-ті були досить невдалі/, але москаля докладність не зобов'язує!

З наведеного ясно чому так охоче і часто покликається Мєншова на праці Ключевського.

Може у де-кого виникнути питання: чому про такі важливі справи не говориться, чому не з'ясовується? На це проста; але правдива відповідь: є ціла книжка на 640 сторінок в якій у популярній формі з'ясовується ці справи, а в ній присвячені стор. 624-631 рівнобіжному порівнянню двох схем історії сходу Європи - нашої і московської та двох єдино можливих висновків на майбутнє з кожної з них. Але не зважаючи на свою популярність-всєж вона вимагає від читача, щоб він послуговувався власним мозком. Тимчасом 99% читачів від того відзвичаїлися. Преса контрольована москалями і їхніми приплєнтачами. Отже вона не буде звертати увагу на заборонені своєрідною "еміґраційною цензурою" праці. Тому загаль і тут виконує вказівки "ведущево народа". /на-те ж він і є "ведущім"/.

Але Мєншова добре розуміє, що неналежить для досягнення мети покликатися на самих москалів і тому частіше покликається на праці проф. М. Грушевського, який на погляд загалу /особливо тих хто не читав його праць/ значно мав би різнитися від Мєншової. В дійсності різниться він тим, що коли Мєншова підмінила історію народу українського історією династії рюриковичів то М. Грушевський підминив її історією соціально-політичної боротьби народних мас проти пануючих верств і як сам ствердив, намагався усправедлилювати всі, в тому і антидержавні рухи тих мас. Але і Грушевський і Мєншова сходилися в одному, основному /і то для свідомого націоналіста - найважливішому/ в бажанні приховати все, що розкривало б справжні московсько-українські відносини і тим зміцнювало б силу нації і загрожувало б відірванню України від Московщини.

У статті написаній зараз же по повороті разом з німцями до Києва Грушевський признається у "орієнтації на Росію" УПРади, яка була наслідком "духового холопства, холуйства раба" /"Кінець московської орієнтації"/. Треба признати, що становище Мєншової було кращим, як тому, що вона, як московка, не з "холуйства" тільки з патріотизму діяла серед українців, як диверсантка і яснійше усвідомлювала, що треба в московському інтересі промовчати або сфальшувати, так і тому, що історія династії давала Мєншовій значно більші можливості, як

концепція Грушевського. Але й історію династії доводилося не раз у московському інтересі фальшувати. Так напр. промовчані нею справжні відносини між москалями взагалі, а князями зокрема і татарами. Ці відносини не підтверджують московської вигадки про "татарське ярмо". Розрекламована широко Кулікова битва /1318/ Дмитрія Донського не була боєм за визволення від татарської зверхності, тільки була виступом по боці одного претендента на владу в Орді проти другого і тому москалі ще сто років /аж до розпаду татарської держави/ платили татарам данину. Як "династичні таблиці" /особливо - 9/ дають підставу для трактування, як "цілості" різних поколінь VIII, IX, X і XI, так і мапа, яка включає й литовські землі і навіть Москву, незважаючи на дану для маскування назву "Українська держава", непомітно прищеплюють московську вигадку, що існувала одна держава, яка мала "однаціональне населення і навіть мала одну мову" в якій наслідком феодаларських відносин і в залежності від якостей володарів, які боролися за владу, переміщувався політичний центр раз із Новгороду до Києва, раз - до Суздаля, раз - до Галича, раз до Литви, а раз - до Москви. Так як пізніше - до Петербурга, а потім - знова до Москви. На стор. 336 говорить Меншова про "руську людність Великого Князівства /Литви/, як цілість в якій потопали і Кривичі /білоруси/ і українці.

Згідно з твердженням Меншової навіть у другій половині XV віку не може бути й мови про якусь національну свідомість. Ось цитати з її праці:

"Образи на релігійному ґрунті штовхали православних до Москви. Це погіршувало відносини між Литвою та Москвою, які і без того загострювалися на ґрунті політичного суперництва. Цей русько-литовський антагонізм і нахил руських елементів до Москви, були явищем цілком явним".

Далі пише вона "вплив Витовта на Рязанське і Тверське князівство, низка сіверських князівств добровільно піддається під владу Витовта... Великий Князь московський Василій - син Дмитрія Донського одружується з донькою Витовта, Софією і вважає це за велику честь".

З наведеного мусить виникнути у легковірного читача переконання, що москалі, українці, литовці і кривичі уважали себе чимось одним цілим і про жодні національні інтереси не могло бути й мови і в кінці XV століття. Далі наводить речення, яке вказує уся безпідставність розуміння наївними наддністрянцями слова "русини", як синоніма слова "українці". Меншова пише: "Під впливом литовського елементу уряд Великого Князівства дедалі менше звертав уваги на русинів - білорусів та українців... і легковажив Московське Князівство, яке зростало за його рахунок".

Після слова "русинів" в оригіналі на сторінці 333 стоїть рисочка, яка означає, що це слово включає два наступних, які лише конкретизують його зміст. Тим самим вона властиво повторює пушену в рух М. Драгомановим ще під час його полеміки з Баштовим таку "вчену" абсурдну вигадку, висловлену ним у популярний спосіб так: "генеральгія українців серед слов'ян мусить бути така: діди - слов'яни, сини

слов'ян - чехи, поляки, серби, руси, сини русів - українці, білоруси і велікоруси".

На сторінках 334 і 335 авторка зручно перескакує на історію династії і зве претенсії "московських князів, духовенства провідної еліти" і "теорію трьох Римів... фантастичною теорією". Але там мова лише про узасадненість чи неузасадненість претенсій московських нащадків династії рюриковичів, але не про український і московський народи, які під ту пору значно різнилися не лише інтересами і етнічно, але й расово. Залежить же Мєншовій на прищепленні читачам думки про неіснування ще й тоді двох окремих націй і тому вона розповівши про типові для феодалізму справи, робить з них несподівано такий висновок: "Всі ці факти свідчать, як низько стояла тоді національна та політична свідомість білоруської і української еліти". Тимчасом усе нею наведене свідчить лише про те що думали вони як типові феодала, а коли щось перечило її тенденції - вона такі факти промовчувала, коли ж було "на руку" не забувала підкреслити. Так напр. згадала, що по розпаді татарської держави і одруженню московського князя Івана III з небогою візантійського імператора Іван III спробував іменувати себе "Государем всея Руси". Ясно, що обидва факти не мали нічого спільного ані з історією українського народу ані навіть московського.

Нарешті спритна московка, для закріплення у свідомості "єдності" всіх "руських", пригадає своїм читачам "важливу" подробицю: "від шлюбу братаниці /по українськи - "небога" / Глинського Анни-Олени Глинської з Великим Князем Василієм III народився син Іван, в майбутньому Іван Лютий".

Але такі "дрібнички", як хоч би те, що наприкінці князівського періоду і початку "литовського" твориться нова літературно-канцелярська мова, яка звільнившись від болгарських впливів, уже остільки різнилася від "книжної" мови часів Володимира Великого, що вже доводилося видавати словники, а у 1517 році вже видано псалтир перекладений на українську мову, а в 1556 розпочато друк Біблії мовою українською і та мова значно різнилася від московської.

Згідно з "Історією" Мєншової не такі то вже безпідставні є висунуті московськими князями /"Рюриковичами" / в 1493 році претенсії до цілої "спадщини", яка належала династії, отже і до українських земель. Очевидячки такі претенсії міг висувати і Іван Лютий. Зконцентрувавши увагу на історії династії, Мєншова могла з приємністю заявити, що "верхівка" мала надто малу "національну свідомість" /чи меншу від видавців праць Мєншової?/. Цікаво, чи на її думку польський король - Стефан Батори мав малу, "національну свідомість" чи поляки, які його вибили, мали "малу національну свідомість"? Чи просто так ставити справу можна лише для баламутства?

Чому авторка не звернула належної уваги на ширші кола українського народу? А вони були свідомі того хто є їхніми предками, свідомі тягlosti життя своєї нації. Представники шляхти, мішанства і козацтва виразно зазначали і при кінці XV і в XVI та XVII століттях, що вони є прямі нащадки того народу /а не князів!/, який з Олегом ходив на Царгород, вони ж в 1509 році подбали про загарантовання їм Польщею

права урядування своєю мовою, а в 1571 році домогалася наша шляхта від польського короля дотримання гарантій з року 1509 і щоб звертався до українців мовою українською. Власне ця національна свідомість, приховувана авторкою, управнила Богдана Хмельницького, що не мав нічого спільного з династією рюриковичів, назвати себе в листі до турецького султана в 1648 році "гетьманом всієї Руси" у травні 1649 р. сказати представникові Польщі: "Бог мені те дав, що я єсьм самовладець і самодержець руський", а в 1654 році у "вірчій грамоті звати Україну "Росією", себе ж самого володарем і репрезентантом "усього народу російського". Ні московському царю, ні йому і в думці не було уважати москалів - "росіянами".

Один з панегіристів, вихованців Київської Академії, писав ясно: "Виною синів Володимирових Росія впала - за Хмельницького, при Богдані на ноги встала". Отже справжня еліта українська була свідомо органічного зв'язку держави козацької з державою князівською і того, що творцем тих держав був той же нарід - нарід український. Цю ж думку підкреслювало виразно і мішанство /див. звертання наших львівських міщан на початку XVII століття/, яке обвинувачувало в утисках не уряд польський, а "народ польський". У 1621 році митрополит Іоанн Борецький зве козаків нащадками "славного народу руського". Така була справді свідомість українського народу, який знав, що лише він мав право зватися руським /а свою державу в урочистих випадках, по-грецьки - "Росією"/ і тоді не звав москалів "руськими" тільки - москалями.

Але Меншовій не залежить на правді, лише на досягненні потрібного москалями ефекту.

І вона і Оглоблін /див. "300-ліття Хмельниччини", вид. НТШ, стор. 138, рік 1948/ може з запалом хвалити "українську руську державу" і лише потім написати: "Переселення української /і білоруської/ людно-сти в межі московської держави почалося ще задовго до 1648 року, але бурхливі умови життя ще посилили це переселення /Оглоблін/ і далі про-бує автор доводити, що "чимало переселенців" /"селянська маса"/ опинилося "в центральних областях Московщини". Вправді, доказів переконуючих він не подав, а вони обов'язково не згадують про те, що москалі, хоч говорять слов'янською і хоч Д. Дорошенко в своїй праці "Славянський світ" /Берлін, 1922/ включив москалів під назвою "великоросів" і використав опростовані наукою погодинські аргументи - такі не є слов'янами.

Москалі та їхні приплентачі українського походження концентрували увагу загалом на династії рюриковичів, а коли в Московщині приходила до влади німецько-прусська династія Романових - з тою ж метою починають наполягати на "всесвітнянських" і "демократичних" ідеях, які обов'язково приходять в московській редакції.

Молодики, які здебільшого лише чули про писання Герцена, Чернишевського, Лаврова, Бакуніна та пізніше Плеханова звали себе гордо спочатку "народниками", а по 1900 році "соціалістами-революціонерами" а ті, що лише переглядали "Капітал" Маркса - не менше пишалися назвою "марксиста" - уважали майже лайкою назву "шовініст" чи "зоологічний націоналіст". А такими в очах зраданих молодиків були всі хто

не хотів так як вони належати до московських партій. Більшість українських письменників і діячів зі шкіри лізли щоб довести, що вони не є "зоологічними націоналістами", але це їм не вдалося бо доходило до того, що напр. зрадник і запродавець П.Тичина мусів виправдуватися з такого "злочину", як... любов до рідного краю! /"не гріх любити рідний край коли це для всіх". Писав у 1917 році, цитую з пам'яті/. Не спинаємося над справою "шовінізма" і "зоологічного націоналізма", бо ці питання розглянуті і з'ясовані в томах I, II і почасти III і IV, але не розуміння того "організованими націоналістами" мало не робить їх одностудійними раннього Тичини.

Дуже скорочений розгляд I-го тому антиукраїнської "Історії України" Меншової вистарчає ясно показує мету її написання авторкою, яка безперечно є московською патріоткою. За браком місця і потреби не розглядаємо другого тому її праці. Казали стародавні римляни: "sapienti sat", /"для тямущого досить"/, а наш нарід міг би додати і свою приказку: "а дурному і святий Боже - не допоможе"

На закінчення короткого огляду "Історії Меншової" вважаємо кінечним підкреслити, що ми ніде не закидали цієї "Історії" незнання, або помилок зроблених наслідком незнання того, що прийнято московськими істориками, або в дещо змодифікованій формі ширено М. Грушевським. Щоб було ясніше - звертаємося до прикладу: польські вчені дбайливо досліджували історію Галичини, а проте не знайдемо польського історика, який би виразно написав, що Львів є український. Кожен в остаточному підсумку подасть ряд міркувань, чому він таки належить полякам. Автори "Передмови" визнають, що головним завданням української політичної еміграції є "переборення пануючої ще в чужій історіографії застарілої російської історичної схеми /яка присвоює Київську Русь "Росію"/ оновленій советськими істориками.

"Передмова" не підписана, але на окладинці відруковано: "Загальна редакція: Степан Ленкавський". Отже за щойно наведені слова несе якусь відповідальність і він. Ми дуже сумніваємося, щоб він бодай уважно прочитав книжку перед друком /а як і прочитав - то не будучи фахівцем у історії, сумніваємося, щоб міг побачити всю тенденційність її/, але "Передмову" так читав! Таким чином справа з одного боку нагадує нам "редаговання" санітаром праці визначного лікаря-інтерніста, а з другого боку повного браку почуття відповідальності перед своїм народом, якому захвалюється як лік на його хворобу смертельну отруту, що погіршує значно його стан.

Далі в тій же "Передмові" наводяться слова такого "відомого історика", як Оглоблін, згідно з якими авторці "властиво особлива сила історичної синтези, в душі української державницької історіографії". Хоча Оглоблін допускався помилок, які в нормальних умовах унеможливили б одержання звичайної матури, правдомовність не грішив ніколи, однак важко припустити, щоб не відрізняв історії писаної в українському державницькому дусі від історії династії.

Подібно, як у відомому оповіданні Квітки-Основ'яненка /"Підбрехач"/, так і в цій "Передмові" сучасний "підбрехач" додав до наведених слів Оглобліна: "для авторки є характеристичний примат

тягlosti державно-національних прамувань в українській історії". Треба бути добре "на підпитку", щоб щось подібне не пробачити, або... або бути 100% певним у цілковитій нездатності думати читачів!

Але того мало! Мусимо спититися над справою видання тої "Історії" не явно московільським видавництвом наших "автономістів", а "організованих націоналістів" і прояви в їх фінансі, в "Шляху Перемоги" ч. 43 з 22 жовтня 1978 року статті "Коваля", яка може служити блискучим доказом правильності твердження одного з шефів "пятої колони" Ю. Шереха, що серед еміграції "майже нема людей розуму".

Під невинною назвою: "Навчання історії в середніх школах" міститься шкідливе заважання шкідливих праць з історії України з метою відкинути власне на тих батьків, які проти таких праць і використати їхню легковірність. Він звертається до тих батьків, яких обурює коли викладач історії каже їхнім дітям, що Володимир Великий був російським князем. Далі автор статті виступає з дискусійним твердженням ніби "західня наука присвоює українську історію Росії". Тимчасом напевно, що "українська" наука робить це саме! Після цього автор вискакує з запевненням, що досі не було підручника української історії, якого можна було б пропонувати тій "західній науці", як підручника для середніх шкіл, але мовляв, тепер появилася і ним /просимо не сміятися/ - перший том "Історії України" Василенко-Полонської, який треба перекласти на німецьку мову.

Наведені слова вказують, що автор не знає цілком, яким має бути всякий підручник історії для середньої школи, навіть власної, української, а тим більше чужинської. Не знає, що неможна давати учневі книжки, якої сам Коваль, або не встані був зрозуміти, або робить це зі злочинною метою. Як було вже з'ясоване, ця "Історія", всупереч твердженню п. Ковалю, не дає ні "практично", ні "теоретично" жодного "перегляду всієї нашої історії" і тут же, даючи тим свідомство нездатності збагнути мету, яку собі поставили Меншова, з запалом пише: "Самих таблиць княжих родів - 20 сторінок". Шкода, що автор статті не додумався додати, що завдяки цьому навіть Іван IV, Лютий, потрапив до "української" історії, разом з іншими московськими князями. Шкодує автор, що нема там мал князівської держави, певно не помітивши, що мапа така як потрібна Меншовій там є і в її межах пишається й Москва! Можливо, що п. Коваль писав на чиєсь доручення, а книжки не бачив, бо мапа таки величезна.

Ще твердить автор, що "головно йдеться про відвоювання від москалів Київської Русі". З того випливає, що автор власне хоче вплинути на тих хто хоч може і не знає своєї історії бо вчився в чужих школах, але по українськи думає. Далі пише автор ще таке: "За це взяли в Америці, перекладаючи "Історію України-Русі". Ця остільки буде відповідати правді, оскільки ми додамо: взяли, /не зважаючи на спротив/ ті, кому, як і Меншовій залежить на збереженню московської схеми історії сходу Європи.

Згоджуємося з автором статті, що видання в перекладі на чужу мову обох праць "виконало б велику місію"... ЗМІЩЮЧИ у чужинців глибоке переконання, що князівська держава це було щось подібне до

"Священної Римської Імперії Тевтонського Народу", лише той "тевтонський" /у данному випадкові - "російський"/ нарід своїми провінційними особливостями менше ріжнися від українців-"малоросів" ніж ріжниться сучасний прусак від баварця та й та ріжниця виникла під пануванням Литви і Польщі. Перечитавши дві названі праці, зміцнюється, чужинець у переконанні, що Україна - це тільки географічне поняття - назва частини Росії, нарід, що ту частину Росії заселює, як твердить широко рекламована "організованими націоналістами" і Оглоблін, "Історія Русов" віддавна так безмежно любить москалів, як "єдинородний" нарід, що вибачає їм усе, а навіть такий "негідник", як Мазепа і той мав уважати "смертним гріхом" убивство хоч одного "росіянина". Слід нагадати, що "Історія Русов" принципово не вживає назви "Україна". Природно, що в тому аж ніяк не винувате німецьке міністерство освіти, як це твердить Коваль, лише є "тим обурливіше", що українці такі як він, з запалом рекомендують подібні праці. І коли вони візьмуться "дику поле прополжвати від лопухів і будаків" то є всі підстави боятися, що українська еміграція виконуватиме як досі фінансуючи "Енци. Укр.", або "катедри" Гарварда "політичну місію" погребників України. Безумовно Москву, яку /звертаємо на це увагу п. Ковалья/ ніколи Хвильовий не звав "Задрипанкою", буде з того тішитися.

Нарешті, знаючи добре, що люди, які незвикли послуговуватися своїм розумом /навіть коли його мають/ будуть базікати про "персональні погляди" і добачати "тенденційність" власне там де її немає, показувати загально-признаних авторитетів, щоб сховатися за їх опину і жити "чужим розумом". Отже задовольнимо їх і позбавимо можливості трактувати написане, як "особистий погляд" невідомої особи.

У році 1930 на сторінках ЛНВ розгорнулася дискусія між українськими істориками: М. Кордубою, С. Томашівським і М. Чубатим з одного боку та українськими вченими, що перебували в Чехії і очолював їх професор Степан Смаль-Стоцький з другого боку. Названі львівські історики, як свідчить М. Чубатий на сторінці 15 своєї книжки "Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східно-слов'янських націй", /вид. 1964 року/, всі визнавали авторитет проф. М. Грушевського і схему викладену в 10-х томах "Історії України-Руси", та схема мала рішучий вплив на стабілізацію синтези українських істориків у справі формування трьох східно-слов'янських народів".

Томашівський обстоював погляд, що колискою українського народу була шойно Галицько-Волинська держава /тим самим не уважав київську князівську державу українською, бо мовляв такого народу ще не існувало/. М. Чубатий відносив це "виникнення" українського народу на XV століття, а М. Кордуба твердив, що коли б князі Гедемін і Ольгерд не підбили українські землі - то взагалі не було б жодного українського народу.

Шойно в 1964 році Чубатий на сторінці 16 признався, що "погляди цієї групи і автора праці були помилкові".

Тепер хай спробує п. Коваль і "організовані націоналісти" трохи подумати над наведеним незаперечним фактом і тоді може вони зрозуміють, що коли не чужинцям, а відомим українським історикам автори-

тетним/признавана ними і читана ними десятитомовою праця М. Грушевського не перешкоджала віддавати київський князівський період української історії, більше того - не перешкодила одному з них обстоювати думку московських націоналістів і вчених, коли б не завоював наших земель литовський князь Гедемін та Ольгерд то взагалі б не витворився український нарід, тільки безпосередньо історія мітичних "східних слов'ян" непомітно перейшла б у історію московського народу - то яким чудом мали б німці, французи чи англійці під впливом тієї ж "Історії" Грушевського і ще багато гіршої під цим оглядом "Історії" Меншової - СТАТИ БІЛЬШИМИ УКРАЇНЦЯМИ ЗА САМИХ УКРАЇНЦІВ?

Не зашкодить звернути увагу і на те, що Чубатий, визнавши чесно, що помилявся все ж і в тій книжці не був у стані до решти звільнитися від впливу московських істориків.

Але і на цьому не кінець. Коли б та московська схема відповідала правді, коли б могли б вчені не "препаруючи" літописів і інших джерел довести, що їхні вигадки відповідають історичній правді - ми б сказали "прикро, але правда -- є правдою". Тимчасом то все є лише антинауковою московською вигадкою!

Про неучтво, як п. Ковалья так і видавців "Історії України" Меншової /як і "Злу волю", бо видавці в "Передмові" до праці Меншової, називаючи її писання переважно "еміграційного" періоду не забули промовчати назви дуже численних її праць писаних її рідною, московською мовою/ свідчить непоінформованість про зміст одної статті Грушевського написаної ним ще до революції, власне про схеми історії Східної Європи, у зв'язку з пляном слов'янської історії виробленому підсекцією організаційного з'їзду "російських фільольогів", які обговорювали справу раціонального укладу історії слов'янства у проєктованій "Слов'янській Енциклопедії".

Критикуючи застарілу московську схему, Грушевський пише:

"Схема ця стара, вона має свій початок в історіографічній схемі московських князів, і в основі її лежить ідея генеалогічна - генеалогія московської династії". /М. Грушевський "Звичайна схема "Русской" історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства"/. Отже п. Коваль захоплюється вміщенням в "Історії України" Меншової-Полонської тих "20 сторінок таблиць княжих родів", не розуміючи мети авторки, яких покладення в "основу" уважав більше пів віка тому Грушевський "застарілим". Вправді п. Коваль, може /чи краще сказати, міг би, як би знав/ з тої ж статті Грушевського навести таке: "Цю різницю /між українською і московською "народністю", Р.П./ хотіла була затерти Погодінська теорія, населивши Подніпров'я X-XII вв. великоросами й казавши їм потім у XIII-XIV вв. відси виємігрувати, але я сумніваюся, що хто-небудь схоче тепер боронити стару історичну схему цю ризиковною, всіма майже полишеною теорією".

Навівши таке, міг би п. Коваль сказати: "а міг же в поступовій Америці, у Гарвардському університеті "відомий історик" - Прицак на сторінках "Свободи" повторювати давно спростовані "аргументи" Погодіна і це не перешкодило йому натягнути українську еміграцію на кілька мільйонів доларів на ширення такої "науки". То чому ж не вільно

мені писати про те чого не знаю?" Звичайно, вільно! Папір усе витримає. Але в справах, які мають велике значіння для цілого народу - то таки треба пам'ятати про моральну відповідальність і то не лише п. Ковалю, а в першу чергу редакції і організації.

Звичайно, що коли б таке почуття було і коли б автор звик жити своїм розумом, він би прочитав та перевірів написане в "Нарисах з стародавньої та давньої історії українського народу" Млиновецького і його ж "Історію українського народу" видання 1953 року і не дався б так легко зловитися на гачок.

Але як показують факти, на жаль, ми маємо до діла не з самим незнанням, гоштаплерством і безвідповідальністю політичних "діячів", але і з добре обміркованою плянковою акцією "пятикольонників", яким згадані прикмети надзвичайно улегшують виконання завдань.

Спекулюють вони на затемненні прийнятих висловів і термінів, бо поскільки люди думають тільки послуговуючися словами то затемнення значіння слова тягне за собою затемнення думки. Це - заміна прецизійного знаряддя "сокирою". Тепер таке робиться зі словом "державник", позбавляючи його властивого значіння. Починають звати "державниками" людей, які прагнуть ладу, який забезпечував би їм особисто безпеку, добробут, набути правдою і неправдою майно і не вимагав би від них нічого. Їх не цікавить ані те хто той лад дає, ані яким способом і чиїм коштом забезпечує, ні доля інших, ні навіть доля його власних нащадків, як рівно ж він не почувається до обов'язку віддячуватися своїм предкам і своєму народові, яким завдячує своє існування. Така двоногога худобина, звичайно, проти війни, але за користування всім тим, що здобув той нарід, який збудував для себе ту державу в який влаштувався такий "державник". Тепер такого типу людину, коли вона є або українського роду, або походить з України починають звати "українським державником".

У році 1969 перевидало видавництво, яке видало також "Історію України" Меньшової книжку Дмитра Дорошенка "Мої спомини про недавнє минуле". Видання кожних споминів незалежно від поглядів їх автора і неминучий суб'єктивізм є корисне - бо служить матеріалом потрібним історикові для вивчення доби, але в даному випадкові в післяслові робиться автора "українським державником", інспіруючи читачеві правильне розуміння того означення і пропонуючи йому вчитися у автора, отже і наслідувати його.

Д. Дорошенко належав до 1918 року до автономістів-федералістів, отже був московським "державником". Очевидячки нічого спільного з українськими націоналістами не мав. Справжній український націоналіст, розуміючи, що перебування в межах московської імперії приведе остаточно до фізичного знищення український нарід, до долі ацтеків чи індіан - дбав до збільшення сили своєї нації за допомогою загострення стосунків з головним ворогом, за допомогою посилення зненависті до москалів, бо лише вона могла б перетворити нарід у могутній моноліт, у міцну національну спільноту і довести до визволення. Тому серед націоналістичних десяти "заповідей" у десятій стоїть: "не приятелюй з ворогами нашого народу бо додаєш їм сили і відваги; не накладай укупі з

гнобителями нашими, бо зрадником будеш".

Дмитро Дорошенко приятелював з чернігівськими дідичами - москалями і "малоросами", з великою симпатією ставився до ліберальних діячів московських, поділяв національні погляди М. Драгоманова /а він поборював український націоналізм /"національство"/. Зрештою в тих споминах він з симпатією ставиться до ряду москалів, що вели проти-українську політику. Це не перешкоджало йому бути українським культурником і громадським діячем провансальського типу.

Але це ^{не} все! У 1931 році вже з Канади, написав Дорошенко листа до свого приятеля - московського політичного діяча Мельгунова, який перебував у Франції, а Мельгунов подав його до преси і видрукував у 17 числі "Возрожденія". В цьому листі Д. Дорошенко пояснює свої заходи в справі приєднання Криму і Бессарабії до України за часів Скоропадського бажанням зберегти їх для Росії. В тому ж листі він писав:

"Виходячи з економічного становища /не говорячи вже про величезну кількість історичних, культурних, релігійних та інших зв'язків/ - Україна і Росія неминуче повинні жити у взаємному союзі, міцному й ненарушимому раз на завжди".

Коли людину, що стремить, незважаючи на кількаторітній досвід, до такого зв'язку з запеклим ворогом і гнобителем свого народу, звати "українським державником" то чому не вважати за такого і вояводи Кишіля, або Квітки-Основ'яненка?

За Скоропадського Д. Дорошенко був лише "декоративним" Керівником Міністерства Закордонних Справ, дійсним же міністром був москаль Палтов. Але за УНР /до Берестейського миру/ був Д. Дорошенко губернiальним комісаром Чернігівщини. Подаємо з того періоду уривок з У розділу споминів, який має заголовок: "Анархія поширюється на Чернігівщину: "... щодня і щоночі до нас надходились до комісаріату розпачливі телеграми про погроми, розбійництва, підпали... Спробували було посилати вояків з Українського батальйону, але вони їздили неохоче, вимагали спеціальної платні, а головне - під час кожного виїзду з Чернігова кілька душ зникало і не верталось". Тут мусимо звернути увагу на те, що Дорошенко промовчав причину. Батальйон окладався з охочих, які добровільно лишилися у війську з наміром боронити Україну та її волю. В Чернігові вони також могли втікти і коли того не робили то лише тому, що ще вагалися. Взявши ж участь у такій виправі, вони мали нагоду переконатися, що їх використовують не для оборони України, тільки маєтків і майна ворогів України: поміщиків - москалів і малоросів від українських селян і решток московської армії, що піхотою верталиось з фронту до себе. Наслідком того все знаходилися такі, що переставали вагатися і рушали до дому. Що наш здогад правильний, побачимо читачи далі перерваний нами уривок.

"Та й самий батальйон почав потроху деморалізуватись під впливом загальної піхоти: дисципліна падала, старшина не уміла піддержати первісний бадьорий настрій в батальйоні, і видно було, що його дні, як боєвої сили, вже пораховані. Один час доля нам ніби воміхнулася. На територію Чернігівщини прибув з Києва кирасирський полк, добре дисциплінований, в комплекті. Ми розташували всі 6 його ескадронів

по різних важливіших пунктах губернії; щоб він ніс охорону та, щоб його кирасирів можна було висилати на втихомирення погромів. Якийсь час кирасири це й виконували. Але виявилось, що це той самий полк, що стріляв літом в українських козаків-богданівців. Центральна Рада почала домагатися негайного його видалення з української території.

Спочатку ми пробували його вдержати, просто як найману збройну силу, оплачуючи солдатам їх охорону службу. Але незабаром самі кирасири почали большевизитись; офіцери десь позникали, полком командував уже якийсь вахмайстер; вкінці воєни рішили йти до дому, десь у Новгородську губернію. /стор. 209-210/.

Варто тут звернути увагу, як Дорошенко зручно обминає невиндну йому правду. Він пише: "стріляли", а це зовсім не те, що було, бо можна "стріляти" і... навіть нікого не поранити. А в дійсності була зроблена засідка вздовж залізничного тору, були розміщені кулемети, потяг спинили /богданівців везли на фронт битися за москалів/ і напали кирасири на неозброєних воєків з вогнепальною зброєю і шаблями, з криками: "ми вам покажем Україну"!

Наслідком нападу було 16 "богданівців" убито і багато поранених. У Києві був улаштований урочистий похорон жертв московського нападу, а мішана комісія почала докождження і коли почали виявлятися прикриття для москалів подробиці - слідство закінчила урядова московська комісія, яка приховала правду. Обурення українців було таке велике, що московському командуванню довелося вислати із Києва і взагалі з України той кирасирський полк. І ось "український державник", дбаючи в першу чергу не про добро України, а про маєток поміщиків москалів і "малоросів", не лише затримав той полк на Чернігівщині, але ще й після домагання уряду, який його призначив губ. комісаром, намагався всупереч йому затримати ще той полк. Робив він це добре знаючи, що московсько-большевицький уряд вдавав, що визнає самоостійність української держави, а лише на просьбу українського ж /маріонеткового/ "харківського" уряду вислав війська проти "буржуазної УНР". Звичайно, УНР не була "буржуазною", обстоювала умірковано-соціалістичні погляди, але можна собі уявити, який чудовий пропагандовий антиукраїнський матеріал давала присутність і заховання кирасирів у прикордонній губернії, через яку мали йти московсько-большевицькі війська. Д. Дорошенко був українським культурним діячем, провансальського типу, анти-націоналістом і московським державником. У чийому ж інтересі баламучення читачів, яких переконуюється, що він ніби то "український державник" і закликається його наслідувати?

Ставимо питання: чи правильна або неправильна схема і цілий виклад історії сходу Європи в питаннях "академічними" чи одночасно у великій мірі політичними, бо визначають напрямок політичної діяльності на майбутнє?

Вороги нашого народу і націоналізму своїм поступованням дали ясну і недвозначну відповідь, а зі свого боку дали ту ж відповідь, лише невиразну, приховану за "димовою заслоною" і "організовані націоналісти". Ясна відповідь не дала б тих наслідків.

Коли в році 1947 появилoся перше /дуже скорочене з огляду на брак коштів/ цикльостилове видання популярної "Історії українського народу" Р. Млиновецького, в якому автор звернув спеціальну увагу на дві різних схеми історії сходу Європи і єдино-можливі висновки з кожної з них, то п. Меншова, як про це пише в листі проф. Віктор Андрієвський, читаючи її, вигукувала: "это возмутительно!" /лист у "Додатках"/. Коли ж у 1953 році вийшло з друку де-що повнійше, але з тих же причин також неповне видання - 640 стор. нормального друку - московська еміграція на з'їзді професорів і учителів історії присвятила велику увагу порівнюванню цієї праці з писаннями "хоч і націоналістичними, але справді науковими" проф. Оглобіна з різних періодів української історії, а в першу чергу присвячених Мазепі.

Приблизно місяць по появі книжки /стільки потрібно на пересилку з Європи до Америки/ появилася в органі "організованих націоналістів" - "Віснику", що виходив у Нью Йорку і був редагований І. Вовчуком, стаття: В. Омельченка "Друзі й вороги "Історії Русів". У ній головно атакувалося згадану "Історію", оперуючи спрепарованими цитатами, а її автора названо патріотом у знаках наведення і в ній же покликалося на такі слова Д. Дорошенка: "Наші наукові установи повинні б опромогтися на видання знаменитої "Історії Русів", користаючи з перебування в ЗДА такого знавця того часу, як проф. О. Оглоблін" /"Вісник" ч. 7. 1953/.

Про появу нового видання ані згадки. Розрахунок був такий: викликати упередження, яке, коли б випадково хтось у книгарні на неї натрапив, стримало б його від купування чи читання.

Поява в уердепівських "Укр. Вістях" негативної рецензії під заголовком "Шкідлива сектанська книга" опертої на препарованні цитат і перекручуванню є нормальним явищем.

Коли згодом появилися "Нариси з стародавньої і давньої історії українського народу" - праця наукова, д-р Могильницький, що перебував під ту пору в Англії звернувся з листом до п. Стецька і п. Прокопа, вказуючи на потребу перевидання її в англійській мові. Звичайно це не дало жодних наслідків. Пару років пізніше цю справу було представлено на розгляд п. Стецька і він, підчас зустрічі з автором /який відмовився від гонорару/, приобіцяв її видати, давши перекласти на англійську мову. Сталось однак так, як і передбачав автор: якась московська душа загальмувала цю справу, а потім появилася перший том "Історії України" Меншової. В "рік Мазепи" заходами "організованих націоналістів" появилася ганебна праця Оглобіна "Гетьман Мазепа та його доба", ганьбляча гетьмана. Працю ж "Гетьман Мазепа в світлі фактів та дзеркалі "історій" довелося видавати на цикльостилі і щойно в році 1976 спромігся гурток людей доброї волі видати її нормальним друком /понад сорок ілюстрацій - кліш вимагали більших коштів/.

.. 200 -

Д О Д А Т К И

КОМЕНТАР ДО "ПРОБЛЕМИ ПОКОЛІНЬ"

Щоб належно зрозуміти зміст, ідею і мету написання статті Донцова "Проблема поколінь" треба собі коротко нагадати подані докладніше в цьому томі факти.

В році 1926 створена в Чехії "Легія Українських націоналістів" /скорочено - ЛУН/ розпочала видавання націоналістичного неперіодичного журналу "Державна Нація", в першому числі взяв участь і Д. Донцов. Антинаціоналістична /національна/ організація УВО, яка складалася з людей найрізноманітніших переконань, від комуністів до "правих", католиків-монархистів, скомпромітоване своєю співпрацею з чужинцями розвідками, хоча й відкинуло пропозицію Москви перейти цілковито на московську службу і утримання, коли стала відомою залежність Петрушевича від Москви і прикриватися далі його політичним проводом стало неможливим, мусила шукати виходу. "В моді" був тоді в Європі націоналізм і провід УВО вирішив вдягнути "націоналістичну" маску. З цією метою шляхом вступлення в члени увісти захопили в свої руки ЛУН і думали продовжуючи видавання журналу "Державна Нація" під чужою "фірмою", далі йти цим же що й раніше шляхом. Тому, що вони не розуміли значіння ідеології і не мали націоналістичного світогляду мімікрія не вдалася. Націоналісти, що опинилися в меншості, в тому числі і редакція "Д.Н." в повному складі після бурхливих зборів, покинули ЛУН, а наступне /2/ число "Державної Нації" надто різнилося напрямком від першого, а спроба дезорієнтувати читачів вміщенням статті підписаної "Д.Д." /криптонім Донцова/ спричинив відповідь Донцова і розкриття цілої справи. Дальше маскування було неможливе і провід УВО вирішив припинити видавання "Д.Н." і не націоналістичним, а притаманним для партій до яких належали увісти способом /"обеднання"/ інсценізувати на "конференціях" і "Конгресі" створення "нового" обеднання, яке промовчавши існування кількох /6/ націоналістичних організацій, заявило себе безпосередніми спадкоємцями Міхновського, від основних поглядів якого на конференції відмовилося. Підготовка Конгресу відбулася ніби то на конференції 8-9 квітня 1928 року.

Стаття "Проблема поколінь" появилася в ЛНВ в перших числах 1928 року. Конгрес ОУН первісно був призначений на вересень 1928 року, але був перенесений на 28 січня 1929 року.

В межичасі /грудень 1928 року/ була спроба висланого для того до Львова Мартинця намовити до "співпраці" Донцова, що мала б змусити "нагнути свою лінію" /це б то зрадити націоналізм/ і стати ступайком у межах визначених ОУН, словом, як висловився Мартинець - "накинути йому організаційні шори". /стор. 228/.

Очевидячки Мартинець, який виховався на нечисленних прочитаних ним творах красного письменства, здебільшого "українофільських", під впливами такого ж оточення і Драгоманова, якого також не розумів, як і величезна, приголомшуюча більшість "провансальських" діячів, думав, що націоналізм полягає в "наголошуванні ідеї національної єдності і солідаризму" /стор. 158/. В одній із своїх статей Донцов назвав таку діяльність "обдротованням розбитого старого горщика", яка звичайно була цілком протилежна тому, що було істотою справжнього націона-

лізму. Тому "організованих націоналістів" не разив хоч би рапорт московсько-антисамостійницький полк. Капустянського Директорії, яка не зважилася його навіть розглядати, а Мартинець без жодних застережень переказав на стор. 139.

Знова ж на стор. 142 він же переказує як "наукову істину" вигадки "пятикольонників" ширячи такі абсурдні твердження, як: "під прикриттям українських комуністів удалось виповнити культуру УССР двадцятих років українським змістом". /було якраз навпаки; урядово навіть говорилося, що українська культура має бути лише по формі українською, а комуністичною /це б то на практиці московською/ своїм змістом. Ми тут подали лише де-які підстави діяльності УВО і твореної ним ОУН, які привели до співпраці з УНДО-м, до якого формально перебігли такі члени УВО як Паліїв, Макарушка та ряд інших.

Отже Донцов у статті "Проблема поколінь" хотів з'ясувати чим zasadничо різниться український націоналізм від його невдалої імітації. Донцов уважав можливим, що не лише багато осіб із числа ідейної молоді зрозуміє статтю і це вплине на перебіг конференції, але, що навіть може і де-хто з впливових осіб спробує надати ухвалам конгресу націоналістичний напрям.

Донцов, як і автор цієї праці "організованих націоналістів" зве націоналістами, але в знаках наведення.

Донцов читав зловбу оцінку "Націоналізму" написану Мартинцем, яка свідчила про нерозуміння цієї праці Донцова.

Але і в "Проблемі поколінь" використав він кілька вирваних фраз, а ширив всілякі вигадки автономістів про події 1917-1920 /зразок - сторінки 299-300/. Ця стаття, на жаль, є ще більш актуальна тепер. Друковані "розстрільною" слова підкреслені Донцовим, решта підкреслень належать авторові цієї праці. Сподіваємось, що вона допоможе справжнім українським націоналістам, які є і серед членів ОУН, міцніше почувати себе і знати з чим треба боротися.

Д. Донцов.

ПРОБЛЕМА ПОКОЛІНЬ.

/Лиш той своєму часові служить, хто його випереджує/.

Націоналізм є рішучо в моді. Щось як соціалізм у другій половині минулого віку, а особливо по революції на Україні, коли то крім соціал-демократів з'явилися соціалісти-революціонери, соціалісти-самостійники, соціалісти-федералісти! Для повноти образу бракувало тільки соціал-хліборобів і соціал-анархістів...

І до цього мабуть прийшлоб, колиб не "планетарний" експеримент більшовизму. Він зіпсував орієнтацію на соціалізм через його *reductio ad absurdum*, а "ленінізм" викликав "фашизм": це власне прізвисько причепили до нового націоналістичного руху, який почався задовго перед 1917 роком і якого захлиснула була на мить хвиля соціальної революції...

Націоналізм став отже в моді. Кожда з партій і груп, які недавно соромилися з ним всякої спільноти, — зачали до нього признаватися і вирікатися соціалізму: "ес - ефи" знову прозвалися "радикалами-демократами" /жадних "Ес"!/, соц.самостійники не пристали до жадного інтернаціоналу, "трудовики" — стали урядом національ-демократами. А різні краєві та емігранські угруповання заходилися взяти протекторат над тою чи іншою організацією молодих націоналістів, що повстали у Львові, в Перемишлі, Кракові, Гданську, в Празі, у Варшаві... Партії і групи, яким не удалося націоналізму задупити або зігнорувати, воліли вже мати його під собою, як проти себе. Зачалися спроби створення освоєного, теплярного, ошкленого, манікірованого націоналізму... Всі — не виключаючи соціал-демократів — нагло "переконалися", що націоналізм се може бути незла навіть річ, лиш під одною умовою: коли він зречеться права самостійної організації, візьме щось з Маркса або з Ефремова і піде під булаву — соціалістів, демократів або хліборобів... Навіть сі останні признали, що за націоналізмом є сила і майбутнє, але тільки під умовою, що він дасть провадити себе тим, за ким є — слабкість і минуле... І навіть нових "тирольців Сходу" /з "Кресів"/ убрали в націоналістичну чамарку.

Той самий процес відбувається на Великій Україні. Спотворений, несвідомий самого себе націоналізм — мов вогонь згашений в однім місці — вибухав у другім. Центральна Рада втекла, але вернула знов. Її розігнано — але натомість прийшла українська гетьманщина. Коли вона зачала тяжити до Росії, прийшла Директорія. Большевицький "ухил" останньої викликав появу своєрідного українського бонапартизму /"головноотамаинства"/; впав він — з'явилися боротьбісти й укапісти, знітилися вони — повстав "хвильовизм" в області культурній, "шумськізм" — там і тут — в області політичній, нарешті "волобуєвщина" — області економічній; "і все на наш рідут" — скаржитися Москва, всі "неблагополучні по націоналізму"! Ба навіть ціла партія КП/б/У. — мусить боронитися проти закиду в шовінізмі, який їй роблять Зіновєв і Ларін!

І знов так самісінько, як і по цей бік кордону /тільки в ширшім розмірі/, множаться націоналісти, множаться й спроби існуючих угруповань на Великій Україні освоїти, унешкідливити, звалащити український націоналізм. Комінтерн бере його в опіку, стає його "одиноким представником", хоче запрягти "бандитизм" /як цариня Катерина гайдамаччину/ — до московського возу: здвиг величезної ваги! Давніше, українські націоналісти /"ер - упісти" — та інші/, щоби дістатися до мас — вбирали маску соціалізму. Тепер соціалісти, щоби дістатися до мас — вбирають маску націоналізму! І треба дійсно не мати ніякого почуття гумору, щоби не сміятися, як Жид Каганович виступає в ролі Тараса Бульби, що гукає Остапові своє "Чую", або як москвофіл Вальницький боронить з соймової трибуни — прав... української мови!

Ці зявища — і зріст націоналізму, і залицянь до нього ненаціоналістів — зявища цікаві. Але — вони, особливо останнє криють в собі небезпеку. Отже в інтересі здорового розвитку націоналістичного руху, який непокликані опікуни стягають на манівці, цих кілька слів...

Повстануть групи націоналістичної молоді, і це добре. Перед її запалом і захопленням новими ідеями - повний респект. Приємно бачити, як молодь поводі позбувається набридлої жульки старих фраз про "право нації", /навіть нікчемної/ на самостійне існування, про "суспільну еволюцію", яка, мов та ракета фон Опеля, штурне нас у царство свободи, - в той час, як ми лише за поручні триматимемо. Приємно, що розмови про "право сили" /не про "силу права"/ вже не стрічається з реготом демократичної "гальорки"; що ніякі знизування плечима ліберальних професорів і більшовицьких "начотчиків" - не змушують вже нас соромитися слова "шовінізм" або "зоологічний націоналізм"... Приємно, що замість анонімового "історичного процесу" - ми поставили наше творче "Я", що слово "Хочу" - зачали в нас вимовляти без страху навіть тоді, коли за ним не стояло жадної "наукової" санкції... Приємно, що й на Великій Україні - через туман чужого фразерства, через "інтернаціоналістичний" дурман - проривається в душах молоді "Україна бодрореальна, чуттям і бурлінням мільонів жива". Все це відрадні ознаки, але...

Але цього мало! Це лиш половина роботи. Мало знати, к у д и йти, треба знати - з ким іти, а з ким - ніколи. Маємо різні групи політичні і кожда тягне до себе. Чи націоналісти виробили до них своє відношення? Маємо безліч питань практичного життя - і кожде домагається розв'язки навіть тоді, коли ходить лише про вироблення нової ідеології. Чи такі розв'язки націоналісти шукають? В нас признали нарешті, що націоналізм - це новий світогляд, нове поихічне наставлення, - чий воно може жити, не реагуючи на старе? Націоналізм - це ясність замість неоговорености, це "однобічність" замість еклектизму, це "бодрореальна" дійсність - замість старомодного доктринерства, це пристосовання до себе - замість пристосовання себе... Якжеж може він не прагнути очистити труйливе повітря трусливого крутіїства, яким нам доводиться дихати? Як може він обмежитися деклараціями замість розворушити трухлявину самого життя, замість зайняти становище супроти тої непорушної сили філістерства, яке лишилося собою мимо війни, революції, мимо всіх адвигів і катастроф? Скрізь зродився новітній націоналізм у тяжкій боротьбі з силами вчорашнього дня - так прийшов до життя кемалізм, мусолінізм, "санация". Жадний націоналізм не думав дійти до мети, не усуваючи на бік найтяжчих ворогів поступу - в лоні власної суспільности. Чомуж у нас цього не робиться? Чому, замість відмежуватися від мертвих, в нас, навпаки, простягається ім руку згоди? Навіть тим, що стримують розвій націоналізму?

Чому лиш наш "націоналізм" - проголошує, що "не е його ціля обмежувати діяльність існуючих організацій, але тільки впливати на правильний її напрямок"... Тільки впливати! Далекоб зайшли кемалісти, якби вони обмежилися лише бажанням "впливати" на свого "законного монарха", на Демад Феріда та Алі Різу-пашів, - якби вони задумали увільняти рідний край від Англіїців, не увільняючи його рівночасно від англійських агентів... Багато зробив Мусоліні "впливанням" на Джоліті! Добреб вийшов Гарібальді, колиб "впливав" на неаполітанського короля, замість вигнати його з столиці, замість очистити справ-

жне багно, повне гнилі і зародків смерті", як звав патер Тавацці протигарібальдійську Італію, замість пустити в неї "свіжу течію, якою стала італійська національна ідея"...

У нас ці приклади без ваги, у нас цього сепаровання не спостерігається, у нас течія, яка хоче представляти новий світогляд - вагається виповісти війну представникам старого... Часом це, правда, робиться - але так, як прийнято в цьому краю: гострі виступи, але - проти якоїсь о с о б и, ніколи проти г р у п и, проти т е ч і ї. Очевидно, що така "боротьба", позбавлена всякого засадиного підложа, ані на волос не змінює загального наставлення - "впливати" на те, що має бути з н и щ е н е, не дивно, що така "боротьба" лишається без відгомону і без значіння...

Не дивно, що таким "націоналістам", що тримаються здалека від конкретних проблем дійсного життя, грозить небезпека впасти в порожнє фразерство, в тромтрадацію на тему - "Ми молоді! До нас належить світ!" Ми є "динамікою нинішнього дня, відблиском майбутнього... Ми буйним веселим потоком весняним!"...

Молодечість є гарна річ, ще ліпші - певність себе і запал до нової великої ідеї, але нова ідея звичайно народжується серед таких як і болу, що їй і не в голові славити себе і пишатися собою на базарі. Вона думає про самоутвердження, не про саморекляму... Ось чому тромпети нових націоналістів свідчать або про їх крайню молодість, або - про неперетравлений запал нефіта, не в муках роджений, а мов квітка готова зірваний, що навіть перших півнів не потребуватиме - для апостазії...

Відірване без конкретного, про без контра, фраза - без змісту не створять націоналізму. Націоналізм - це інтегральна ідея, це свіжа ідея, Вона потребує для пропаганди голосної салі, не напханой старими меблями, що вбиває звук. Націоналізм - новий світогляд повинен вчити ходити інших, а не спиратися на чужі костурі.

Культурна нація шанує свої авторитети! - лунає клич. "Незгода руйнує, згода будує", залишм вже раз отой анархізм та "отаманію", шануймо традиції!...

Таке гукають до молоді /бо переважно серед неї рекрутуються націоналісти/ наші безавторитетні авторитети, забуваючи, що авторитет признання не жебрає, що авторитет - скажу по французьки - не се ргорує, він S'іпроє, часом проти волі підбитих... У нас забувають, що "довліє днєві злоба його", що кожда епоха має свої завдання. Не памятають, що нове вино не вливається в старі міхи, що тим менший авторитет мають страхопуди на баштані, чим довшим ювілеєм своєї "праці" можуть виказатися. Пошанівок до таких "авторитетів" грозить націоналістичному рухові другою небезпекою: одеревінням, зіштивненням, може параліжем.

Чи Хмельницький шанував авторитет Кисіля? Він убрав його в кайданки, бо с а м новим авторитетом хотів стати. Він рідні авторитети посилав у Крим разом з тими чужими.

Ось перші українофіли, Вол. Антонович... Чи в і н шанував свої авторитети? Він виповів їм війну, він дав їм прізвище "кольоністів і

плянаторів", він висунув гасло апостазії від старих авторитетів і без цього гасла не булоб модерного українського руху...

Ось Шевченко... Втілення авторитету - громада, була для нього "капуста головата", одиноке його становище супроти неї було становище "напльвательне" /"А на громаду хоч наплькй"/. А в головнім авторитеті - в кумирі цілої демократії - народі - бачив Шевченко - в хвилини злоти - лиш "мільони свинопасів". Не дурно символ його ідеалу для нього ніколи не був "народ" /сучасне, дане/, лише - Україна, край /вимріяне, майбутнє/. Він чувся людиною будучого, а з авторитетів вчорашнього - визнавав тільки тих, що приготувляли прихід сього будучого, не всіх!

Поминаю проблематичну постать Куліша, поминаю Грінченка, поминаю Франка - при всій їх різнородности, яку пошану перед авторитетами свого часу мали вони? Але ось нові часи. Міхновський, політичний рух, з якого народилося ціле нове українство. Чи він не проголошував війни традиціям упадочної доби? Чи в "Самостійній Україні", в цій маніфесті войовничого націоналізму не стоїть, що "між молодю Україною та українофілами немає ніяких зв'язків"? Чи він, сягаючи думкою в добу державної Руси, не переходив до порядку над авторитетами свого часу? Так все було, так все бути повинно. Нову епоху повинен творити націоналізм? Ну, то нову епоху творить лиш той, хто стоїть в отвертій боротьбі з своїм часом, хто змагається за здійснення майбутнього, проти дійсности. І тому, коли молоді представники українського націоналізму цураються самоорганізації /хочби ідейної/, шукають опіки "впливів" /часом просто посад/ у старих угруповань, стираючи для їх догоди свої "канти" і спильючи пазурі, - то роблять безнадійну річ. Нищить вона і їх самих і справу, яка - ніби то - є дорога для них. Револуціонери все розбивали старі таблиці, тіж, хто "краще" їх інтерпретувати ex cathedra заходився, це були направлячі старого, вороги нового. В останніх часах зачинають в органах націон. молоді признавати цілу недогідність злуки з старими, але, мовляв так треба було в минулім робити, іншого виходу не було. Така постанова питання свідчить про нещирість, бо хто не хоче визнати старих помилок, виправдуючи все "обставинами", для того такі "обставини" знайдуться ще нераз, а слова - лишаться словами... Просто тепер твої "маси" піднесли голос, треба їм дати якусь сатисфакцію: політиканство і нещирість не гідні націоналіста, який повинен не повзти "демократично" за масами, лиш вести їх за своєю гадкою. А в тім і це найважніше, як виглядають ті авторитети, які добиваються признання молодого покоління? Коли приглянемося їм ближче, побачимо й ту третю, найбільшу небезпеку, що загрожує націоналістичному рухові. Я вже згадував 1917 рік: скільки тоді знайшлося в нас соціалістів! Скільки Санчо Пансів хопилося Дон Кішотового списа і пересіли з осла на Росінанту! Скільки відразу стало державниками, з тих, що - коли ця ідея дозрівала - з корінням її виривали з рідного поля навипердьки з представниками "братнього народа"! І це мали би бути ті, що випереджують свій час? Але нехай! Постараймося бути зрозумілими і виправдати те, чого не можна виправдати. Алеж націоналізм має

о в о ї завдання, інші! Чогож шукати має він в цих групах? Що, врешті, є ці групи?

Є вони різні... Одні старими зобов'язаннями не хочуть /нехай не можуть!/ досі зрвати їх, мусять виступати під ослоною не одного, а двох прапорів. Повторяю, припустім, що вони інакше не можуть, але чого в них має шукати націоналізм?

Ось другі - ведуть корисну роботу - "Просвіти", кооперація, боротьба за свою церкву, університетські катедри і пр. Алеж чим не тим самим займалися наші просвітяне від 1905 року і чи не відхрещувалося від них тодішнє молоде українство? Подостатком є і таких "націоналістів", що крім того ще вигукують проти більшовизму, як проти єдиного ворога народу. Все це прекрасно, але чи не грають вони ролі членів "Союзу рускаво народа", що трясли кулаком проти Австрії, яка "угнетала руськіх братів"? Чи не воюють /мовляв драгоманів/ з "Турками зовнішніми", забуваючи про "Турків внутрішніх"? А втім, чи в цій групі нема й ще "окрайніших", чи нема таких, які про свято є в національнім питанні в офензиві, а на будень - в дефензиві? І що з тим усім має спільного націоналізм?

Є й інші... Що стоять на ґрунті парламентаризму. Читали, що сказав недавно в соймі один дійсно авторитетний представник нинішнього часу? "Завданням часу - говорив він - знайдення форм для усталення в конституції тих річей, які досягнули ми в житті", і що це усталення доведеться перепроводити "з соймом, або й без нього". І Ляоаль у своїй розправі про конституцію не висловлюється ясніше! Виходить отже, що до фактів пристосовується й конституція, а не факти зміняться, що конституції перечать. А власне та й група, про яку тепер мова - якраз думає навпаки, лиш застосовувати конституцію... Можливо, що її, цієї групи, віра дуже щира, можливо, що вона спирається на традиції, ідучи шляхом українського клубу в Думі чи в Райхсраті. Можливо, що для цієї групи дійсно святі прекрасні засади, що - "головові муру не пробош", або що треба "вдоволитися скромною роботою, бо факти показують, що з революційної фрази нічого не виходить". Нехай роблять своє.. Але що спільного, до чорта, з тим усім має націоналізм?!

Дехто з "націоналістів" дурить себе надією, що вступавши до інших українських груп, "ми їх переробимо". Як ви їх переробите, коли ж и т т я їх не здолало переробити? Що може випростувати горбатого? На словах вони погодяться з вами, приймуть вашу програму, але незабаром вилізуть різні "але". Ось "безпринципні лицеміри" від комунізму, як їх звуть власніж товариші... Вони теж державники, цеж вони збудували українську державу! Але запитані про остатнє слово, вони відповідають так приблизно, як відповів мені один автор з "Більшовика України": "Коли він /я/ говорить про українську соціалістичну державу - він бачить у ній тільки сурогат держави, забуваючи, що потреба економічної і політичної боротьби з капіталістичним оточенням робить спільку з Росією, єдиною державною формою, де пролетаріат і селянство мають вигляд на перемогу". Якаж це форма? Це така, де "суверенність окремих республік зливається в колективній суверенності

Союзу, подібно тому, як в умовах нашої громадянськості, інтереси особи тонуть в інтересах колективу". Одним словом "небывалие форми междугосударственных атиашений".x/ Дійсно небували!

Таке саме почуєте від хліборобів. Зачнеться жовтоблакитно, а скінчиться червоно або трикольорово; зачнеться самотійністю, а зійдеться на Леніна, на графа Келлера, або - на Віктора Чернова, як у наших "ес-ерів". Запитайтеся в їх, і вони громитимуть разом з вами большевицьких окупантів, а тутже вмовляють у вас, що "непорозуміння" між нами і братніми народами "легко могли би бути розсіянні", коли сядеться до спільного столу; що національний протест - це "хвороба", яку треба нищити; що "національне-державне самоозначення зовсім не вимагає не лише господарського і культурного відосібнення, але навіть і повного політичного сепаратизму окремих держав"; що час подумати про "підготовку психологічного порозуміння між народами, що тепер ворогують між собою", та що "будувати самотійність на принципі ворожості і війни з Росією народи не можуть і не повинні".xx/

І всі отсі комуністи, соціалісти і хлібороби - всі вони "державники", а коли хочете, то майже "націоналісти"!... Їх переробити? Як ви переробите їх, що по роках війни, горожанської, національної і світової, по роках революції, -- з'являються перед аудиторією в старомодних лахах з часів прекраснодушно минулого, з часів "Кіев. Старини" і "Тирольців Сходу"? Це могикане, які добре зробилиб, колиб політично хутчій вмерли. Але хіба Пілсудський ставив "поза нацією" тих своїх співробітників, що колись ставили пам'ятник Катерині? - питаються могикане. Певно, що ні! Не ставляють поза нацією своїх цареславців і націоналісти /так роблять з своїми противниками тільки хлібороби і більшовики/, лише... відповімо теж питанням: Не тоді, як Польща повстала, а перед тим, чи й тоді Пілсудський ішов разом з тими, що царевій прабабці шану складали?

Традиція велика річ, але зась до неї тим, які "чесноти", набуті нами у віках неволі і упідлення, стараються піднести до значіння національних традицій!

Ми перейшли незвичайні часи, а йдемо назустріч ще надзвичайнішим. Всі поняття, привичні досі, перемішалися, з старими бусолями вже нікуди не зайдеш... Аристократія тепер ділає через маси, маси кінчать диктаторством... Большевизм і фашизм замість ідеї народньої суверенності висунули ідею суверенності держави... З'явилися демократичні автократії /Англія/ і автократичні демократії /Росія/, а могикане, що претендують на провід націоналізмом, найважливішою річю вважають спір про форми правління...

Все змінилося і в економіці: конкуренційний капіталізм перемінюється в "зв'язане господарство" (gebundene wirtschaft), видається марксівська догма; з акумуляцією капіталу не наступає жадне зубожіння мас, є це зубожіння якраз там, де, як у Росії, нема жадної акумуляції; "закон" пауперизації перестає бути законом. Але є в

x/ Більш. України, ч. 2-3, 1927; 2-3, 1925.

xx/ Весник Соц.Лиги Нового Востока, ч. I, Прага, статті М. Шаповала, редакційна та ин.

("ЛНВ" 1928, ст. 318-328, "Розстрільною" підкреслив сам Д. Донцов, важливіше)

нас могикане, які й досі оперують старими марксистськими категоріями про "соціалізм" і "капіталізм", самі гаразд не знаючи, про що ведуть мову.

Ніколи так, як за наших часів, не виступала назовні яскрава роля проводу в історії, ніколи не було так ясно, що старі провідники не усуваються масою, лише новими провідниками. Але могикане, замість плекати в собі чесноти нової еліти, й досі нарікають /демократи так само, як хлібороби/ на "невдачу" масу, що не оцінила їх... Страх перед "громадською думкою" замість страху перед власним сумлінням; хистке "народовольство" замість доцільного провідництва...

Непомітно підійшов новий 1848 рік. По Мадярах, Італійцях і Німцях прийшла пора Сербів, Чехів, Румунів і... України. Але могикане вчать, що наш націоналізм це власне той з перед року 1914: неодушевлена загальною метою боротьба за "Просвіти" і "Союзи для збуту худоби" або за право видавати в Держвидаві Марка Вовчка...

А коли навіть дехто з могикан і пристає нібито до націоналізму, то не в нього вимучена і переборена нова релігія, лише безсильне прийняття нового факту. А пристаючи до нового руху, приносить він до нього старе маловірство, страх розбивати голову об мур, трусливе зиркання на боки... за новими "фактами"...

В добу боротьби рас і націй - витягають вони легенду про доброго, "тіюаря" і велих "пайдуків" або про лиху "буржуазію" і добрий "нарід" /з яким ми порозуміємося/...

В добу, коли може ^{ніколи} так не правила світом засада Гоббса homo homini lupus est - нас перестерігають перед звірячим націоналізмом сальонові соціал-демократичні ватажки in partibus, і захвалюють братерство народів празкі соціалісти революціонери.

В добу "бандитів" Кемалю, Радославову Радича, Гр. Бетлена, Авреску та інших, - нам говорять про привязаність до обох традицій ті які не мають навіть двадцятилітнього задавнення. По досвіді останніх літ нам говорять про поступ, який знищить звіри.

Громи можуть валитися над цими людьми, а вони лишаться вірними собі: згадують минуле і нарікають на нові часи, як ті бабусі, що впадають в гістерику при виді чарльстона, а над усіх модерних поетів воліють милого Чернявського або "Шляхом туги" та інші старомодні романи. Могикане в свій час зробили своє і шани їм за це і місце в пантеоні, але лише там. Ритм новітніх часів - чужий їм. В змаганнях, бажаннях, болях і муках сучасного - вчувають вони лише переражаючу какофонію джезбенду, не вловлюючи нової незнаної мелодії, що з нього разом з цілим нашим світом рветься наперед. Порив до свободи нового століття, що народилося під гамір перевороту 1914 р. - є для дітей вчорашнього - дикою екстраваганцією, як для оборонців моральності - короткі спідниці й чужина жінок. Нові форми життя, світовідчуття, нові форми виявлення людської енергії - в політиці, в культурі, в мистецтві - все це явища іншої, недоступної їх повільному мозкові, шкороности...

І до них має йти націоналізм у науку? Націоналізм, що претендує переродити психіку нації для будови нового?

Вчимося від чужинців! Польща і Росія створили нове. Санатори і більшовики в момент повного розцвіту демократично-парламентарних ідей - снули свою гадку: одні про майський режим, другі - про со-віти... Вони були в боротьбі з сучасним, бо хотіли втілити в нього свої несучасні ідеї. Вони були не "актуальні", "не на часі", мали відвагу - казав Драгоманів - бути непопулярними, не сучасними... А всеж не вони перед сучасністю, а вона перед ними потилицю зігнула! Вони не тільки в т е о р і ї були контра своїх позавчорашніх "сучасників", вони і в а к ц і ї - виразно від них відмежувалися. Як якобінці відмежувалися від жирондистів, як більшовики від меншеви-ків, як "перша бригада" від національ-демократів. В ці епохи намно-жилося стільки "патріотів" /як по 1917 р. "соціалістів" і "держав-ників"/, що аби вратувати справу, повинно було створитися міцне яд-ро дійсних патріотів. Тільки через те власне, що в ці епохи знай-шлися люди, що гордили "єдиним фронтом" манекинів, будуючи свій єдиний фронт людей, знаючи чого вони хочать, - тільки через те пе-ремогли ті національні рухи. Тільки через це перемогли фашизм в І-талії. І навіть вже по перемозі - бачимо, як заздрісно бережуть чистість своєї організації фашисти і більшовики. У більшовиків ба-чимо "піонерів" і "комсомольців", які по довгих іспитах пригото-вляються до вступу у партію. У фашистів є *Babla* і *Avanguardia* які новиків вправляють до вступу в партію. Азія? - скажуть наші легіти-місти і демократи. Росія - може, а Італія? А коли вам мало цих при-кладів, погляньте на Америку на велику демократію Заходу. Як фашис-ти, гомогенність партії, так Америка пильно стереже гомогенність нації. В ній ще досі живе дух старих *frontiersmen*, погранични-ків /"запорожців"/, що в боротьбі з природою і червоноскірими вилі-чили від зайвої перечуленості свою душу. В Америці дбають про "стан-дарт", про те, щоб інтрузи не знизили моральний рівень нації, роб-лячи її нездібною до боротьби. З тою метою для чужинців закладають-ся школи, де їх учать американського способу - їсти, вбиратися, жити. Свою молодь - метою проф. Дьюї - вчать *likemindedness* /однодум-ства/ гарту, характеру і спільної моралі. Кождий організм, партій-ний, і національний, скружений ворожими силами, повинен замкнутися і створити в собі міцне ядро однодумців спланих одною карністю і од-ною моралю...

Т а к и й ідеал повинен присвячувати націоналізмові; і не тільки не повинен він вступати до чужих груп, але й нікого з чужих груп впускати до себе. Особливо при нашій славянській безхарактер-ности, перекінचितстві, громадській трусості і карієрничтві...

Фашизм заборонив членам партії бути масонами, щоби зберегти гомогенність організації. Але наші "фашисти" не тільки що не тво-рять свого власного ядра, але й... свідомо чи ні, толерують чужі "комячейки" /не кінче комуністичні! / в своїй організації!

Коли націоналістичні організації хочуть виконати велику роль, про яку говорять, повинні раз на все зірвати не лиш ідейно, але й організаційно з усякими чужими групами і заборонити належати до се-бе ріжним "комячейкам", патріотам чужих організацій, які нині три-

мають в руках "націоналістичні" групи, а завтра - з незнаних нікому крім них мотивів - їх можуть розпустити або піднати до угодової акції, ворожої всякому націоналізмові... Ця небезпека велика! І коли її завчасу не позбутися, націоналізм виродиться в фразерство, розводиться ідейно, пересякне ворожими елементами, стратить свою вербующу силу...

Підводячи підсумки X-їїзду КП/б/У., писав "Більшовик України": "Партія Леніна лишається і буде ленінською партією, монолітною партією, окріпленою кісткою старого більшовицького ядра, що круг нього ростуть... молоді більшовицькі кадри. Так розв'язується проблема покоління у партії. До партії ідуть нові тисячі кращих робітників, підсилюючи її міць"...

Так не розв'язується, а так хотіли би розв'язати проблему поколінь більшовики та КП/б/У, втягаючи на дорогу угодовства супроти Росії: ростучу генерацію на Україні, беручи під свої опікунчі крила збуджений націоналізм. Так хотіли би розв'язати проблему поколінь і тут у краю і на еміграції старі і перестарілі могикиане, єднаючи "коло старого /дуже старого/ ядра" молодняк, каструючи його націоналізм, роблячи з нього *sanis familiaris* свого пана..

Але, так проблема поколінь розв'язується лише в фантазії цього "ядра". Життя потребує іншого її розв'язання! Все, що молоде, все, що сильне, що не захоплюється сопухом повалених гробів, в яких спочивають за життя поховані "авторитети", повинно піти на інший шлях...

Націоналізм у моді, по цей і по той бік Збруча. Ріжні групи хочуть його "осідлати". Та націоналістична молодь не повинна дати себе звабити улесливими голосами: ні вступати до інших груп, ні служити їм, ні терпіти в себе їх висланців. Націоналізм приготував нову епоху, а нову епоху творять ті, що борються з своїм часом. Дух нової епохи робиться в боротьбі з актуальним, не в службі йому, в злуці з ідеєю, що перемагає, а не з могоканами старих ідей, в злуці з а в т р і ш н ь о ю, не з н и н і ш н ь о ю б і л ь ш і с т ю.

Самоорганізація, групова виключність, журба про цілковиту ідейну ромогенність свого гурта, — ось гасло, під яким переможе націоналізм.

Бо лиш той своему часові служитъ, хто його випереджує, а не схи-
ляє голову перед moriturus - ами.

— Та к... лише й має бути для нас розв'язана проблема покоління! "

х/ Підсумки "З'їзду КП/б/У" "Більшовик України" 1927, І4.

(Дослівний передрук одної з найбільш вартісних статей Д.Донцова з ДНВ за 1928 рік, стор.318-328, "Розстрільною" сам Д.Д.те на що хотів звернути увагу. Підкреслення лінією належать авторові цієї праці.)

ІНТЕРВ'Ю ДОНЦОВА ПОДАНЕ ВІТОШИНСЬКИМ. х/

Додаток ч. 2

"Дмитро Донцов страждав коли бачив, що нищівниками ідеї українського націоналізму стали не тільки національні вороги України, москалі, але й деякі з тих, які завдяки ідеології Донцова знайшли дорогу до ОУН, боролись під знаменом тої ідеології, навіть карались по тюрмах за віру в цю ідеологію, а відтак... відтак за подувом чужого вітру стали заперечувати самого Донцова, його ідеологію /мовляв "перестарілу", а в дійсності нелюбу всяким чужим українофобним мафієм/, пішли іншим путем, чужим... Забули, що без ідеології Донцова не було б й ОУН, і вони, ці сучасні "демократи", "модернізатори" і "людолюбці", від своїх кнх лїт стали б хїба "хрунями" в Польщі, а сьогодні може й большевицькими комісарами в т. зв. УССР.

Щоби й далше не ширилось баламуцтво про дійсний український націоналізм /а не такий, яким хочуть представити його "віддонцовщені" "модерні" "націоналісти"/, щоби український загаль бачив, що різні намагання сьогоднішнього "модернізування" українського націоналізму є нічим іншим як агентурним намаганням ворожих Україні сил, нищити український націоналізм таки ж власними українськими руками, знутри, ми вважаємо потрібним надрукувати в цьому числі розмову, яку мав д-р Борис Вітошинський із сл. п. д-ром Дмитром Донцовом, один рік перед смертю батька українського націоналізму.

Робимо це з дослівного відпису з магнетофонної ленти, яка є в нашому посіданні. Розмова коротка, бо довшою годі було замучувати д-ра Донцова, в тому часі перебуваючого в Португалії для лікування. Все ж таки і ця, хоч коротка розмова, ясно насвітлює найбільше засадничі питання відносно українського націоналізму, чим він дійсно є, і яким він мусить остатись.

/Д-р Б. Вітошинський/: У п'ятницю, 25 лютого 1972 року, після полудня, в готелі Міра Соль в малій місцевості Рая до Роша в провінції Альгарде, у Португалії, відбув я коротку розмову з доктором Дмитром Донцовом. На перший погляд це виглядає наче інтерв'ю. Але насправді - це була тільки розмова, яка складалася з моїх питань, без спеціального підготовання, і таких самих відповідей доктора Донцова. Мені йшлося в першу чергу про це, щоби зареєструвати голос Доктора. Ось прошу послухати цієї нашої розмови:

Пане Докторе! Ви написали Вашу книжку "Націоналізм" у 1926 році. Чи коли б Ви сьогодні писали цю книгу, чи Ви впровадили б до неї зміни, такі, які дехто називає "модернізацією", або "демократизацією"?

/Д-р Донцов/: Очевидно ні!

/Д-р Вітошинський/: Пане Докторе! Чи впровадження есентуальних змін до ідеології українського націоналізму, під смак нинішніх керівників західних держав, могли б дати більші шанси українській визвольній боротьбі?

х/ передрук з "Клича Нації"

/Д-р Донцов/: Ні! До того, такі теперішні керівники держав не зовсім розуміють про націоналізм.

/Д-р Вітошинський/: Чи вважаєте пане Докторе, що може бути багато родів українського революційного націоналізму?

/Д-р Донцов/: Я думаю, що може бути тільки одна форма українського революційного націоналізму. Хто говорить про різні форми, той тільки хоче знищити націоналізм, під певною маскою що нічого спільного з націоналізмом не має.

/Д-р Вітошинський/: Дякую! Чи Національну Революцію повинні очолювати однодумці, чи люди різних переконань і світоглядів, але такі, які шукать між собою компромісів?

/Д-р Донцов/: Я думаю, що всякий Рух і всяка ідея, яка хоче перемогти, має складатися з людей одної ідеї, одної волі, а не з комплексу людей різнодумачих, котрі тягнуть в різні боки і тим самим ослаблюють уся ідею і волю і наслідки.

/Д-р Вітошинський/: Чи для популяризації української визвольної боротьби на Заході, її протимосковський характер повинен бути більше компромісовий?

/Д-р Донцов/: Ні! Популяризувати ідею українського націоналізму - серед кого? Серед тих, серед демократів, серед соціалістів, і так далі, нема ніякого сенсу, бо вони були, є і будуть проти незалежної України. Але популяризувати українську націоналістичну безкомпромісову ідею серед кол оприяючих націоналізмові, котрі горять тою самою ідеєю, очевидно треба.

/Д-р Вітошинський/: Ви багато мисали про те, яким повинен бути провід нації. Як це Ви зовсім коротко здефініювали б?

/Д-р Донцов/: Провід нації мусить бути з людей вибраних, людей, як казав Шевченко, окремої нерабської крови. То значить - людей патосу, глибокої віри, певності своєї одної Правди, а не мішанини її із чужою якоюсь "правдою" чи "кривдою", і невгнutoю волею а не компромісом її перевести в життя.

/Д-р Вітошинський/: Часто говориться, зокрема тепер, що наші національні керівники повинні уникати всяких емоцій. І навіть тоді, коли нам ворог чи його союзники завдають образи, розцінювати їх тільки з розумової точки бачення. Отже придушувати почування національного гніву. Як Ви ставитеся до того питання?

/Д-р Донцов/: Що значить емотивність? Емотивність вороги націоналізму називають той героїчний патос і страшну віру в свою Правду та її конечну перемогу. І від цього ми ніколи не можемо відступити і не сміємо відступати!

/Д-р Вітошинський/: Сердечно дякую! Вибайте, ще одне питання: Чи Ви думаєте-пане Докторе, на підставі тих всіх вісток і голосів, які доходять в Україну, чи там поширюється і росте ідея націоналізму, чи може навпаки?

/Д-р Донцов/: Так! Я думаю, що там прокидається з великою силою ідея націоналізму, яку я зачав пропагувати давно і яку негують теперішні здегенеровані елементи на еміграції. А саме: Так звана емотивність, то значить страшно глибока віра в свою справу. Емотивність

дальша - абсолютне признание тільки своєї Правди і негачії всякої "правди", всякої "рації", якою вона не була б. І третє - так зване негаторами націоналізму "донкіхотство". То значить невблагання боротьба на життя і на смерть з тою Росією і тим дияволом, якого вона репрезентує.

Слова поданої тут розмови не лишать жодних можливостей для їхньої подвійної інтерпретації. Коротко, але дуже чітко висловив Дмитро Донцов свою оцінку ситуації на теперішньому етапі нашої визвольної боротьби та дав проєкцію політики середовища націоналістично-революціонерів на всіх відтинках і в різноредних ситуаціях. Тут, наприклад, є сказано і про націоналістичні кадри та про їхній провід /якими вони мають бути/, і про справу т.зв. об'єднання українських політичних угруповань /на базі УНРа-ди/, і про зміст та напрям нашої політичної дії на міжнародному форумі, і дано оцінку націоналістичним українським силам в поневоленій Україні й згадано про "здегенерованих елементів" які прагнуть націоналістів і українську опіальноту на еміграції в обійми марксо-ленінських "саміздательних" солов'їв, і т.д. Багато, дуже багато цінного й унапрямлюючого можна знайти в цій, здавалось би короткій, розмові Батька українського націоналізму з його вірним послідовником.

Чи-ні, які сьогодні очолюють українське націоналістичне середовище закордоном, поступають так як в записаній розмові уважав, твердив і вимагав Дмитро Донцов? Ні! Інакше ми не мусіли б на сторінках "Клича Нації" пригадувати тим керівникам їхню "модернізацію" - заперечення ними в дії основних засад українського революційного націоналізму. Ми не мусіли б доказувати злочинності ставки на сучасних марксо-ленінців в поневоленій Україні, при рівночасному негуванні цими керівниками і взагалі промовчуванні ними націоналістичних сил на Рідних Землях /яких не збавився заперечити навіть Пляш/, бо якщо теперішні керівники організованих націоналістичних формацій закордоном діяли би в дусі націоналізму Д. Донцова, то вони самі демаювали б все те, що Москва пляново підсуває для реалізації політично-ідеологічної розгубленості, а вслід за тим і взагалі советофільської безідеологічності, головню на закордонному відтинку нашого визвольного протимосковського фронту. Ми не мусіли б переживати ганебного вчинку, якого допустились оце "керівники", які, щоб зробити голосним свій розрив з Донцовим в угоду своїх "союзників", змаюстрували санкції проти нього тільки за те, що він відмовився заперечити чи "модернізувати" свій націоналізм і самого себе. А за тим запереченням, за "покаянням" і за опонуванням Донцова до відходу з "Клича Нації", оце "керівники" приїздили в тому ж 1972 році, до тої самої місцевості Рая до Роша... Та Донцов "на старості своїх літ" /вислів уживаний цими "керівниками"/ був точно таким, як і на протязі цілого свого життя: Безкомпромісовим до чужих "правд" і їх zdeгенерованих селсменів.

Дмитро Донцов своїм тілом покинув нас. Але не покинув нас його дух.

Теж його віщий голос залишився, і дальше перестерігає перед тим, щоби не мішати українського націоналізму із чужими "правдами" і не йти за "неперевершено-дипломатичними" викрутасами дволикого Януса, який думає, що своїми компромісами /от хоч би висуванням замість Донцова, Петлюри, Бандери - сприятливих навіть Тель Авіві Дзюби чи Мороза/ виблагає ласки від тих, які принципово є проти незалежної України в першу чергу, а в основі - їхньою історичною метою є здійснення ідеї "світового уряду", який панував би над світовою отарою "етніків"-безбатченків.

Тільки беззастережна віра в ідеї українського революційного націоналізму Донцова, віра в українську Правду, оце й шлях, яким ідучи зблизимось до нашої найважливішої мети - відбудови Української Суверенної Держави! Здійснимо те, що нам вказував Дмитро Донцов!

СТАТТЯ В. МОРОЗА "МОЙСЕЙ І ДАТАН" ТА ЙОГО ІНТЕРВ'Ю.

Додаток ч. 3

Стаття В. Мороза "Мойсей і Датан" починається такими двома цілком слушними твердженнями, які наводимо дослівно, лише підкреслюючи те, що слід підкреслити:

"Часом одне єдине слівце, що вихопилося ненароком, скаже більше ніж ціла промова. Часом одне слово виголошує все те, що ціла промова замовчує".

До цих слів блискучою ілюстрацією може бути "Інтерв'ю" самого Мороза, вміщене в часопису "Гомін України" з дня 13 червня, 1976 р. Від того часу минуло більше місяця і у випадковій недокладній передачі дуже важливої "відповіді" можна було дати спростовання. Спростовання не було,

Наводимо дослівно подану в "Інтерв'ю" відповідь Мороза:

"Першим союзником Заходу в боротьбі проти кремлівського режиму є національні рухи і нації, не російські нації. Я не хочу цією фразою образити російську націю, я просто маю на увазі, що справжньою потугою, яка розіве імперію є все ж таки не російські національні рухи".

Як бачимо йому "вихопилося ненароком", що на його думку існує не одна "російська нація", а кілька, це б то "вєлікоруси, малоруси і білоруси". Так цей викладач історії не прийняв ані підтвердженого наукою погляду історика Покровського, що в жилах москаля тече не менше 80% фінської крові, ані відомого московського історика часів дореволюційних проф. Ключевського, який мусів визнати, що обличчя москаля має не словянські риси. В тому ж реченні говорив "історик" Мороз не про національну боротьбу з московським народом, а тільки про боротьбу з "кремлівським режимом", боротьбу, яка, як показала історія 1917-22 років, не грізну для москалів /в тому періоді зліквідували вони одинадцять протирежимних інтервенцій, чудово озброєних модерною зброєю і навіть підтриманих військами переможної Антанти, а не в силі були зломити і перемогти навіть малі нації такі як фінляндська, естонська, латвійська, литовська і польська, а з пів-

озброєною українською довго виступалися і остаточно перемогли завдяки драгоманівщині; завдяки тодішнім "Морозам" / Мороз витяг з "архіву" досить потрібану зброю Леніна і з нею рушив задурювати голови покоління, яке не знає ні того, що тоді діялося, ні історії свого народу. Цей "історик", після кількालітньої "артилерійської підготовки", може тепер годувати здобутками "советської науки", які не надто притягали цікавість цього покоління. Він ані одним звуком не натякнувши на існування велетенського несплаченого москалями "рахунку" докнаних діями злочинів над українським народом, який все зростає, навіть не згадавши ані словом московський нарід, все ж уважав кінечним перепросити його двічі. Чому? Маємо до діла з явищем яке так пояснює сам Мороз: існує отаранно приховуване "почуття вторинності" і він, як і кожний з рабів, "сказавши добре слово про Україну, негайно робить три реверанси в бік Росії". А що в цитованому нема жодного "доброго слова про Україну" і взагалі промовчане те, що слід було сказати про московський нарід - то він обмежився до двох "реверансів" / "Серед снігів" /.

Має рацію і авторка передмови, пишучи: "Вторинність може непомітно зродитися і в тих, які викоренені з батьківської землі, знаходяться далеко за її межами в умовах добробуту і достатку", лише треба поставити питання: чи "зредилася" вона чи це почуття меншвартої привезене зі собою і чи не воно перешкоджає її пропаганду / підступну / комунізму, москвофільства і культу Леніна, побачити? Те, що вона захвалює, дало москалям перемогу у 1917-22 роках і її не разить у Мороза.

Ленін так сам роз'яснював свою політику своїм нетямучим помішникам:

"Поки Україна не звільниться цілком від Денікіна - її "урядом" є "Всеукраїнський Ревком", а у цьому Ревкомі поруч з українськими комуністами-більшовиками, працюють як члени уряду, українські комуністи-боротьбісти. Боротьбісти найбільше відрізняються від большевиків тим, що обстоюють безумовну незалежність України. Большевики заради цього / підкреслення зроблене Леніним / не роблять предмету розходження і роз'єднання... була б єдність у боротьбі за диктатуру пролетаріату, а за ради питання про національні кордони, про федеративний чи інший зв'язок між державами, комуністи розходяться не повинні."

Але Ленін же зажадав: "визнати боротьбістів партією, яка порушує основні принципи комунізму своєю пропагандою поділу воєнних сил і підтримкою бандитизму... Так само суперечить інтересам пролетаріату їхня боротьба проти гасла тісного і найтіснішого союзу з РСФСР" / Повне зібрання творів, т. 40, ст. 122 /.

Тут же дана інструкція в жодному разі не обвинувачувати боротьбістів у націоналізмі.

У "Кінцевому слові" на "Всеросійській конференції РКП/б/ 3 грудня 1919 року сказав Ленін ясно: "Ми повинні вимагати щоб боротьбісти розігнали спілку учителів, хоча б на українській мові, хоча б з українською державною печаткою".

Коли ж боротьбісти виконали свою кдину роботу і стали більше непотрібні, москалі вирішили їх формально зліквідувати, ціж дурні, нерозуміючи, що Комінтерн був забавкою в московських руках, просили його розсудити їх і московську комуністичну партію. Комінтерн подав свою постанову з 20 лютого 1920 року на фактичне затвердження Леніну і Ленін написав на ній таке "завваження":

"Посилено наполягаю щоб боротьбістів обвинувачувати не в націоналізмі, а в контрреволюційности і буржуазности". Чим керувався Ленін і які його справжні наміри, ясно випливає із "відкритого листа" Леніна "До робітників і селян України" пише:

"Ми супротивники національної відособлености... Ми прагнемо до тісного об'єднання і повного злиття усіх націй світу".

- Це для замилювання очей. А в "інструкції" своїм урядовцям на Україні, пояснює, що справа кордонів є справою тимчасовою і друго-рядною, треба спочатку зламати "національне недовіря" і "поквапливість може його посилити, то б то пошкодити справі повної і остаточної єдности".

Але той же Ленін 13 березня 1919 року на мітингу в Петрограді сказав:

"Ми маєм тепер Україну... Україна визволяється тепер від німецьких імперіялістів, що хотіли вивезти з України 60 мільонів пудів хліба, а вивезли всього тільки /за 8 місяців/ 9 мільонів... Запаси хліба на Україні велетенські. Взяти все відразу не можливо... спочатку треба зробити все для побудови апарату на Україні і взятися за роботу коли буде зброя в наших руках, тоді на перше червня матимем за це 50 мільонів пудів хліба".

Щоб за два місяці так ограбувати Україну дає Ленін Мєжлауку таке секретне розпорядження дня 26 травня: "Декретуйте і проведіть у життя обеззброєння населення, розстрілюйте на місці нещадно за всяку приховану гвинтівку".

Щоб обдурити наївних наказує Ленін "на ділі викривати перед українським селянством контрреволюційну демагогію, яка переконує його ніби завданням Радянської Росії є викачування хлібних та інших харчових продуктів з України в Росію". Звичайно таке "викривання на ділі" належало до компетенції ЧеКа.

Наведеного досить для цілковитого з'ясування, яку "роботу" робить Мороз, оперуючи на стор. 18 вирваними пропагандовими фразами Леніна. Таку ж пропаганду робить у цій статті на користь Леніна і комунізму "ленінського", використовуючи анальфабетизм у цих справах еміграції і кимсь роблену йому ряд літ у пресі пропаганду "неясними фразами в цілій статті /стор. 20, 27, 28, 29/. Донцов назвав те, що хоче прищепити Мороз "укр. провансальством".

Подані матеріали, з окрема з творів Леніна, обов'язаний був подати "провід" до загального відома. Тимчасом він, як і решта сірої маси, був сліпим знаряддям в московських руках. Причиною було, що за невеликими винятками "організовані націоналісти" були такими лише по назві, з окрема не знали, що зветься нацією і тому приймали підступне визначення Леніна, а факти їм нічого не говорили,

"Ю. Шерех" дозволив собі написати, що серед еміграції майже нема не тільки людей, що "вміють думати", але, але навіть нема таких, що "вміють констатувати". І це все видрукувала без застереження і спротиву еміграція в "Думках проти течії" на стор. 60.

Мороза безперечно ознайомили з тими твердженнями ще в ССРСР, але він дозволив собі /може щоб перевірити?/ ще сильніше підкреслити сказане, скориставши з того, що у великих різницях /по московські - "бойнях" / тримають бика-провокатора, якого обов'язком є йти попереду призначеної на заріз худоби і довівши її до місця з якого вона вже не може вернутися, непомітно зникає в бічних дверях. Зясовувати поступовання худоби можна різно, а тому Мороз, щоб підкреслити свою думку, скористався тим, що в українській мові слово "баран" має два значіння: є назвою тварини і вживається як означення глупоти. Отже він на сторінці 20, говорячи про людей в статті "Мойсей і Датан", написав:

"Цап на чикагських бойнях, заводячи гурти баранів у ті місця, де здирають шкуру, теж не підозрює, що він - убійця... Коли б ще барани вміли кричати "Хай живе дружба народів" - ідилія була б повною".

Звичайно на тій же сторінці Мороз виконує роль того "барана" певний, що "барани" того не помітять і пропагує "дружбу з москалями". Він певний, що "барани" не побіжать за людиною, тільки за "бараном" і що вони нездадуть ні навіть "констатувати", що знищило КГБ лікаря і композитора Івасюка дня 24 квітня 1979 року /а Мороз прибув до США 2 червня /особою значайним в ССРСР, який не свідчить про жодне "злагіднення режиму".

Не звернувши уваги ані провід, ані еміграція взагалі на те, що його відповіді на питання підчас інтерв'ю, у чужинців, зокрема у Америці зміцнюють їхнє переконання, що нації української не існує, існує лише московська нація, яка поділяється на етнічні групи, які хотіли б мати "самостійність" таку, як американські "стейти".

Москалі щоб "приспати" національні почування стали звати нарід - нацією, а націю - народом. Так пушено в обіг вираз "Многонациональний советский народ". Мороз ширить власне таке розуміння нації і тому пише, що наука про таку "націю" слід би "по науковому" звати... "етнологія", тимчасом, як у дійсності така наука не займається цілком дослідженнями національної справи, тільки дослідженнями питань пов'язаних з існуванням етнічних груп. Оперує Мороз загальниками і фразами в яких ширить бездоказово, як аксіоми старі вигадки з перед двохсот років, такими як "всі люди добрі", "ніхто не є проти дружби", "нема людини щоб свідомо робила зло і т. д."

Кінчить же статтю твердженням: "Білорус може дружити з росіянином". А тоді; додамо ми ніколи не скине московського йрма.

Однак найважливішим для розпізнання діяльності Мороза є те, що він, будучи цілком певним, що серед еміграції, особливо з Західних Земель, не знайдеться і одної тисячної відсотка людей, які б читали хоч би 40-томове видання творів Леніна /не кажемо про п'ятикільонників/, відписує і ширить серед нас лише пропагандові фрази Леніна, а промовчує подані де-коли на тій же сторінці накази, вказівки

і застереження /наведені нами/, які засовують ким був справді Ленін.

Але цього мало! В числі 32-33 "Г. У." за 1979 рік на першому місці замість "передовиці" поданий передрук статті "Силове поле Мороза в Гарварді" якої автор "до небес" возносить Мороза і в ній подає з захопленням ряд шкідливих дурниць, з яких де-які свідчать про невисокий рівень освіти Мороза, а де-які про добру підготовку до виконання покладених на нього завдань.

Однак найбільше варте уваги, що Мороз "включився" в акцію ведену "пятиколонниками", які саме зараз висовують на педестал двох запеклих чекістів і комуністів /Скрипника і Фітільова/.

З цією метою видали вони сповнену брехні і промовчувань "монографію" про Скрипника і розпочали друк п'ятитомового видання писань Фітільова. Мороз, як і слід було сподіватися, зараз же включився в ту акцію. Він чудово поінформований в тому, що ОУН в дійсності організація антинаціоналістична і тому лише для маскування перевидала ґрунтовно пофальшувавши, писання Донцова і що тому вийде йому лише на користь, коли він принагідно копне його чоботом.

Ось що читаємо: "шестидесятники" тому появилися спершу у ніби змосковщеному Києві, а не в українському Львові" бо "у Львові тільки вміли думати Донцовим, а не Скрипником. У той час можна було говорити з режимом тільки Скрипником, а цей код відкрити було легше в Києві, де жили ще скрипниківські ветерани". Самозрозуміло, що Мороз, ще як готувався до виконання своїх завдань, знав, що у Львові дуже й дуже мало хто "думав Донцовим". Навіть ЛНВ і Вістник ледве животіли, а передплатників у одному з невеликих повітових міст Волині було більше ніж у Львові /а і там було дуже мало/. Коли б було інакше - Морозові було б значно тяжче виконувати своє завдання.

Рівно ж знав Мороз добре, що ті маси, яким він задурює голови, цілком не знають того, що добре знає про Скрипника Мороз, де-хто може знає, те, що написано в згаданій "монографії".

Поможемо слухачам довідатися, а Морозові "пригадати" те, що він "забув" де-які з наказів і листів на лише Леніна а і Скрипника.

Подаємо факти і сухі числа, за УРЕ, том XIII, стор. 228.

1918 рік - період т.зв. "воєнного комунізму" і "червоного терору". Скрипник був "членом колегії "всеросійської" Чека і завідував у ній відділом по боротьбі з контрреволюцією". Отже на його сумлінні кров десятків, а може й сотень тисяч людей.

На початку 1919 року вірного чекіста призначають на Україну на становище "Народнього Комісара Державного Контролю", яке дає йому змогу познайомитись з людьми зайнятими в окупаційному уряді та їх діяльність. Влітку того ж року він керував "розгромом банди Зеленого". /Зелений - народній учитель, українець лівих переконань, прізвище Терпило/. Самозрозуміло, УРЕ не подало, як розправлявся з селянами, з яких складалося вісько Зеленого, досвідчений чекіст - Скрипник. Цей зрадник тоді лив виключно українську кров. Далі був начальником політвідділу гомельського укріпленого району, а потім начальником "особливого відділу" на Кавказькому фронті. У 1921 р.

був призначений Народнім Комісаром Внутрішніх Справ в окупаційному уряді і від нього залежала сила стосованого окупантами терору. У роках 1922-1927 був Народнім Комісаром Юстиції, а одночасно Генеральним прокурором УРСР. Чи треба казати, які можливості давало поєднання тих двох посад у періоді, коли ліквідувалися рештки боротьбістів і укапістів? За участю Скрипника 7.7.1922 року введено формально УСРР до складу ССРСР. 10.5.1925 року затверджено конституцію УСРР, яка позбавляла Україну ряду прав. 25.5.1927 року скасовано фінансову автономію України...

По докінченні сказаного скеровано його на освітній фронт, як Наркома освіти. Він перевів ліквідацію Академії Наук, літературних організацій, сам себе призначив у 1930 році "академиком" і перетворив Академію Наук у те, чим вона тепер є. В період т.зв. "українізації", яка була стосована для відтягнення уваги від ліквідації важливіших установ і уніфікаційних заходів, заангажувався і коли вона стала москалям непотрібною, неміг своєчасно змінити лінію і тим викликав невдоволення, як старий чекіст знав чим це кінчиться і волів засрілитися.

У певному періоді "українізація" була в московському інтересі і тому одночасно велася "якутизація", "башкіризація", "узбекізація" і інші "ації", навіть для народців що не перевищували числом і двох тисяч творилися азбуки і укладалися букварі бо... це був єдиний спосіб залізти в саму душу і викликати дегенеративні процеси.

Самозрозуміло, що "пятиколонники", використовуючи феноменальне неучтво еміграції в ділянці українознавства та, як ствердив Шерех, майже цілковиту відсутність серед неї здатних думати, оповістили період 20-х років на окупованій Україні періодом "відродження", а не періодом "виродження" /дегенерації/, промовчуючи одночасно або цілком, або спотворюючи за допомогою фальшовання творів розгортання за межами ССРСР справжнього ренесансу.

Очевидячки Скрипник має не абиякі "заслуги" в дегенерованню українського руху і то не лише на окупованій Україні, але і поза її межами. Так напр. у Парижі була українська місія, яку очолював граф Тишкевич, що мав зв'язки з французькою аристократією, втому числі і з родиною маркізів Дентевіль та мав доступ до їх родинного архіву в якому зберегалися цінні документи пов'язані з діяльністю гетьмана Пилипа Орлика і його сина Григора, одруженого з маркізою Дентевіль. В місії працював І. Боршак, який без згоди графа Т. використав зібрані ним матеріали і написав досить добру розвідку /понад 60 ст./ про гетьмана П. Орлика та заповів у журналі "Літопис", що готує до друку 5-томову монографію. Але обмежився до видання накладом "Червоної калини" у популярній формі вже ним друкованого.

Появився Скрипник і намовив Боршака, давши певну суму на це, почати видавати часопис "Українські Вісті" подібний характером до тих "Укр. Віс.", що їх тепер уперто розсилають з Києва. Так перейшов Боршак до гурту скрипниківських "творців" - ширителів виродження. Видавав Боршак цей часопис від 1927 року до року 1930. Пізніше ще виступає Боршак з антинауковими писаннями, яких метою є обхляпання

багном гетьмана Мазепи.

Цю діяльність Борщака безперечно слід записати на рахунок Скрипника. Промосковсько-большевицький журнал "Нові Шляхи" заснований і субсидований заходами Скрипника у Львові, як і знищення в 1934 р. родини Крушельницьких /Крушельницький редагував "Нові Шляхи", а потім повіривши сам тому, що в них друкувалося виїхав до УРСР/ також належить до "заслуг" Скрипника. Отже "думав Львів" таки не Донцовим, а Скрипником і за це не один львовянин у 1939 році заплатив життям.

Виконуючи чергові завдання, повчає далі Мороз, що знання української мови - це справа "технічна" /і справді, доляри жидівним які почувають себе приналежними до "многонаціонального советського народу" можна посилати і з листами по англійськи/, та заспокоював, що навіть коли це і "послабить зусилля зберегти українську мову в діаспорі - цього не слід лякатися бо, мовляв, жиди "це нація, яка вернулася на свою землю після 2.000 років".

Виникає питання чи Мороз вдає чи справді не знає, що протягом цих 2.000 років жиденят у різних країнах учили в "хедерах" і школах для рабинів тої гебрейської мови, якою говорили їх далекі предки і приязрства, а то й зненавиди до "гоїв" і що власне та мова є державною і мовою культури в Палестині?

Ми розуміємо, що окупантам на руку, щоб еміграція перестала вживати українську мову бо тоді на батьківщині можна прискорити темпо зменшування кількості видаваних по українськи книжок і часописів і зникне небезпека, що вона зможе використати якийсь недогляд цензури. Для еміграції ж можна де-що видавати по англійськи.

Такою ж "мудрістю" є вигадка Мороза немов притаманною "грецько-британському типу імперії" накидання протекторату підлеглим народам "без бажання їх асимілювати". Ми б йому радили прочитати статтю Т. Рузвельта "Про дух американізму" в якій він ставить домагання цілковитої асиміляції і подає способи, що стосуються до нині. У згоді з тими намірами для іммігрантів-німців і голандців, яких мови належать до мов германських як і англійська /отже легша асиміляція/ є вищі значно імміграційні норми за норми слов'янських народів. З плановою ж асиміляцією веденою в Канаді всупереч зобов'язанням і конституції проводять завзяту боротьбу французькі мешканці Канади. Що Мороз "вихований на традиціях ОУН" можемо прийняти це твердження з невеликою, поправкою, не "вихований" а "підготований" до діяльності на "літературі" ОУН, яку ми розглядали в цьому томі, разом з антинаціоналістичним "декальогом".

Щодо "експансії" українців на південь то це не нова вигадка бо ще Драгоманов пробував її висувати, лише ширшу, бо казав, що співучасть в колонізації Далекого Сходу промовляє за зреченням самостійності і приналежності до московської імперії. Обидва не хочуть розрізняти експансії власного народу і допоміжної ролі в московській колонізації Криму, який хоч і приєднаний до "України" є московський, а і Україна, завдяки діяльності "скрипниківських ветеранів", рівно ж є московською.

Автор статті лише, що він хоче "причаститися" до "сили" Морозової постаті, ми ж думаємо, що багато легше "причаститися" до вдової чи справжньої глупоти, бо написання такої "мудрої" статті вказує на цілком ретардначу підготовку.

0

Додаток ч. 4

Кілька років підряд "обробляють" московські агенти безмежно-наївну еміграцію переконуючи її ніби в московській червоній імперії наступили величезні зміни і навіть сидючи у в'язниці можна займатися публіцистикою й виступати проти влади. Наївність збаванілої емігрантської маси є така велика, що навіть вона нездатна зробити належний висновок з таких типових конкретних фактів, як поданий нижче:

ЖАХЛИВЕ ВБИВСТВО В. ІВАСЮКА У ЛЬВОВІ

Третього дня після українського Великодня, тобто десь 27 квітня 1979 р. лікар і композитор Володимир Івасюк, який жив з матір'ю у Львові, вийшов з будинку на працю. Несподівано з'явився автомобіль, який підїхав близько В. Івасюка. Два чоловіки втягнули його до автомобіля і по ньому олід пропав. Шойно по місяцеві в лісі, який в районі Львова вважається забороненою зоною, знайдено трупа Володимира Івасюка. Він висів на дереві вісім метрів понад землею. Тіло було змасакроване а очі вилуплені.

Коли в місті рознеслася вістка про знайдення композитора і лікаря, повішеного на дереві в жахливо змасакрованому стані, а міліція весь час не давала жодних інформацій матері про його долю, чекісти розпустили вістку, мовляв, Володимир Івасюк привіз з Америки долари, випустив там платівку і розказував різні історії про умови життя в УССР.

На платівці "Червона рука" він виконує пісню власної композиції п. з. "Смерічка".

Володимира Івасюка поховано серед масового числа присутніх людей зі Львова та околиць поблизу могили Івана Франка на Личаківському цвинтарі. Тисячі людей, а зокрема з кіл молоді почали складати квіти на його могилу, залишати свої вірші, а образотворчий мистець намалював його портрет і залишив на гробі. Він цілий у квітах. Коли 30 травня або 1 червня ц.р. приїхала з Івано-Франківської області мистецька група Маренічів і дала власний концерт біля могили свого викладача і композитора д-ра Володимира Івасюка, другого дня їм подорожі "влаштовано аварію". Всі вони опинилися після того нібито "випадку" - в шпиталі.

Тому, що демонстрації біля могили вбитого чекістами не припинялися, а навпаки - приймали здебільша воєнародне почитання, міліція оточила могилу, щоб припинити складання вінків, віршів покійному, музичних творів і т. п.

Жахливе вбивство Володимира Івасюка, лікаря і талановитого композитора та мистця викликало сильну реакцію серед українського населення. Майже зникла з вулиць російська мова, хоча окупантська влада заборонила публічно співати "Заповіт" Тараса Шевченка, та погрожува-ла вжити фізичну силу, коли молодь не припинить вечорами співати по вулицях українських пісень, здебільша на мелодії покійного Володими-ра Івасюка.

ЛИСТ ПРОФ. ВІКТОРА АНДРІЄВСЬКОГО ДО АВТОРА.

Додаток ч. 5

Публікуємо цього листа відомого ще до революції українського діяча Полтавщини, автора цікавих, виданих у 1923 році видавництвом близьким до т. зв. "гетьманців" споминів. "З минулого" про часи УНР і переворот Скоропадського, писаних "на свіжу пам'ять".

В період між двома війнами він опублікував ще ряд споминів. В іншому листі він писав, що спеціально велике обурення п. Меншової викликала "Історія українського народу" Млиновецького, читаючи вона "бігала по кімнаті і вигукувала: "ето возмутительно". В. Андрієвсь-кий мав їй завважити: "чому ж не напишете рецензії?" на що замість відповіді був повний ненависти погляд.

Лист цікавий тим, що Андрієвський ще в кінці 1948 року зорієн-тувався з ким має до діла, Українська еміграція непомічала її шкід-ливої діяльності, з окрема в т. зв. "Енцикл.Українознавства", нале-жачи до трьох фактичних редакторів першого тома і несучи цілковиту відповідальність за вміщені дуже далекі від правди, стовнені брехні, тендеційних промовчувань важливих фактів описи подій років 1917-1920 пера О. Шульгина і П. Феденка, яких вона, живучи в Києві, була свідком, а також власні промосковські матеріали.

І ось, незважаючи на те все "організовані націоналісти" не тіль-ки незареагували на антиукраїнську діяльність цієї московки і її одноплемінників-редакторів, але й по майже трицятьох роках ще зав-дяки незнанню і вказаним попереду причинам видали шкідливу "Історію України" нею написану.

Лист:

16.I.1949.

Високоповажаний Пане Професоре!

Чув я про Вас багато, багато читав і з того дуже тішуся, що Ви живете близько і багато працюєте. Те, що Ви пишите мені дуже подобається, бо як Ви мабуть зауважили, з наших розмов у Кракові і Львові, ми дуже сходимося в наших думках, особливож щодо "руських".

Але на мій жаль, мені довелося жити в однім покої з парою ніби "українців", - що мають ознаки активних "руських". Вони мене лають "предпоследніми" словами за мій "шовінізм", а Вас так і зовсім "последнім" за Ваші писання і обвинувачують Вас у страшних злочинах.

Мені то вже отее впрост нестерпно. Сіє супружество має такі назви: Він Моргун, а вона Полонська-Василенко-Моргун. Вас вона щиро ненавидить за Ваші ревеляції про Оглоблина тай про неї саму. Що воно за люди - мені невідомо, як невідомо, що вони робили в Києві за большевиків. Тому що їх виступи тут мають цілком певну тенденцію, то я почав їх виводити на чисту воду і хотів би мати про них матеріяли. Тому дуже прошу Вас, якщо маєте які про них матеріяли друковані, або й так що знаєте за їх діяльність за часів большевиків, царя і німців подати мені ті матеріяли. На Ваше бажання їх поверну Вам у кожній хвилі і джерело їх збережу в повній тайні. Прошу рівнож і цей мій лист зберегти в таємниці, а найліпше - прочитавши його знищити.

Прошу прийняти мій привіт і найліпші побажання
З правдивою до Вас пошаною

В. Андрієвський

Осип Дяків-Горновий "ІДЕЯ І ЧИН", повна збірка творів. Вид. Т-ва Кол. Вояків УПА, Нью Йорк - Торонто - Мінхен, 1968.

Розділ VIII. /передруковано без змін чи скорочень. Підкреслення наші/.

НАШЕ СТАНОВИЩЕ ДО РОСІЙСЬКОГО НАРОДУ

Приступаючи до розгляду нашого становища до російського народу, зазначимо зразу, що це питання поділяється на дві частини: 1/ наше становище до російських народних мас і 2/ наше становище до російських імперіялістів.

У кожному з тих двох окремих питань наше становище - різне.

В принципі наше становище до російського народу нічим не відрізняється від нашого становища до всіх інших народів. Воно впливає з основних наших ідейно-політичних засад - Воля Народом! Воля Людині!

Українському визвольно-революційному рухові, який зродився на ґрунті національного поневолення і колоніального гніту українського народу і який висловлює прагнення народу до визволення, всяке поняття шовінізму, а тим більше імперіялізму, чуже і осоружне. Боротьчись за визволення власного народу, ми прагнемо до визволення і державної самостійності всіх народів, бо ми ненавидимо всяке поневолення, бо нам ненавистний всякий імперіялізм. Ми переконані, що український народ, як і всякий інший народ у світі, може найкраще і найповніше розвиватися тільки в сім'ї вільних і незалежних держав усіх народів. Ми хочемо своє життя будувати у власній самостійній державі в тісній співпраці з усіма народами. Ми віримо, що справжній мир у світі може забезпечити тільки система вільних національних держав усіх народів на їх етнографічних територіях.

Ось як визначив III Надзвичайний Збір ОУН наше становище у цьому відношенні:

"Організація Українських Націоналістів бореться за Українську Самостійну Соборну Державу і за те, щоби кожна нація жила вільним життям у своїй власній самостійній державі. Знищення національного поневолення та експлуатації нації нацією, система вільних народів у власних самостійних державах - це єдиний лад, який дасть справедливу розв'язку національного і соціального питання у цілому світі".

Ці положення є вихідними і при визначуванні нашого становища до російського народу. ОУН бореться не проти російського народу, а за визволення України від гніту російсько-більшовицьких загарбників. ОУН стоїть на становищі, що російська держава повинна покриватися з етнографічними кордонами російського народу і в ніякому випадку не виходити поза ці межі. З російськими народами, який матиме свою національну державу на своїй етнографічній території, який не виступатиме проти національно-визвольних прагнень українського народу, з російським народом, який не стоїть на становищі імперіялізму, а бореться за знищення своїх імперіялістичних клів, з таким російським народом ми прагнемо до якнайтіснішої співпраці і сьогодні, і в

майбутньому. Виходячи з такого становища, ОУН зма^{ла} до знищення російсько-більшевицької тюрми народів і перебудови ССРСР на незалежні держави всіх народів, в колі яких знайшлася б і національна держава російського народу. Тим самим ОУН бореться за відділення України від Росії, бо це єдиний шлях до того, щоби покласти край національному поневоленню українського народу, колоніальному грабежу його багатств, жажливій експлуатації його праці російсько-більшевицькими імперіялістами. Це єдиний шлях здійснити волелюбні прагнення українського народу, природні, зрештою, для кожного народу жити в своїй незалежній державі.

Знищення колоніально-експлуаторського ССРСР, знищення імперіалістичної кляси сталінських вельмож диктується найжиттєвішими інтересами всіх народів ССРСР. Перебудова ССРСР на незалежні держави - це найсправедливіша і найпрогресивніша розв'язка національного питання, бо вона в корінні підтинає російський імперіялізм і створює можливості для всебічного розвитку кожного народу. Вона веде не до національної обмеженості і заскорузлості, а до найширшої співпраці й дружби між народами, бо вона будує їх на принципах справжньої незалежності, рівності і добровільності. Звільняючи народи від колоніального гніту російсько-більшевицьких імперіялістів, вона створює найкращі передумови для розв'язки соціального питання кожним народом, в дусі інтересів працюючих мас. Тому перебудова ССРСР на незалежні держави всіх його народів - не поворот назад до старого і віджилого - це, безсумнівно, величезний прогрес.

Відокремлення України від Росії не є жодним ворожим виступом проти російського народу, як це змальовує російська пропаганда.

Поперше, боротьба за відокремлення України від Росії - це боротьба за належне кожному народові і давно вже всіми за кожним народом визнане право жити на власній землі незалежним державним життям. Хіба ж скільки не будь об'єктивно думаюча людина може розцінювати таку боротьбу як боротьбу ворожу будь-якому іншому народові? Крім цього боротьба за відокремлення України від Росії - це навіть з точки зору більшевицьких законів боротьба цілком законна: конституція ССРСР забезпечує за кожною т. зв. союзною республікою право на вихід із складу ССРСР.

Подруге, російському народові не потрібна Україна. Вона потрібна тільки російським імперіялістам. Твердження про те, що Росія не може обійтися без України, а з такими твердженнями виступали і Ленін, і Сталін - явно імперіалістична вигадка, вживана всіми імперіялістами, а сфабрикована на те, щоби баламутити народні маси. /Німецькі імперіялісти поступали так само, коли кричали, що німецькому народові тісно, що йому грозить голод, що йому потрібний "життєвий простір" і т. п./. Далі, таке твердження взагалі не є ніякий аргумент і не може давати ніякому народові право поневолювати інші народи. Таких аргументів уживають тільки імперіялісти для оправдання своїх імперіалістичних війн і загарбання чужих територій.

Російські землі настільки багаті, а російський народ настільки працьовитий, що може сам себе забезпечити. Треба тільки, щоби земля,

багатства російської землі, промисловість були в руках російського народу, а не в руках класи большевицьких вельмож, щоби російський народ працював на себе, а не на зграю большевицьких експлуататорів і не на їх імперіялістичні пляни. До того ж, якщо російському народові потрібні українське вугілля, залізо чи хліб, то він може їх отримати шляхом обміну з Україною на господарські добра своєї землі /наприклад, ліс чи промислові вироби/, потрібні Україні, а не шляхом загарбання України і колоніальної експлуатації її багатств.

Царські, а зараз большевицькі, імперіялісти свідомо зосередили і далі зосереджують основні галузі промисловості не там, де сировина, а в безсировинних областях Росії /нечорноземний і ленінградський центр/, до яких завозять заграблену сировину з т. зв. союзних республік. Тож, цілком очевидно, що відірвання України і інших "союзних республік" викличе зміни в сучасній російській господарській системі. Але це не буде удар по російській економіці, а тільки удар по її імперіялістичній отруструктурі, удар по всіх тих галузях промисловості, які працюють на імперіялістичні воєнні потреби большевицьких загарбників. Все це викличе лише тимчасові труднощі в російській економіці, які їй прийдесть перебороти, як неминучі в процесі оздоровлення, в процесі перебудови на неімперіялістичні національні рейки. Перебудувавшись на національній основі, російська економіка закладе тривкі підвалини для свого успішного розвитку, зміцнить свою силу, а, основне, стане на послуги російському народові, а не большевицьким експлуататорам. Бо що ж російському народові /цілому народові, а не підкупленій частині/ напр. з того, що він має розвинути промисловість /до речі побудовану і розбудовану з такими величезними затратами людського життя, праці і майна/, коли ця промисловість не працює для нього, а на війну, на озброєння; коли доходи від цієї промисловості використовуються класом большевицьких вельмож в антинародних цілях, коли величезна більшість робітників /за винятком партійно-стахановсько-приказницького прошарку/ знаходить у ній не радісну працю, а важку каторгу, невідповідний заробіток, нестерпний визиск, робітники не мають найменшого впливу на керівництво промисловістю. Отже в інтересах російських працюючих мас в знищення імперіялістичної побудови промисловості ССРСР.

Такого знищення вимагають також справедливі інтереси поневолених народів в ССРСР, які не хочуть миритися з колоніальним становищем. Ми ж не можемо допустити до того, щоби окарби української землі російсько-большевицькі окупанти вивозили цілком за безцінь тільки тому, що їх потрібно російській промисловості, свідомо розбудованій у безсировинних областях. Ми не можемо погодитися з тим, щоби господарство України розбудовувалося односторонньо /рільське господарство і видобувна промисловість/, щоби Україна, маючи великі запаси всієї необхідної сировини, не мала розвинути усіх галузей промисловості. Ми не можемо дивитися на те, як мільйони укр. народу вмирають від голоду тільки тому, що їх хліб загарбали кремлівські розбійники. Ми не можемо допустити до того, щоби Україна і надалі залишалася базою сировини і ринком збуту для російської промисло-

вості, джерелом збагачування класи большевицьких вельмож. І тому ми боремося за відділення України від Росії.

Таким чином відокремлення України звернене не проти російського народу, а виключно проти російсько-большевицьких імперіалістів, знищення яких є також в інтересах російського народу.

Змагаючи до відокремлення України і перебудови ССРСР на незалежні держави всіх народів ССРСР, ми рівночасно прагнемо до якнайтіснішої співпраці в політичній, економічній і культурній галузях з російським народом, як і з усіма іншими народами. Російський народ - наш безпосередній сусід, з ним у нас багато спільних інтересів і співпраця наша може розвиватися дуже успішно, якщо буде вона будована не на імперіалістичних співвідношеннях, а на справжній дружбі і рівноправності.

Сьогодні російські імперіалісти широко кричать про т. зв. допомогу російського народу українському народові. Та це ні трохи не відповідає правді. Це безсоромна брехня, так би мовити, подвійна.

По перше, якщо йдеться про період царської Росії, то російський народ, російські народні маси не мали ніякого впливу на внутрішню так і на зовнішню політику царського уряду. Це дуже добре, краще може від інших, знають і самі большевики. Царський уряд правив Росією на основі самодержавства. Політика царського уряду ні в якій мірі не відображала волі російського народу, оскільки в Росії не було ніяких демократичних інститутів. Тому то політика царського уряду щодо України в ніякій мірі не може вважатися політикою російського народу. В умовах царського самодержавства російські народні маси не мали ніякої змоги виявити своє справжнє становище щодо українського народу. Оскільки большевики твердять інакше, то вони цим самим попадають у суперечність із своїм дотеперішнім становищем: вони заперечують ту істину, що в умовах царського самодержавства російський народ був позбавлений будь яких політичних прав. Так само як в умовах царського самодержавства, російський народ не має ніякої змоги виявити свою волю і в умовах диктаторського тоталітарного Советського Союзу. Тому також і вся політика советського уряду в українському питанні не може вважатися за виявлення справжніх поглядів російських народних мас в цій справі.

По-друге, як політика російського царизму, так і політика російсько-большевицьких імперіалістів щодо українського народу ніколи не була і не є політикою "допомоги" Україні, але політикою національного гніту і експлуатації України, політикою винищування українського народу, жорстокою розправою з його визвольними змаганнями. Саме, на жаль, такий, а не інший зміст російсько-українських відносин в минулому і сьогодні. Та за цю політику ми обвинувачуємо в першу чергу царських і большевицьких імперіалістів, а не російський народ у цілому, не російські народні маси.

З прикрістю ми мусимо в цьому місці ствердити, що російський народ давав /і дає/ з себе зробити знаряддя політики гноблення й експлуатації України в руках своїх імперіалістичних керівників. Бо що ж зробив російський народ, щоб перешкодити царським імперіалістам

у зраді Переяславського договору /Виленької угоди з Польщею у 1655 році і Андрусівської у 1667 р./, в знищенні Козацької Республіки, в зруйнуванні Запорозької Січі, в заведенні кріпацтва на Україні, в забороні української мови? Що зробив російський народ для того, щоб перешкодити більшовицьким імперіялістам завоювати Україну в 1917-20 рр., що зробив він для того, щоб не допустити до гноблення українського народу після 1920 р. і до сьогодні? Що робить він сьогодні в тому напрямі, щоб перешкодити московсько-більшовицьким гнобителям здушувати нашу визвольно-революційну боротьбу в Україні? Про яку ж тоді "допомогу" російського народу може бути мова?

Хіба ж викуп із неволі Шевченка групой передових росіян, чи близьке знайомство Шевченка з Чернишевським і тому подібні приклади - це допомога російського народу українському? Ні, бо це лише одиниці здобувалися і здобуваються на гідне трактування українського народу і признання йому належних прав. Ні, бо ці одиниці залишилися і залишаються покищо як самотні острови серед російського народу. Прихильного ставлення до українського народу з боку передових людей з російського народу не можна узагальнювати як "допомогу" російського народу українському. Не лише пробіски майбутньої співпраці двох вільних і цілком незалежних українського і російського народів, це доказ можливості такої співпраці вже сьогодні, на ґрунті спільної боротьби проти спільного ворога - російсько-більшовицьких імперіялістів, які придушують також російські працюючі маси, жорстоко експлуатують їх і гонять умирити за чужі ім'я інтереси.

Прагнучи до співпраці з російським народом, ми рішуче виступаємо проти приписування російському народові "керівної ролі", обов'язків "старшого брата", що впливають ніби то з якихось благородних, вищих якостей цього народу /"російський народ - найвидатніша нація", що має "який розум, стійкий характер і терпіння"/, бо за всім цим криється російський імперіялізм, расизм і шовінізм.

Ми стоїмо на становищі, що в світі немає повноцінних і неповноцінних народів, народів, що були б найвидатніші з поміж усіх інших. Можуть бути тільки розвинуті і відсталі народи. Але ці народи, вийшовши зі стану своєї відсталості, не тільки нічим не поступаються розвинутим, а часто перевищують їх. Скільки ж то свого часу ще "доказувано" про неповноцінність слов'ян і якими ж марними в обличчі дійсності з'являються ці докази сьогодні? Як же ж ганебно провалилися гітлерівські твердження про те, що німецька нація - найздібніша й єдина державотворча нація в світі, що їй належить право нації панів? У кожного народу є свої національні корисні прикмети й окремі здібності, але це ще ніяк не означає, що через це дана нація - вже "найвидатніша", чи щось у тому роді, нація у світі. Вишування якоїсь одної нації як найвидатнішої в світі - це расизм, і як такий заслуговує тільки засудження й нап'ятування.

Тому ми не признаємо за російським народом жодних "вищих якостей", які давали б російському народові право ставити себе як у теорії, так і в практиці, у надрядне становище що до інших, не

російських, народів /"старший брат", "великий", "найвидатніша нація" і т. д./ Ми також ніколи не погодимося з "теорією" про "керівну роль" росіян щодо неросійських народів, що її ніби то, завдяки своїм "високим" якостям, мав відіграти російський народ на протязі історії і відіграє у сьогодняшньому Советському Союзі, про що так багато говорять сьогодні більшовицькі імперіялісти. Ці "теорії" придумали сьогодні сталінські вельможі для виправдання свого імперіялізму, для прикриття своєї колоніальної системи гноблення і експлуатації, для обдурювання, створювання расистським дурманом російського народу.

Ми, українці не можемо погодитися на ці "теорії", ще й тому, що вони створюються часто за рахунок присвоєння найсвітліших сторінок нашої історії /цілий період київської Русі і Галицько-Волинського Князівства/ і культури /напр., "Руська Правда", "Слово о полку"/, шляхом свідомого применшування наших власних здобутків /все, що маємо, досягнуто за "допомогою" російського народу/ і жадливої фальсифікації історичної правди /напр., Переяславський договір, Мазепа, Визвольні Змагання 1917-20 рр. і т. п./, бо це має мету прищеплювати українському народові почуття неповноцінності і русифікувати його. Ми виступаємо проти расистської пропаганди вищості російського народу, бо вона веде до розпалювання російського шовінізму в масах і тим самим створює труднощі для справжньої співпраці між українським і російським народами, бо вона полєкшує більшовицьким імперіялістам використовувати російські працюючі маси в своїх антинародних цілях.

Як сказано, отже, ОУН бореться не проти російського народу, а проти російських імперіялістів, проти усіх тих, які поневоляють Україну або допомагають поневолювати її.

Носієм російського імперіялізму сьогодні є більшовицька партія - ВКП/б/, яка сьогодні вже фактично оформилася в окрему експлуаторську класу - більшовицьких вельмож. Цю нову класу експлуаторів очолює сталінська кліка. Звичайно, частина членів ВКП/б/ не стоїть на імперіялістичних позиціях, але це не змінє імперіялістичного характеру цієї класи як цілості. Дворянське середовище також видало цілий ряд борців проти царського самодержавства /напр., декабристи, Герцена і ін./, але ці одиниці не змінили експлуаторської суті своєї класи. Класа більшовицьких вельмож - це чисто імперіялістична класа, яка поневолює мільйони неросійських народів, яка в результаті перемоги над своїм конкурентом - гітлерівською Німеччиною, загарбала країни Центральної і Південно-Східної Європи, а зараз гатується до загарбання цілого світу. З соціалізмом і комунізмом вона нічого спільного не має. Вона використовує їх як прикриття для свого розбійницького імперіялізму і як засіб для розбудови своїх агентур по всіх країнах світу. Більшовицькі імперіялісти - це прямі спадкоємці і продовжувачі кривавого діла царських імперіялістів. Тому ми боремося не тільки проти кремлівської верхівки, проти самої сталінської кліки, а проти класи більшовицьких вельмож у цілому, як класи імперіялістичної, класи експлуаторської.

Так само ця обставина, що в складі класи більшовицьких вельмож є також українці, білоруси, грузини й інші ні трохи не змінює її

російсько-імперіялістичного характеру. Одна частина тих "інородчеських" членів класи сталінських вельмож - ворошилови, коротченки, - цілковито денационалізується, русифікується і входить у її ряди разом з росіянами так, як колись входили кочубеї до російського дворянства, і вишневецькі до польських магнатів. Друга частина - гречухи, тичини, хоч і не асимілюються, входять до большевицької класи на основі вислужництва, як усякі більші і менші киосілі і барабаші. І одні, і другі служать з притаманною ренегатам відданістю. І проти одних, і проти других ми активно боремося.

Щодо російського народу, то большевицька класа визискує його соціально так, як експлуатували його колись поміщики і капіталісти. Класа большевицьких вельмож поставила російські працюючі маси в становище новітніх рабів, пригнаних важким ярмом сталінського деспотизму і експлуатації. Вона позбавила його будь-яких політичних і громадських прав. Російський народ не приймає жодної участі в керівництві державою, а про демократію хіба лиш мріяти може.

Але грубою помилкою було б думати, що ця обставина ставить російський народ в цілому у вороже становище до класи большевицьких експлуататорів чи до російського імперіялізму взагалі. Так може б повинно бути, так хотілося б, щоб було, та так воно не є. Класа большевицьких вельмож тісно зв'язує зі собою значну частину російського народу, приділяючи їй функції імперіялістичних приказчиків і гайдуків /в армії, МВД і МГБ, в адміністрації, господарстві, а також у культурно-освітній діяльності і профспілках/, ділячись з нею плодами свого імперіялістичного грабежу. Знову ж невідомі російські народні маси вона обманує /і не без успіху/ облудною пропагандою расизму, деморалізує шовінізмом і цим ставить їх на свої послуги. Це їй вдається тим легше, що вона одночасно безпощадно винищує всіх, хто міг би і хто мав би відвагу розкрити масам очі та показати їм, що являє собою і що має метю вся ця пропаганда про "найвидатнішість" і "керівну роль" російського народу.

На прикладі німецького народу ми наочно бачимо якого жахливого опустошення і руїнистичного впливу в масах dokonує імперіялістична пропаганда. Німецькі маси, одурманені расизмом, захоплені привабливими імперіялістичними плянами про панування над іншими народами, до того ж підкріплені початковими великими військовими успіхами, пішли за Гітлером і його бандитською зграєю. Аналогічне явище маємо і в випадку російського народу. /Коли б так сталося, що російський народ у цілості дав себе захопити теперішньому шовіністичному курсові і цілковито підтримував теперішню большевицько-шовіністичну політику, то на цьому шляху його спіткає така доля, яка сьогодні зустріла німецький народ за його підтримку Гітлера/.

Отже, не утотожнюючи російського народу з російським імперіялізмом, ми не сміємо випускати з уваги той факт, що класа большевицьких вельмож виступає проти нас ширшим фронтом. В цьому фронті знайшлися побіч большевицьких вельмож також сотні тисяч гайдуків і приказчиків большевицьких імперіялістів /переважну більшість становлять росіяни/ та значна частина російських народніх мас, збаламучена

більшевицькою шовіністичною пропагандою. Не враховувати цього, значить попадати в ілюзію, яка привела нас до недооцінки сил ворога, з яким треба боротися. Крім цього не можна забувати, що коріння імперіялізму глибокі, що вони не тільки міцно сидять в імперіялістичних класах, але що ці коріння пускають також в народну гущу. Треба пам'ятати, що російський народ віками привчався і сьогодні даліше привчається до гноблення інших народів, що він деморалізувався, а сьогодні деморалізується як ніколи дотепер, своїми імперіялістичними класами. А все це чейже не лишається без наслідків, в се це власне створює найоприятливіший ґрунт для посіву імперіялізму в масах і до його закорінення в них.

Не можемо легковажити собі і того факту /бо і він сприяв імперіялізмові/, що російський народ не жив ще на протязі своєї історії вільним життям, що він не знає смаку волі людини і громадських прав, що Росія, як писав Герцен, "равно не имеет ни пристрастия к равенству ни емкости /підкр. Герцена/ в свободе. Сто так и ведет от аракчеевского императорства к императорству пугачевскому" /А.И. Герцен, "Избранные философские сочинение" Огиз. соцекгиз, 1940 р./.

Ми можемо додати, що це власне привело і до сталінського імператорства. Боротьба російського народу проти самодержавства, поміщиків, за соціальне визволення, його революційний порив у 1917 році не закінчилися здобуттям визволення, порванням пут деспотизму, соціального визиску і рабства. З-під визиску поміщиків і капіталістів він попав під визиск більшевицьких паразитів. Замість царя імператора він має сьогодні генераліссімуса імператора. Коли б російський народ не жив віками в деспотизмі, коли б у нього були окільки небудь демократичні традиції державного життя, він не попадав би так легко у залежність від своїх імперіялістичних клас, він не дозволив би їм так скоро запрягти себе до їх імперіялістичного воза. І про це нам треба пам'ятати, бо це й сьогодні дозволяє більшевицьким імперіялістам легко використовувати російські маси для своїх імперіялістичних планів.

Вплив імперіялізму та шовінізму так сильні, що від них часто не можуть звільнитися навіть передові одиниці. Напр. Бєлінський, який ненавидів царизм всією душею, до кінця свого життя не змінив свого ворожого наставлення до української мови і літератури і в найганебніший спосіб нападав на Гребінку і Шевченка за те, що вони писали українською мовою. А що ж у такому разі говорити про людей несвідомих, здеморалізованих імперіялізмом? Як же ж трудніший до переборення вплив імперіялізму в них? А вплив цей виступає у найрізноманітніших виявах, він просякає всі ділянки життя народу й одиниць. Імперіялістом чи його лакеєм стає той росіянин, який виступає проти перебудови ССРСР на незалежні держави всіх народів, який відмовляє українському народові в праві на побудову самостійної держави; який проти відділення України від Росії, який заперечує колоніальний характер сьогоднішньої УССР, який виступає проти революційно-визвольної боротьби українського народу: стріляє в українських повстанців революціонерів, називає їх бандитами, знущається над українським на-

селенням, тероризує його, мордує за його участь у визвольній боротьбі. Імперіялістом чи його лакеєм стає кожний росіянин, який схвалює і підтримує большевицьку колоніально-експлуататорську політику в Україні, який грабує багатства України, який використовує працю українських працюючих мас, який їде в Україну, щоб колонізувати її, щоб зайняти коштом українців кращі посади, який поводить себе в Україні по колонізаторськи, як "старший брат", який відноситься до українського народу як до завойованого, підбитого. Імперіялістом чи його лакеєм стає той росіянин, який стоїть на становищі русифікаторської політики в Україні, який погоджується з сьогодинішнім расистсько-шовіністичним курсом большевицької політики, хто поділяє погляди про неповноцінність українського народу і намагається почуття неповноцінності прищеплювати українським народним масам. І проти таких людей ми, очевидно, мусимо боротися, оскільки вони з'являються російськими імперіялістами чи стоять на послугах у них.

Про вкоріненість імперіялізму нам треба пам'ятати не тільки сьогодні, коли ми боремося за знищення російського імперіялізму, але і тоді, коли цей імперіялізм буде знищений. Бо й тоді ще довго грозитиме небезпека повороту імперіялізму серед російського народу.

І про це повинні пам'ятати не тільки український і всі інші поневолені народи ССРСР, але також російський народ. Він мусить усвідомити собі, що російський імперіялізм є причиною й його важкого становища на протязі цілої його історії. Власне російський імперіялізм був і є причиною важкої нужди й відсталості російських працюючих мас, бо він спрямував і спрямовує всю народню енергію, працю, матеріальні багатства на загарбницькі війни і розкішне життя експлуататорських клас, а не на повний розвиток матеріального і духовного життя народу. Це ж російські імперіялісти гонили і гонять російські народні маси в численні загарбницькі походи, на придушення інших народів, ганьбили і ганьблять ім'я російського народу. Поки російський народ не знищить своїх імперіялістів і не звільниться від імперіялістичних впливів, доти він ніколи не захоче як вільний народ, доти він буде приречений на рабське животіння серед найжахливішої експлуатації, насильства і безправ'я, доти він залишиться єдиним народом у світі, який не жив бодай до деякої міри демократичним життям.

Сто років тому назад /1851 р./, коли Росія жила в такому ж деспотизмі, як і сьогодні, тільки під іншими деспотами і в інших формах, великий патріот російського народу Герцен писав:

"Якщо Росія може миритися з існуючим порядком речей, то вона не буде мати майбутнього, на яке ми надіємося. Якщо вона буде далі крокувати по петербургському шляху або якщо вернеться до московських традицій, то вона не буде мати іншого призначення, ніж накидатися на Європу, як напівварварська, напівроабещена орда, руйнувати цивілізовані країни і, нарешті, загинути серед загального спустошення" /А. И. Герцен: Избранные философские сочинения" Огиз. соцекгиз 1940 р. Підкр. наші/.

Які ж актуальні ці глибокі слова Герцена сьогодні! Його побою-

вання нині такі близькі до здійснення. Большевицькі імперіялісти ведуть російський народ далше по імперіялістичному петербурзькому шляху, повернувши його одночасно до московських традицій. Тим самим вони ще певніше ведуть його до загибелі, передбачуваної Герценом. Сталін готує російському народові ще гіршу долю, як зготував німецькому Гітлер. І це повинні освідомити собі всі російські патріоти, весь російський народ.

Червень 1949.

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ З КНИЖКИ ГОРНОВОГО

Розділ починається з москвофільсько-драгоманівського крутіїства не стосованого т. зв. "організованими націоналістами" до жадного народу лише до москалів, за яким ховається як казав М. Грушевський холоуїство. Чи п. Горновий і його видавці ділили польський, німецький або мадярський нарід "на дві частини" з метою звільнити більшу частину від відповідальності? - Ні! І ні в бою чи в боротьбі не пробували усталювати хто є "лілоудчиком", "ендеком", "енером" чи "комуністом"? Але московський патріот-диверсант М. Драгоманов учив українських півголовків "поділяти". Моначевський-Петруняка влучно звернув його увагу, що при такому поділі в одну групу доводилося дати весь московський нарід /"централістів" за термінологією Драгоманова, імперіялістів" - за термінологією Горнового/, а другу... нікого. До ряду інших народів ставляться оунівці бодей як стихійні націоналісти /див, кінець тому першого і початок другого цієї праці де зясовується, що таке нація і націоналізм/. Гасло "Воля народам! Воля людині!" таке ж фальшиве і безглузде, як "за нашою і вашою волею" поляків у 1920 році.

Горновому "воєке поняття шовінізму і імперіялізму чуже і осоружне", але справжньому націоналістові воно притаманне. Осоружним воно було діячам УІРади і то лише до московського народу і через те вони програли боротьбу, самі повтікали закордон /з державними грішми/, а платив за їх холоуїство і московський патріотизм десятками мільйонів жертв український нарід.

Страх перед закидом "імперіялізму" спричинив у Бересті зречення Криму, яке здивувало німців, а імперіялізм уважає справжній націоналіст притаманним воєкій здоровій нації. Лише націоналізм уважає нормальним і користним, коли він відповідає силі і можливостям та потребам даної нації, тимчасом один з "організованих націоналістів" додумався у 1939 році до висунення пляну підбою Індії!

Наші ж автономісти повернувшись до Київа почули від москалів що зробили эле, бо втрата Криму тягне за собою втрату Севастополя, а тим самим і втрату чорноморської фльоти, яку, мовляв, треба зберегти для ... "Росії". Налякані доганюю наші "провансальці" негайно потайки вислали самостійника /націоналіста/ Болбочана здобувати Крим.

Далі від імени "ми" /ОУН?/ висувається дитяча віра в утопію - "справжній мир у світі" і антинаціоналістичну фантазію про можливість "знищення національного поневолення". На стор 154 антинаціоналістичне і шкідливе запевнення, що ОУН "бореться не проти російського народу", а проти режиму, яке й спричинило те, що "борці" опинилися в Америці, а у всіх важливіших галузях життя на чолі дезертирів опинилися москалі і то "комунізуючі москалі".

Далі наш холуй присягається, що він "прагне найтіснішій співпраці з московським народом" ... думаючи переродиться "вовк", стане ягням, буде їсти травку та розводити овець!

Це - "стара мудрість", її можемо знайти ще в "чудацьких думках" М. Драгоманова.

Звичайно в голові Горнового саламаха і тому він на стор. 153 "Бореться за Самостійну СОБОРНУ Державу", а на слідуючій заявляє, що "ОУН змагає до перебудови ССРСР на незалежні держави, в колі яких знайшлася б і національна держава російського народу".

Звичка висувати на перше місце гасло "соборности" улегшила цьому "Націоналістові" забути про справжню "самостійність" і легесенько перескочити до "перебудови" ССРСР на "незадежні" на папері "держави" імперії, в "колі" ж тих "люблячих російськии нарід народів" /певно за всі злочини, починаючи зі знищення київської імперії та зруйнування і розграбовання Києва і кінчаючи на вигубленню в страшних муках кількох голодів до 20.000.000 "українців і зменшенню іншими засобами понад 60.000.000 українців! / Дійсно подиву гідна любов до "пана" у цього московського холуя, виступаючого в масці "націоналіста", якого писанину цю мов на глум видають по англійські півголки, паскудячи тим ім'я Міхновського під яким заховали москвофільську заразу.

Отже - "стейти" і "найщиріша співпраця і дружба". Числячи на прищелепкуватість читачів, запевняє Горновий, що власне далше існування під іншою назвою того "кола" здружених народів "підтинає в коріні російський імперіялізм". Чудова рецепта! Таким способом нагодувавши вовка ягнятами, можна "в коріні" підтяти хижацтво вовка і зробити з нього рослинної тварину!

Горновий пропонує нам бачити в тому "величезний прогрес", забуваючи, що більше 60 років тому пробували здійснити на практиці застосування цієї рецепти діячі УНРади, а з запалом пропагував її ще Драгоманов. Природно, що тут же московський холуй покликуються на советську конституцію, зрозуміти яку, у нього бракує розуму.

Думаючи, що москалі такі ж "мудрі" і повірять на слово неуків-чужинцеві, що вони нічого не втратять зрікшися України /певно на папері, бо ж здружене "коло" лишається/, намовляє їх до того. Тимчасом москалі лише, щоб відвернути від грабовання поневолених народів їхню увагу вигадали РСФСР і підставляють її замість Московщини. Але самі вони добре знають, що властива Московщина має лише не цілих 6 млн. і 815 тис. кв. кільом., а РСФСР має 17 млн. і всі природні багатства сконцентровані на немосковських землях з немосковською більшістю населення. За те на московських "б'льнік, дождік да

песок" і 72 особи на один кв. клм. А і з тих земель не виділяли ми напр. українських повітів Курщини. Справжнє ж відокремлення немосковських земель, викличе в багатьох районах усунення непростених гостей, а тим самим - підвищення у Московщині густоти населення. Рівно ж наступить там обниження пересічного життєвого рівня в 12-14 разів. Отже москалів Горновий не здурить, а лише українців, допомагаючи москалям "присипляти", як казав Шевченко, українців, замість підготовлювати до неухильної, довгої боротьби. Чи може Горновий думає лишити Україну доставцем-сировини і далі постачати москалям і залізо і вугілля, з відти опроваджувати не тільки машини, а й сокири, лопати і т. п. оплачуючи добре і роботу і доставку в один бік і в другий?

Далі стара соціалістична пропаганда за зайвість видатків на зброєння. Цей "націоналіст", як і Драгоманов підважує і нищить національну спільноту, промовчуючи тисячолітню боротьбу і дриписуючи українцям "прагнення до найтіснішої співпраці в політичній, культурній і економічній галузях з російським народом... з ним у нас багато спільних інтересів". /стор. 157/. У Горнового всі народи відповідають за політику своїх урядів, лише москалі є винятком, бо не відповідає ні за що.

На стор. 159 повторює вигадку про блиске знайомство Шевченка з Чернишевським, про те, що "група передових росіян" була ініціатором викуплення Шевченка. Він не розуміє, що московський нарід числово так дуже зріс тому, що його керівники ведуть імперіалістичну політику. Вся та нісенітниця звичайно немає нічого спільного з націоналізмом. Мало того! Він не вогані навчитися у тих же його улюблених москалів, що підчас війни, щоб скріпити націю вони мусіли звернутися до націоналістично-шовіністичних почувань свого народу, почати нагороджувати орденами "ім. Суворова", "Кутузова", відновити культ "Мініна і Пожарського" і не цікавлячися тим хто з німців є "гітлерівцем", а хто - ні, вели рахунок і давали нагороди своїм стрільцям за кожного вбитого "Фріца", подаючи це одночасно по радіо.

Як вірити Соосновському, то мав Донцов сказати йому: "Чому ж ті, що хочуть окаструвати націоналістичну ідею /як Мірчук, Ребет, Горновий, мельниківці/ - чому вони не залишать отверто ідею націоналізму? Чому не видумать собі якусь іншу назву, коли для них той націоналізм такий "емотивістичний", "екотремичний"? - тоді було б ясніше все?" /"Український журналіст" ч. 13, рік 1977, стор. 31/.

На це питання Донцова можемо відповісти: "бо найлегше робити шкоду українському народові виступаючи в масці і не випадаеть признаватися, що доводиться послужуватися давно зламаною, заржавілою зброєю драгоманівців та ганебної "Історії Русов", яка тепер все більше доповнюється комуністичними вигадками.

А тепер пропонуємо увазі читачів статтю чистокровного москаля - Пешкова /Максіма Горьково/ "Російська жорстокість". "Пан" може собі дозволити на самокритику, але "вірний холоп", холуй сміє лише "кадити", як Горновий.

Максим Горький.

РОСІЙСЬКА ЖОРСТОКІСТЬ. х/

Багато жорстокостей переживав я і бачив. Я ніколи не міг знайти оправдання для їх існування. Ціле життя мучило мене питання: звідки походить, з яких інстинктів родиться ця людська жорстокість?

Колись доводилося мені читати книгу з фатальним наголовком: "Поступ, розвій жорстокости". Автор пробує при помочи дуже штудерно зіставлених і пояснених прикладів довести, що поступ людськості провадить до виявлення таємничої, вродженої людині насолоди: катувати свого ближнього, його тіло, душу. Я прочитав книгу з відразою, вона не переконала мене ані трохи, а її парадокси незабаром зникли мені з пам'яті.

Але тепер, по страшній божевільній європейській війні, по кривавій оргії революції, я знов починаю застановлятися над тими парадоксами. При сім треба зауважити: що до російської жорстокости - то на ній не слідно абсолютно жадного поступу, її форми лишилися незмінні.

З початком 17-го ст. уживалися такі тортури: рот жертви наповняли порохом, який опісля запальвали. Жінкам просверлювали груди, через рот перетягали мотуз, за який потім вішали жертви.

В 1918 і 1919 р. робилося те саме на Дону; на Уралі червоні й білі катували свої жертви так довго, аж доки не наступала смерть.

Мені здається, що найяскравішою рисою московської національної вдачі се власне жорстокість, як юмор - англійської. Се спеціальна жорстокість, а одночасно й вигаданий з холодною кров'ю мірник, для степеня витривалости і опору в терпінні, яке може досягнути людина; свого роду проба її опорної і життєвої сили.

Найцікавіша риса московської жорстокости, се її чортівська фінезія, її, я сказав би, естетична вишуканість. Не гадаю, щоби ці особливости можна пояснити такими словами, як "психоза", "садизм", або подібними. Бо в суті річи нічого вони не поясняють. Наслідок алкоголізму? - Але я не думаю, щоби московський народ був більше отруєний алкоголем, як інші європейські нації. Хоч усеж треба признати, що діланне алкоголю на психіку. Москаля особливо фатальне, бо наш народ відживляється гірше, як інші.

Говорю тут не про жорстокість, яка виявляється спорадично, як вибух хорої або перверзної душі. Се виїмки, що обходять лікаря від божевільних: Тут я говорю про масову психологію, про народню душу,

х/ Стаття Горького обійшла майже цілу європейську пресу.

Ред.

про гуртову жорстокість.

В однім сибірським селі вигадали селяне таке: Вкопали кілька ям, вложили в них стрімголов полонених червоноармейців, а тоді засипали сі ями до половини так, що з під землі стирчали лише ноги похованих від коліна. Потім приглядалися з зацікавленням подригам ніг, по чім міряли різні степені опору катованню.

В Тамбовщині полонених комуністів припняли цвяхами до дерев. Але цвяхи повбивали лише в ліву руку й ногу, і бавилися, приглядаючись, як сі напів розп'яті, в смертельних конвульсіях порушали неприпнятою рукою й ногою.

Інші полонені зазнавали таких катовань: їм розпорквали живіт, витягали кінець кишки і припинали її цвяхом до дерева або телеграфного стовпа. Потім гонили нещасливого навколо дерева, приглядаючись, як розвивалася кишка.

Ось відділ полонених старших цілковито без убрань. З плечий витято їм кусник шкіри, величини наплечника, а на місце зв'яз повбивано цвяхи. Потім повитинано їм на ногах пояс шкіри в формі козацьких червоних лямпасів. Ця операція ввійшла поволі в загальне ужиття і називалася "вбиранням однострою". Певно, що вона вимагала багато часу і точності. - Подібні і ще гірші злочини ставали чим раз частіші в останніх роках у Росії.

Які з них більш жорстокі, білі чи червоні? По правді одні і другі в тім відношенні рівні, бо одні і другі Москалі. А коли розходиться про ступінь жорстокості, то з певністю можна сказати, що ті найбільше жорстокі, які посідають найбільше енергії і влади в руках.

Не знаю, чи де на землі є місце, де так жорстоко і неблагано поводитимися з жінками, як у московським селі. А вже цілком певно, що ніде, як і Росії, нема такої маси огидливих приповідок: "Жінку любить двічі: як вона входить у дім заручена і як її несуть на цвинтар". "Для баб і звірів нема суду". "Хочеш, щоб тобі смакувала їжа, вибий трохи жінку". - В московських селах є сотки подібних приповідок, які висловлюють назбирану століттями народню мудрість. Їх чують що дня діти, з ними виростає юнацтво.

Так само знущаються і з дітьми на селі. Коли недавно я зацікавився статистикою злочинів у московській губернії і перекинув акти карних розправ за роки 1901-1910, мене перелякала величезна кількість жорстокостей, яких жертвами були діти і злочинів, довершених на молоді. В Росії взагалі кождий майже з насолодою б'є когось. "Народня мудрість" добачає в карі на тілі щось людині потрібне і корисне. Висловом сього приповідка: "За битого двух небитих дають".

Я часто питався учасників горожанської війни, чи їх не гидить вбивати один одного. Відповідь була все однакова: "В тім нема нічого огидливого. Вони мають зброю, й ми також: і ми й вони в однаковім становищу. Кому се що шкодить, що ми вбиваємо одні одних? Щеж багато наших братів лишається на світі".

Таке саме питання задав я раз одному воякови, який брав участь у світовій війні, а пізніше був високим старшиною в червоній армії.

Він дав мені дуже дивну відповідь: "Що се внутрішня війна? Війна з чужинцями, се зовсім щось інше, се зворушує душу. Я скажу вам цілком отверто, товаришу: забити Москаля, яке се має значіння? Їх, отільки, що се навіть не зауважується, коли деяких не стає. Погляньте напр. на ці села: вони можуть зникнути з поверхні землі, коли тільки схочуть, на що вони здалися? А врешті, нехай чорт візьме ціле наше хліборобство і всі наші справи. От у Пруссії, там се було інакше. Коли ми наступали туди, аж жаль мені було, що за села, що за міста, що за організації! Який чудовий порядок! Ми се все знищили. І по що й на що? Від цього можна було збожеволіти. Я чувся майже щасливий, коли мене ранено і я не міг більше брати участі в сім божевільстві... Пізніше був я під Кієнічом на Кавказі. Там бачили ми Турків і інших чортів, все нужденні народці, але й їх було шкода..." Ся людина була на свій спосіб дуже гуманна: поведився зі своїми воюками, які його любили й шанували, добре, і любив своє жовнірське ремесло.

Коли вже говорити про московську жорстокість, то не можна поминути мовчанкою жидівські погроми. Факт, що ці погроми організувалися в порозуміння з дурноватими представниками влади, нічого й нікого не виправдує. Ці дурні і каналиї, які дозволяли вбивати і рабувати Жидів, не наказували їх мучити, насилувати жінок, забивати дітей, вбивати в людські голови шпяхи. Всі ці криваві страхоття ішли з інстинкту самих нас.

Однак, можна остаточно запитатися, деж є сей московський селянин, розважний, добрий, той невиспущий пошукувач правди і справедливості, якого так гарно і переконуючо змалювала наша література 19 віку?

В моїй кніжці шукав я сам з захопленням цього чоловіка по цілій московській землі, а його не знайшов. Скрізь надбирав я лише грубого реаліста, хитрого селіха, який удає дурника, коли се йому надається корисним. З природи він далеко не дурний, сей селянин, і він сам прекрасно се знає. Він утворив багато сумних пісень, багато суворих, диких і кривавих легенд, вигадав тисячі приповідок, в яких висловив свій твердий, життєвий досвід. Він знає, що "сам мужик не дурак", лише "мір є віця", та що "світ міцний як потік, а дурний як безрога". Він каже: "Не лякайся чорта, лякайся чоловіка" і "бий своїх, бійся - чужих". Він не має респекту перед правдою: "Правдою не накормишся", каже він. Він має масу подібних пословиць і робить із них ужиток при кожній нагоді. Чує їх з малку ж вичуває цілу їх грубу правду, гіркий оум і цілу ненависть до людей, що сидить у них. Дехто - особливо міщани - перешкоджують мирній течії його життя і їх він уважає за зайвих на землі, на тій землі, яку він любить містичною любов'ю і в яку він вірить містичною вірою. Ся земля, до якої він прикріплений своїм життям, тілом і душею, яка є його "природженою власністю", сю землю загарбали йому розбійники. На довго перед Байроном знав уже московський селянин, що "піт селянина більш вартий від божого ґрунту".

Народницький напрямок нашої літератури з його ідеалізованим

музиком, стремів до певної політичної цілі. Але вже наприкінці 19 ст. наступив перелом у цій літературі, яка займалася селом і музиком: вона стала менше милосердною, більше широю. Антін Чехов у своїх "Музиках" дав нам новий образ народу. В першій половині 20 ст. з'являється "Село" Івана Буніна, майстра московського стилю. В його оповіданнях, особливо у "Нічній розмові" видно вже нову точку погляду на музика, майже критичну, правду показано тут без жадних уже прикрас. Бунінови закидали, він аристократ, бо відноситься до селян з байдужністю, а навіть із ворожістю. Це неправда. Бунін є передовсім і тільки артист.

В новітній сучасній літературі знаходимо ще страшніші зразки духової темноти, в якій тоне московське село. Особливо звернув би я увагу на оповідання селянина Івана Больного "Кність", на москвича Семена Подячева і Сибіряка Всеволода Іванова. З певністю ні одному з цих письменників не можна закинути якусь аристократичну ворожість до музика: самі ж вони є музика і зв'язані з селом душою й тілом. Лепше як хто інший розуміють вони і знають життя звичайних людей, нещастя і прості втіхи села, духову сліпоту музика і жорстокість його психики.

Я закінчу сю маленьку історію, яку я чув від члена однієї наукової експедиції в 1921 р. на Уралі. Один музик того села, де затрималася місія, спитався мого інформатора: "Ви вчені, отже поясніть мені. Минулого тижня один Башкір забив мою корову. Розумієте, я забив Башкіра, а тоді вкрав його корову. Отже скажіть мені: Чи можна мене покарати за ту корову? - Коли його спиталися, чи він не боїться, що скорше буде покараний за вбивство Башкіра, музик, з повним душевним спокоєм, відповів: "А, нині люди нічого не коштують!" Слово "розуміється" варте уваги. Злочин стає частим і прирочним.

А ось іще приклад цього самого порядку, який показує, як сільська свідомість довіряється до нових ідей. Один народний учитель, селянський син, пише мені: "Знаний учений Дарвін довів науковою констатацією безпощадної боротьби за існування. Через те, що він не протестує проти того, щоби скорочувати життя слабих і непотрібних людей, через те, що й давніше лишали старих умирати з голоду в їх печерах, або вішали на високих деревах, аби трясучи ці останні, спроваджувати смерть завішаних, - то я хотів би запропонувати винищувати якимось людським способом тих, що стали непотрібними до життя, бо я проти всякої жорстокості. Я пропоную троїти їх якоюсь смачною отруєю. Ця метода злагодить боротьбу за буття... Застосовувати треба її проти слабих розумом, ідіотів, проти всіх, але випосажених природою: калік, сліпих, також проти невилічимо хорих. Подібний закон звичайно не сподобається нашій інтелігентській молоді, але вже прийшов час, коли не належить звертати уваги на цих "ідеальних" реакціонерів та контрреволюціонерів. Утримання непотрібів за дорого коштує нарід, треба ці видатки звести до нуля".

Багато подібних листів дістається в теперішній Росії, подібних запитань і пропозицій. Вражіння болюче, але поминаючи їх дикість, вони справляють вражіння, що думка в московському селі вже обудилася і хоч іще молода і груба, але вже робить проби іти в напрямку, досі їй зовсім чужому: село починає думати про державу і її завдання. х/

х/ Стаття Горького се блискучий і проречистий причинок до тої зміни, яка зайшла в без того вже "жорсткій" московській психології наслідком великої війни, революції, горожанської війни і викликаного ними загострення боротьби за існування в Східній Європі: межі особняками і - м е ж и н а ц і я м и. Безоглядність і неперестановчивість у способах, - се прикмети московської п с і х е: їх слідно вже в московсько-українській національній боротьбі, а в б у д у ч ч и н і с л і д н о б у д е щ е б і л ь ш е на Україні, де ми на власній шкірі чуємо, як російський нарід "зачинає думати про державу і її завдання". На се особливо треба звернути увагу новітнім проповідникам помиріння з "братнім" російським народом. - Ред. ЛНВ.